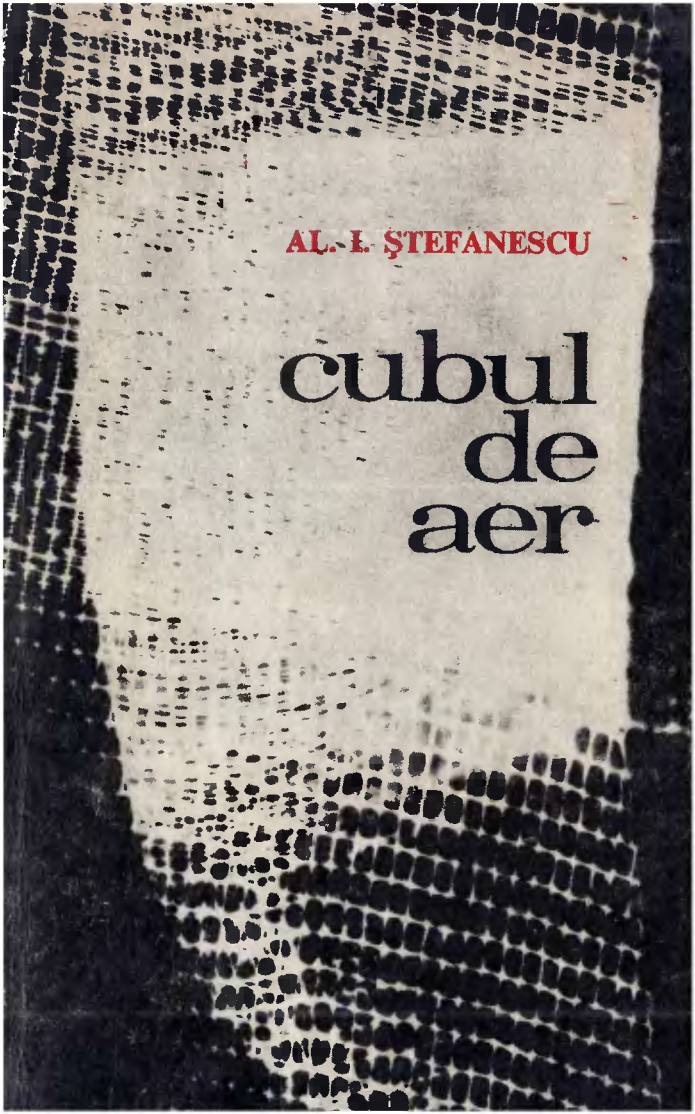
AL. I. ŞTEFANESCU
cubul
de
aer

DE ACELAȘI AUTOR:

NUVELE ȘI POVESTIRI

Soare de august, 1955
Omul de pe catarg, 1957

ROMANE

Să nu fugi singur prin ploaie, 1958
Al cincilea anotimp, 1963
În căutarea Isoldei, 1967

TEATRU

Cinstea noastră cea de toate zilele, 1957
Camera fierbinte, 1962

AL. I. ȘTEFĂNESCU

cubul de aer

EDITURA TINERETULUI

Coperta de
CRISTINA MOLNAR-CRINTEANU

NINEI,
cubul meu de aer

la
rîu

CUM SE APROPIASE DE LUNCĂ, după ce trecuse calea ferată și ocolise lanul de porumb, simțise că pășește într-un ținut nou, modificat. Nu înțelegea tăcerea absolută care se închega în jurul lui, consistența dulce și blîndă a aerului, motivul pentru care dealurile din preajmă și chiar micii munți vineți din zare își mutaseră brusc existența undeva, *dincolo*. Căci fără îndoială, amiaza tîrzie a verii tîrzii aruncase peste locul acela un uriaș clopot, foarte înalt, cu pereții atît de subțiri că erau invizibili sau perfect transparenți, și tot ceea ce vedea el în jur, satul de pe colină, cătunul din vale, gara cu vagoanele ei, un tren apropiat și chiar cerul cu norii lui foarte albi, toate păreau desenate, nemișcate, mute, estompate, existînd undeva în afară, fără vreo putere asupra acelei rezervații naturale, create instantaneu, care era rîul și lunca sa.

Cînd ajunsese la locul de scăldat, acela aflat la jumătate distanță între sat și cătun, avînd în spinare prezența fierbinte și plată a izlazului umflat de soare, la picioare ființa compactă, unduioasă și mișcătoare a rîului, cu apele mai galbene ca de obicei, iar în fața ochilor meterezele negre și verzi ale malului dimpotrivă, înalt, cu sălcii și tufărișuri, rămăsese

cîteva clipe neclintit, respirînd rar și prelung, ca și cum inhala o mireasmă tare, neobișnuită, apoi, poate împins de apăsarea interioară a unor amintiri obscure, hotărîse brusc că nu există decît ei doi, omul și rîul, ei doi, unul în fața altuia, așa cum de-atîtea ori se întîlniseră sau se înfruntaseră de-a lungul istoriei și preistoriei, o pereche unică, prețioasă, extrem de rară în zilele noastre, cum nu putea fi sigur că va mai trăi vreodată și, lepădînd cu o brutală repeziciune toate veșmintele, plonjase.

Fusese o joacă lungă.

Înotase întîi împotriva cursului apei, luînd în piept pachetele grele și lunecoase ale mușchilor rîului, pătrunzînd încet și cu greutate în carnea acestuia, alteori, păcălindu-l fără veste, se lăsase dus zeci de metri pe spinarea lui ca pe o sanie, după aceea se cufundase în locurile adînci și liniștite și scotocise prin văgăunile gelatinoase ale malului, speriind pești bătrîni și leneși sau zădărînd racii sardonici, alergase plesnind apa cu tălpile de-a lungul prundișurilor sclipind în soare, se agățase de ramurile bătrînelor sălcii, pendulînd ca o maimuță jumătate în văzduh jumătate în apă, iar în cele din urmă gonise gol pușcă de-a lungul malului, spre locul, acum depărtat, unde-și lăsase hainele.

Dar, foarte curios, în loc să fie obosit și să dîrdîie, în loc să-l fi „tras“ apa — era doar septembrie ! — fugise cu poftă, mușchii-i pulsau rotunzi și supli ca niște frînghii lichide, aerul în loc să-l înfioare i se-ncolăcea revigorator pe torace și pe membre, iar cînd se lungise pe iarba scurtă și arsă să se sorească,

sugînd cu lăcomie din țigară, cugetase din nou la presiunea voluptuoasă a acelei păci generale și adînci, a acelei liniști stranii, care-l izbiseră la sosire și care, simțea acest lucru nu numai cu porii dar și cu spiritul, continuau să stăpînească împrejurimile, acea rezervație instantanee, rîul cu lunca sa, și pe el însuși.

Rămăsese nemișcat, bucurîndu-se, un timp pe care nu-l putu socoti.

O dată cu prima umbră pe care o surprinse lingîndu-l răcoros pe trup, deschise ochii. Dinspre răsărit, de peste dealurile apropiate, curgeau acum mai mulți nori, tot albi, încă răzleți, împinși de un vînt ușor și care gonise liniștea de mai înainte. Avea să plouă probabil și ceea ce-l fermecase pe el nu fusese decît avertismentul pe care natura-l dădea celor care nu-i intuiau de la sine intențiile. Oricum, fusese o scaldă paradisiacă. Mai bine că ceilalți nu veniseră, nici măcar mica Felix, singura care făgăduise, de altfel în mod cu totul neașteptat. Se ridică în picioare, privi spre cătun și nu văzu pe nimeni. Dîndu-și seama că era gol, își puse slipul, aprinse țigara și privi victorios rîul. Apele acestuia erau ceva mai tulburi acum, vraja se rupsese, dar amintirea lungului lor joc nu se mai putea șterge, între el și rîu se stabilise o complicitate vicleană, cu o nuanță de perversiune aproape amoroasă. Surîse deodată îndelung, larg, fără adresă aparentă.

Felix însă, sosea.

O zări de departe, țîșnind dinapoia unui lan de porumb : un fel de fluture alburiu, cu capul negru,

catifelat, zburînd neregulat. Cînd se apropie, ea-i făcu semn cu ceva roșu, probabil costumul de baie. Vîntul se juca obraznic cu rochia largă și subțire a fetei, umflînd-o ca pe o parașută, ghemuindu-i-o în poală sau, dimpotrivă, desfășurînd-o ca pe o flamură în jurul coapselor.

— Bravo, Felix! spuse el, salutînd-o. Ești o fată vitează.

— Credeai că nu mai viu?

Ea gîfîia.

— Mai faci baie? Uite, are să vină ploaia și dacă ne prinde, ne face ciuciulete pînă la voi acasă.

— Nu vine! proclamă ea aprins.

Era foarte tînără, aproape un copil. Doar ochii întunecați, cu pleoape delicate dar foarte mari, trădau o nubilitate nu prea de mult dobîndită.

El se uită la cer. Ca spre a-l dezminți, soarele ardea cu putere, norii continuau să fie strălucitori de albi și pe măsură ce ajungeau deasupra se distanțau între ei.

— Cum vrei tu, Felix, zise, privind-o prietenos, amintindu-și cît de mult se bucurase el cu un ceas înainte și nelăsîndu-l inima s-o dezamăgească.

Ea bătu din palme de plăcere, se uită la cer, se uită la rîu, apoi ochii-i recunoscători rămaseră fixați asupra tînărului, iar buzele mici, subțiri dar foarte roșii, fremătară imperceptibil.

— Vrei să te dezbraci, se dumiri el. Uite, mă duc colo, după salcia aia.

Se așeză pe iarbă, rezemat de trunchiul zgrunțuros, trăgînd cu lăcomie din țigară. Auzind fîșîitul veșmin-

telor fetei și-o închipui fără să vrea goală, abia o schiță înfrigurată de viitoare femeie și surîse iar, îngăduitor. Peste imaginea din închipuire însă, Felix, care se apropiase neauzită, proiectă brusc făptura ei reală.

— Sînt gata, Mihai !

Sosise aproape dansînd și după ce făcuse un mic arc de cerc, se oprise pozînd în fața lui, sclipind de cutezanță și voie bună, cu brațele subțiri ridicate ca pentru o invocație, desenată cu mare precizie pe fondul verzui al pîlcului de sălcii de cele trei culori, foarte tari, care o compuneau : albul compact ca emailul, al pielii, roșul violent al costumului, negrul solemn, misterios al părului și ochilor. El clipise, orbit la început de forța spectacolului, apoi o contemplase cu neascunsă încîntare : oare nu părea totul în continuarea firească a marilor frumuseți pe care-i le dăruia această nemaipomenită după-amiază ?

Părea și nu părea, pentru că, spre marea și dezagreabila lui surprindere, alături de plăcerea îmbătătoare, subtilă și pur estetică a întregului tablou, simți deodată pulsînd dezordonat în sine dorința. Abia cu cîteva secunde mai înainte și-o imaginase pe Felix goală și nu avusese decît sentimente generoase, analitice dar dezinteresate, față de feminitatea ei nedesăvîrșită. Pofta aceasta brutală și nerușinată pe care o descoperise, venise total nechemată, era străină, nu crescuse în conștiința lui, își trăgea nașterea și forța din altă parte decît din universul lui. Avu o senzație acută de umilință, la gîndul că fusese atît de permeabil, că ceva străin și nechemat se dezvoltase atît de re-

pede și de puternic în ființa lui. Poate întîrziase nepermis cu privirea pe curbele grațioase, vag neîmplinite ale coapselor și pe sînii mici dar foarte gurguiați, de frig sau de crispare, ai fetei ? Îl apucă o ciudă grozavă (Ce-avea el cu Felix ? Nimic !), hotărî că nu se putea lăsa astfel violentat, avea să împingă monstrul înapoi. Știa el cum.

— Hai în apă, rostise brusc, cu o umbră în glas pe care fata nu păru s-o observe.

Rîul îi trase în el. Apele erau mai reci acum, galbenul se turburase, întunecîndu-se. Chiar cînd bătea soarele, rîul nu-l mai primea în lăuntrul său decît un lat de palmă. Dar Felix nu știa nimic despre toate astea, zburda, se bălăcea, țipa de plăcere și exuberanța ei zgomotoasă arunca săgeți luminoase pe toată suprafața apei.

— E for-midabil !... Nu ?... For-midabil... repeta, tăind cuvintele din cauza efortului.

— Grozav, răspundea el, vesel, ținîndu-se mereu în jurul ei, în general în partea unde curentul era mai puternic sau apa mai adîncă, pentru că Felix nu prea știa să înoate.

Refăcură, în mic, joaca lui cu rîul, zbenguindu-se împreună. După un timp, el spuse :

— Să ieșim. Vine ploaia.

— Hai să trecem dincolo, să culegem mure ! strigă ea, foarte aținată, neluînd în seamă vorbele lui.

— Să mergem mai bine acasă. Vine ploaia. Pentru că fata se-ntristase brusc, el adăugă : Ți-aduc eu mure.

— Nu, nu ! țipa ea, răsfățîndu-se, plesnind apa cu palmele, aruncîndu-i priviri scurte, sclipind de

femeiască sfidare. Vreau amîndoi. Vreau amîndoi. Dar mi-e frică !

Malul dimpotrivă era rîpos, cu locuri primejdioase, el știa. Pe de altă parte înțelese deodată că pentru mica Felix, această scaldă fără supravegherea sîcîitoare a celor de-acasă, *singură cu un bărbat*, era o fascinantă aventură pe care el n-avea dreptul s-o mutileze. „Cu cît mai repede, cu-atît mai bine", își zise, cu gîndul la furtuna ce se pregătea.

— Hai cu mine-atunci. Ține-te-aproape !

Porniră împreună, el în josul apei, gata s-o prindă dacă ea avea să șovăie. Felix înotă însă vitejește cea mai mare parte din distanța ce-o aveau de străbătut și abia la sfîrșit ochii ei deveniră mai mari, avu un rîs ascuțit ca un țipăt, înghiți apă și se agăță de protectorul ei. Îl apucă întîi de braț, apoi îl luă cu amîndouă mîinile de gît și trupul ei cald și subțire, proiectat cu tărie de forța curentului, se lipi de multe ori de al celuilalt, îmbrățișîndu-l strîns, dezordonat și spasmodic, în timp ce glasul ei emitea sunete scurte, guturale, gîlgîite, în care spaima se amesteca cu plăcerea, suspinele sufocante cu rîsul.

Cîteva clipe lunecară așa prin apă, înlănțuiți la întîmplare, apoi el îi căută mijlocul cu brațul drept, o strînse lîngă sine, strivind în grabă în podul palmei sînul ei gurguiat și, eliberîndu-se astfel de îmbrățișările ei panicarde, din cîteva mișcări opintite, ieși din zona unde curentul era puternic. Pe neașteptate însă, își dădu seama că se reaprinsese în el dorința, pofta aceea pe care-o crezuse străină, numai că acum era mult mai ascuțită, de neînfrînat. Într-adevăr, brațul

lui cuprindea trupul ei nu numai cu tăria necesară salvării dar și cu arcuirea independentă a posesiei, palma de mult nu mai strivea sînul ci se modela acaparatoare urmînd liniile dulci ale cărnii, mirosul părului ei ud îi dilata pieptul și puțin lipsea să nu muște ceafa albă, pufoasă, care-i atingea uneori buzele.

— Gata Felix ! Am fund ! strigase grăbit și-i dădu drumul cu oarecare brutalitate, parcă fericit că scapă de o povară.

Numai că, ea fiind mult mai scundă, apa i-ar fi trecut poate peste cap, de aceea se agăță iarăși de el, lipindu-se cu același fierbinte abandon de trupul lui. Pînă ajunseră sus pe mal, tot timpul în apă, al cărei fund era aici mîlos și neplăcut, apoi pe panta abruptă, fata se lipi de trupul lui, se sprijini de el fără să-l privească, cu o risipă de gesturi care-n alte cazuri ar fi fost clară cochetărie, dar care la Felix putea foarte bine să nu se datoreze decît spaimei încercate, slabelor ei puteri, nevoii și plăcerii de a fi protejată și chiar unei desăvîrșite inocențe.

Odată sus, ea o luase înainte pe cărarea ușor prăfuită, de-a lungul malului. Pășea ca un animal tînăr, aproape săltînd, ca și cum beția victoriei asupra apei, conștiința aliatului de nădejde din spate, deliciul apropiat al murelor, toate acestea exercitau asupra ei o acțiune irezistibilă de levitație. Iar el o urma tăcut, nemaiputînd să-și domine dorința, fără să piardă din ochi făptura ei gracilă, ceafa alb-viorie pe care sunau cîrlionții negri și uzi, curba mișcătoare a spatelui mic, care se arcuia cu limpede elocvență în dreptul șalelor înguste.

Ca și atunci la sosire, intuise el fulgerător, timpul se întorsese brusc, alunecaseră toți și toate, fără oprire, în văzduhul puternic al unei alte ere, nu mai erau decît ei, trei de data asta, ea, el și rîul, așa cum fuseseră și se înfruntaseră de atîtea ori de-a lungul istoriei și al preistoriei, femeia, bărbatul și apa, curgînd toți în același sens, fugărindu-se unii pe alții, ca într-un joc elementar, voluptuos și crud, cum trebuie să fi fost la început urmărirea de către Apollon a nimfei Dafne, de-a lungul părintelui ei, rîul Peneu.

Și Felix se păta de mure pe degete și pe bărbie, căci le culegea în treacăt, continua să plutească provocator, poate neștiutoare, de la un tufiș la altul, iar el venea țeapăn din urmă, tot mai încordat și mai orbește, călcînd apăsat, încercînd parcă astfel să scurgă prin călcîie măcar o parte din energia străină care se dezvolta fără-ncetare în trupul tot mai neîncăpător, și de jur împrejur apăsa foșnetul necurmat și ascuns al rîului, o pastă sonoră din mii de sunete-alarmă și sunete-îndemnuri și peste toate, deasupra vîrfurilor verzi ale tufișurilor și sălciilor, sub cerul schimbat, sclipind alb și albastru, sosiseră primele rafale ale unui vînt greu, încărcat de căldură și de miresme, vestitor de furtună.

— Ah! strigase Felix, oprindu-se atît de brusc, încît el trebui să facă un efort pentru ca trupurile lor să nu se ciocnească. M-am urzicat! se plînse ea, în continuarea acelui tulbure răsfăț și se întoarse iute spre el, într-un picior, cu brațele puțin depărtate de trup.

Fața ei ajunsese însă extrem de aproape de pieptul lui, mîna ei dreaptă, în rotire neglijentă, se izbise de trupul lui neașteptat de tare, surîsul deschis și nepăsător îi îngheță pe buze, un val de sînge îi coloră pomeții într-un roz violent, amuți și rămase neclintită : întreaga ei viață conștientă suferise un lapsus evident, aproape că nu mai răsufla, n-o mai traversa decît o existență vegetativă, perceptibilă doar prin pulsul care-i umfla ritmic și delicat pielița marmoreană a gîtului. El nici nu trebui să întindă brațul ca să-i cuprindă cu gingășie umerii, s-o atragă spre sine, s-o lipească toată de el, să se încînte de noua armonie înscrisă pe fața ei (negrul părului și-al ochilor își pierduse solemnitatea pe care i-o dădea înainte albul, devenise cald și vibrant, din pricina învăpăierii obrajilor) și să-și apropie încet gura de buzele ei subțiri și roșii, așa cum toate o cereau : dorința lui care poruncea, supunerea încremenită a fetei care aștepta, îndemnul sonor al apelor galbene și neodihnite ale rîului și, mai ales, mai ales, timpul întors, văzduhul acela puternic al unei alte ere, care crease în jur rezervația naturală unde nu se aflau decît ei trei, femeia, bărbatul și rîul, ei trei, mișcîndu-se în aceeași direcție, singuri pe lume.

De aceea cînd, înainte ca buzele lor să se unească, după ce el pusese palma lui liberă pe șoldul ei băiețesc, ea-și feri dintr-o dată gura, el nu înțelese, crezu că nu-i decît o tresărire automată a pudorii, firescul recul al femeii în fața dulcii agresiuni virile, și întări liniștit strînsoarea ca să protejeze drumul sărutului, pentru el devenit cu evidență inexorabil.

Dar împotrivirea fetei creştea, ea începu să lupte de-a binelea spre a se elibera din îmbrăţişare, se ajuta în acest scop cu mîinile şi cu picioarele, trunchiul ei subţire executa torsiuni incredibile, ajunse să lovească cu pumnii ei mici, să strige şi chiar să plîngă, pentru că el, departe de a-i da drumul, se înverşunase tăcut şi orb asupră-i, la fiecare gest al ei de rezistenţă membrele lui o încercuiau din nou mai lemnoase şi mai brutale, îmbrăţişarea devenise încleştare, pentru ea chiar dureroasă, iar mişcările amîndorura erau atît de încordate, încît finalurile lor se transformau în izbiturile zvîcnite ale unui grup laocoonian muncit de şerpi nevăzuţi.

Lupta aceasta sălbatică şi înjositoare dura deja de un timp, cînd el încremenise deodată : unul din ţipetele fetei răsunase chiar în urechea lui, atît de aproape încît simţise zbaterea umedă a coardelor ei vocale, şi atît de ascuţit, încărcat de atîta groază şi deznădejde, încît spărsese pentru o clipă bolta închisă a cerului (cerul acela special, sub care se alcătuise rezervaţia lor naturală, unde ei trei, femeia, bărbatul şi rîul îşi întreceau esenţele) şi la lumina artificială a ţipătului, el, Mihai, simţise cum ţesătura aceea extrem de fină a conştiinţei îi îmbracă muşchii şi gesturile într-o bruscă paralizie.

Profitînd de surpriza lui, Felix îi alunecase din braţe şi alerga dezordonat pe cărarea prăfoasă, urmărită doar de privirea lui, foarte sclipitoare dar oarbă, întoarsă în sine, atrasă încă de ecourile acelui ţipăt fulgurant, ecouri foarte scurte însă, căci cerul sfîşiat se şi refăcuse, ca oglinda unei ape, şi din nou el fusese

străbătut de încărcătura electrică a văzduhului acelei alte ere, chipul i se întunecase subit, *vedea* iar femeia (nu era prea departe, o flacără îngustă lingînd tufișurile verzi) și se azvîrlise cu o îndîrjire nouă și rea pe urmele ei.

Goneau amîndoi pe marginea rîului, ale cărui ape galbene și tot mai întunecate goneau și ele, își răneau amîndoi labele picioarelor în cioturile rădăcinilor, ramuri excentrice ale tufișurilor li se agățau de glezne, îi plesneau sau îi zgîriau adînc, din cînd în cînd rupeau cu piepturile pale rătăcite ale vîntului amenințător de deasupra, dar nici unul dintre ei nu se oprea, nici unul nu scotea vreun sunet, nimic nu exista decît concentrarea absolută pe acel unic efort : mai repede, mai repede, mai repede !

Oh, recea libertate fără margini pe care ți-o dă înfrîngerea totală și inevitabilă ; puterea abstractă, de necuprins, cu care te înzestrează neputința, abandonul, renunțarea : stăpînirea goală pe care o capeți asupra acelui lucru care te devoră sau te nimicește ! Felix se prăbușise în cele din urmă în mijlocul unui luminiș : se ghemuise cît mai aproape de țărînă, încît linia gambelor, de la genunchi pînă la arcuirea strivită a labei, abia se mai vedea, deasupra se așternuse stratul bombat al coapselor, iar peste acestea un arc roșu, aproape rotund, spatele, din care curgea la un capăt sîngele negru al părului într-un vas cu margini albe, neregulate — brațele ei subțiri. Semăna cu una din acele gîze mărunte, stacojii, care, simțind în preajmă forțe pentru ele enorme, stranii și de neînțeles, încearcă să le păcălească, oferindu-le apa-

rența a ceea ce-și închipuie că acestea doresc: moartea lor. Sau poate crescuse brusc în ea instinctul atavic al viețuitoarelor terestre, acela de a se face una cu pămîntul — părinte, substanță și urmaș al lor — în fața stihiilor dezlănțuite, ale cerului, ale apelor, ale oricăror altor redutabile și monstruoase forme ale materiei.

Iar el continuase să alerge triumfător spre forma aceea prăbușită, tălpile lui mari băteau pămîntul cu plesnituri surde, violente, care-n preajma ei se accele-raseră, căpătînd ritmul și precipitarea dinaintea marelui obstacol ale cabalinelor de rasă, și se oprise brusc deasupra ei, suflînd zgomotos, în rigiditatea aceea de o clipă, plină de o secretă furtună interioară, necesară declanșării exploziilor de energie.

Și-atunci, deodată, fără nici un fel de avertisment sau de explicație, cerul închis al acelei rezervații naturale plesni, dizolvîndu-se în universul obișnuit dinainte, rîul galben și întunecat se retrase prudent în matca lui zilnică și lipsită de măreție, tensiunea aceea de mii de volți, sălbatică și străină, care-i umflase mădularele și mușchii pînă la forme maxime, metalice, pieri fără veste, și statura lui înaltă, cu extremități dureroase, gata să împungă victorioase materia din jur se chirci în sine (ca și cum un gaz nobil, nevăzut, se scurgea instantaneu din trup), capul i se înfundă între umeri, trunchiul întreg coborî pe picioarele care se îndoiră ca sub o greutate strivitoare, făptura lui se micșoră, ghemuindu-se, pînă ajunse în dreptul lui Felix, și acolo, la acel nivel

jos, cald, terestru și uman, torentul lui de cuvinte murmurate, mici, pline de pocăință și umilință, se amestecase cu șuvoiul necurmat și inform al suspinelor fetei, în timp ce picăturile rare, groase și repezite ale ploii, ridicaseră deja în jurul celor doi un covor sonor de efemere flori de pulbere mirată.

1965

masca

ÎN ULTIMELE LUNI ALE RĂZBOIULUI, în Ungaria, fusesem rănit a doua oară, ușor dar pierzînd totuși mult sînge, și după ce m-am vindecat, arătam atît de transparent, încît colonelul m-a chemat la el și mi-a spus :

— Petrescule, pleci în delegație la atelierul din Z., cu trei mașini. Stai acolo pînă repară ăia marmoanele : o săptămînă, două, trei, cît o trebui. Și să mănînci bine acolo, să te refaci. N-am nevoie de stafii în regiment.

Nu prea voiam să plec. Mi se părea că aș deveni un fel de ambuscat. Dar colonelul nu știa multe. De altfel nici nu prea avea vreme să știe, deoarece hitleriștii, în disperarea lor, dezlănțuiseră un contraatac și, de două zile, se duceau lupte grele atît în sectorul nostru cît și alături, la sovietici.

Așa am ajuns în Z., la atelierul de reparații, circa două sute de kilometri în spatele frontului, unde, într-adevăr, personal, nu prea aveam ce face. Am stat acolo două săptămîni încheiate nu trei, cît prevăzuse largheța colonelului. Am dus-o foarte bine, cantina era aprovizionată din belșug și viața încerca să se normalizeze, cu toate că urmele luptelor de

stradă, ce se duseseră cu o lună-două înainte, mai erau încă foarte vizibile în orășel.

Fusesem încartiruit la un feroviar bătrîn, șef de tren sau așa ceva, cu care jucam șah pînă seara tîrziu, în timp ce Aranka, fata lui cea mică, ne cînta la pian. Aranka era frumoasă. N-avea nici nouăsprezece ani, era o înotătoare excelentă, iar în ochii ei, verzi ca lucerna, ardea deseori o flacără greu de ignorat chiar și pentru un bărbat ca mine, însurat tîrziu, din dragoste, de un an. La-nceput, tatăl și fiica s-au uitat destul de urît la oaspetele nepoftit. Dar încă din a doua seară, cînd am avut inspirația să mă las bătut de două ori la șah de către Feri-baci și cînd Aranka, studentă la conservator, dar pe atunci în vacanță forțată din cauza războiului, a descoperit că există ofițeri români care nu numai că se închinau marelui Bach, dar se și prăpădeau după Bartok, am fost „cooptat" în familie, în ciuda faptului că ne comunicam gîndurile cu mare greutate, într-una din acele limbi ciudate și efemere, nebănuite de filologi : un jargon româno-ruso-maghiaro-german, colorat violent cu multe sunete guturale și cu o mimică îndrăcită.

La sfîrșitul celor două săptămîni, cu o zi înainte de înapoierea mea la regiment, m-am dus împreună cu Aranka la gara din Z. Eram acum prieteni vechi și fata, bucuroasă de protecția mea (sau, cine știe, poate era și ceva mai mult din partea ei) mă însoțea cu plăcere ori de cîte ori o invitam undeva. Așteptam pe un foarte tînăr sublocotenent, Emil Micu, fiul unuia dintre bunii mei prieteni. Aflasem de la postul

de comandă al regimentului că Emil fusese trimis în țară cu o misiune și voiam să transmit prin el o scrisoare și o sumă de bani pentru soția mea, pe care n-o mai văzusem de cinci luni.

Așa că, pe la cinci după-amiază, cu frumoasa Aranka de braț, ne plimbam pe peronul gării din Z. Ne plimbam, este un fel de a vorbi, deoarece gara continua să ofere un aspect jalnic, obișnuit pe acea vreme. Clădirea stației fusese bombardată, personalul feroviar, pe jumătate militarizat, se adunase în două încăperi ale căror ziduri mai erau încă în picioare, și peste tot mișuna o mulțime foarte pestriță, înfrigurată, oameni chinuiți, prost îmbrăcați, cu ochii roșii de nesomn. Trenuri pentru populația civilă nu existau încă decît foarte puține. Unii așteptau cîte două-trei zile, dormind în jurul boarfelor, sub cerul liber, pînă să apuce loc în vreun vagon care mergea spre răsărit, acolo unde viața se reconstruia încet, pe temelii noi, misterioase și cu atît mai atractive.

În seara aceea, pe peronul spart în multe locuri de bombe sau proiectile de artilerie, domnea o forfotă mai accentuată ca de obicei. Probabil se aflase de sosirea trenului în care trebuia să-l găsesc și eu pe Emil, și toți discutau despre aceasta cu înflăcărare bolnavă, luîndu-și tot felul de măsuri, ca în vederea unei lupte grele ce se anunța. Erau bineînțeles și foarte mulți militari, dar aceștia fumau liniștiți, nu participau la febra celorlalți.

Frumusețea deosebită a fetei, în al cărei păr de aur roșu strălucea soarele amurgului, atrăgea asupra

noastră multe priviri, dar cînd s-au auzit țignalele stridente ale trenului care se tîra încet, parcă obosit, spre stație, peronul a fost cuprins de friguri și toți civilii au început să se agite frenetic. Dintr-o prudență a șefului de gară, obișnuit desigur cu asemenea împrejurări, garnitura s-a oprit departe, în susul liniei, și mulțimea civililor, ca la un semnal nevăzut, a dat năvală în direcția aceea, într-un galop asurzitor și dezordonat. Cunoșteam acest spectacol, specific stării de război, cînd comunicațiile servesc în primul rînd nevoilor militare, așa că nu m-a impresionat, ba am și reținut, strîns de al meu, brațul rotund al Arankăi, pe care am simțit-o contaminată, gata să alerge și ea.

— *Lasă, nem bîstro, langsam*, i-am zis, în jargonul obișnuit între noi.

Abia după ce peronul s-a curățat de civili și primele eșaloane ale mulțimii înnebunite asediau deja trenul, ne-am îndreptat și noi într-acolo, pe urmele militarilor, care se deplasau liniștiți.

Am mers de la vagon la vagon, ocolindu-le pe acelea în care erau civili și în dreptul cărora înghesuiala și larma erau extreme, întrebînd mereu de sublocotenentul Emil Micu. Aranka mă ajuta, strigînd și ea, deoarece îl cunoscuse pe Emil la trecerea lui prin Z. Jucasem cu toții volei pe terenul improvizat din curtea atelierului și Aranka fusese în aceeași echipă cu Emil, căruia-i „ridica mingi la fileu", surîzătoare, dar și atentă să nu-și învîrtoșeze mîinile ei de pianistă. Emil „îi ciupise puțină curte", cum se spunea și fata îl ținea bine minte deși, cînd cu pri-

lejul unei „învălmășeli la plasă", el încercase s-o sărute, ea se zbătuse, se cam speriase și alergase la mine s-o apăr. Nu a fost nevoie de eforturi din partea mea, deoarece acest Emil, care abia avea douăzeci și unu de ani, era foarte copilăros și, în plus, știind că sînt prieten cu tatăl lui, mă respecta în mod deosebit. Sărutase atunci candid mîna fetei, în semn de scuze, și ea îi dăruise privirea aceea verde, despre care spuneam că era greu de ignorat.

Timpul trecea, strigam amîndoi degeaba, nu dădeam peste Emil, și scrisoarea pentru Maria, soția mea, îmi ardea buzunarul. Îi scriseem multe și mărunte, ca un soț amorezat și nu puteam expedia asemenea rînduri prin poșta militară, cel puțin așa mi se părea mie atunci. Pe de altă parte, știam c-o ducea greu cu banii, era singură și țineam neapărat să-i trimit solda pe luna ce trecuse, căci, de fapt, de ce să mă ascund, așteptam un copil.

De trei ori am luat trenul de la un cap la altul, fără succes și eram din ce în ce mai necăjit. În cele din urmă, am dat totuși de un sublocotenent numit Duță, Nicolae Duță, un tip slăbănog, galben și antipatic, dar care ar fi trebuit să știe ceva despre Micu.

— Unde-i Micu, sublocotenentul Emil Micu ? Nu e-n tren ? Parcă *trebuia* să plecați împreună ! am urlat eu către Duță, care se afla în ambrazura unui vagon de marfă, căci în tot trenul dacă erau unul sau două vagoane-clasă și acelea destinate, poate, răniților.

Urlam din toate puterile, fiindcă alături era un vagon pentru civili și vuietul mulțimii înghițea totul.

— A rămas la V., mi-a răspuns Duță, răcnind la rîndu-i.

— De ce ?

— Nu știu.

M-am dat mai aproape de vagon, ținînd-o strîns lîngă mine pe Aranka, pentru că toți ne-mpingeau din toate părțile.

— Păi nu trebuia să plece în misiune, la București ? am reluat eu.

— Ba da.

Duță răspundea vădit plictisit, întunecat și arunca priviri dezaprobatoare spre Aranka.

— Și-atunci ?

— N-a vrut să se urce-n tren, acolo, la V.

— De ce ? am zbierat iarăși.

— N-am înțeles de ce.

— Cum, n-ai înțeles ? m-am supărat eu.

— Așa cum vă spun, domnule locotenent Petrescu, a reluat Duță înțepat. Cînd să se urce-n vagon, s-a oprit, s-a uitat la noi, noi am plecat și el *a rămas acolo !*

— Nu-nțeleg nimic ! am urlat iarăși, tot mai furios, dîndu-mi seama că trenul urma să pornească din clipă-n clipă.

— Nici eu ! Valiza lui a rămas la noi.

Duță întoarse pentru un moment capul în interiorul vagonului, ca și cum se certa cu cineva dinăuntru.

— *Nincs, Emil ?* m-a întrebat atunci Aranka.

— *Nem ertem, nicevo,* i-am spus şi iar am tras-o lîngă mine, căci în focul discuţiei aproape uitasem de ea.

Alături de Duţă apăru un plutonier, unul Dijmănescu, pe care-l cunoşteam.

— S' trăiţi, don' locotenent, strigă el. Don' s'lent Micu nu-ş' ce-a fost cu el, s-a... s-a *ţăcănit*...

Făcu un semn cu mîna la cap, pe care întîi nu l-am priceput. Tocmai atunci şuierase prelung locomotiva, nu înţelesesem ce spunea Dijmănescu şi vagonul se şi urnise din loc, scîrţiind înfiorător. Am băgat repede mîna în buzunarul vestonului, cu gîndul că trimit scrisoarea şi banii prin Duţă, dar m-am răzgîndit instantaneu ; mi-era mai antipatic ca oricînd.

— Ce-a păţit ? S-a-mbătat ? am continuat eu să strig, în timp ce vagonul se depărta.

Nu puteam să-l urmăresc pe Dijmănescu decît cu privirea, pentru că locul era înţesat de oamenii care nu se putuseră urca şi de bagajele lor. Plutonierul striga totuşi, în timp ce distanţa dintre noi creştea mereu.

— Nu s-a... mai rău... *ţăcănit*... 'vedere !

Am rămas aşa, uitîndu-mă prostit la vagoanele ultraîncărcate, care defilau din ce în ce mai repede prin faţa noastră. În minte-mi vîjîia cuvîntul acela ciudat pe care-l repetase Dijmănescu : „S-a ţăcănit !" Micu „se ţăcănise". N-a vrut să se urce-n tren, spusese Duţă. Ce putea să i se fi întîmplat lui Emil, ca să-şi abandoneze şi valiza ? Dar ce nu i se putea întîmpla în vremuri de război ? Doar văzusem atîtea. Tot felul de presupuneri, care mai de care mai îngri-

jorătoare îmi treceau prin cap. Şi nu reuşisem nici să expediez scrisoarea şi banii.

Am luat-o pe Aranka şi ne-am întors în oraş. Fata îmi respectă necazul şi tăcu tot drumul. Cînd am ajuns pe strada unde se afla locuinţa lui Feri-baci, i-am spus deodată :

— *Kedves, kicsike, ia auto, V., Emil !* şi-am făcut un semn cu mîna, spre apus.

— *Aranka toje, da ?* se oferi ea să mă-nsoţească.

N-am vrut s-o iau. Drumurile erau pe alocuri nesigure, umblau hitlerişti şi salasişti ascunşi, se făcea noapte. Feri-baci putea să se supere în calitatea lui de tată, cine ştie ce le mai trăsnea prin cap ofiţerilor de la atelier... Marmoanele mele erau gata, unul care fusese în reparaţie generală se afla în rodaj, deci tot umbla gol, pînă la V. erau doar vreo optzeci de kilometri, în două ore puteam fi acolo.

Îmi părea rău să jertfesc ultima mea seară cu Feri-baci şi cu Aranka. A doua zi aveam ordin de plecare. După luni întregi de front şi de spitale, tachineriile zilnice la şah cu bătrînul şi mustăciosul feroviar, precum şi, mai ales, tovărăşia atît de delicată a fetei cu părul roşu ca Bagatelele lui Bartok, alcătuiseră pentru mine o vacanţă cum nu se putea mai agreabilă. Dar poate tocmai de aceea trebuia „s-o tai scurt", mai înainte ca plăcerile vieţii civile să mă înlănţuie, doar războiul nu se terminase. Pe de altă parte, nu-mi ieşeau din cap valiza părăsită, cuvintele absurde ale lui Duţă şi Dijmănescu, „n-a vrut", „s-a ţăcănit", ceea ce însemna că lui Emil i se întîmplase ceva, poate ceva grav. Aveam faţă de Emil şi

un fel de responsabilitate paternă *ad-interim*, nu-l puteam lăsa așa. Îmi dădeam seama că era foarte posibil ca să nu i se fi întîmplat absolut nimic, să fi pierdut pur și simplu trenul, să fi băut vreun pahar mai mult, să fi rămas cu vreo femeie. Dar simțeam că toate aceste presupuneri, și multe altele pe care le făceam mereu în gînd, nu se potriveau cu Emil.

Nu se potriveau de loc.

Am dus-o pe Aranka acasă, i-am promis că a doua zi voi face totuși o masă de adio (puteam să plec și seara spre regiment) i-am spus să-l prevină pe Feribaci să se-nvoiască de la lucru și, peste o oră, goneam spre V. în marmon, cu fruntașul Meicu, cel mai bun dintre șoferii pe care-i aveam sub comandă.

Pe drum m-am gîndit mereu la Emil. Chiar în ziua cînd eu sosisem în Z. cu cele trei camioane, el, venind din țară, mergea să se prezinte la postul de comandă al regimentului, în calitatea lui de proaspăt combatant. Nu mai fusese vreodată pe front, abia terminase școala militară, și tatăl lui, inginerul George Micu, un părinte cam exagerat, se făcuse luntre și punte ca să-l păstreze tot timpul lîngă el, în Bucureștii eliberați.

— Dar acum nu i-a mai mers, rîdea Emil, povestindu-mi, cu o candoare dezarmantă. Au venit comuniștii la putere și-au trimis noi întăriri pe front, nu ca Rădescu, care avea cu totul alte griji. Așa că, iată-mă... am ajuns în Ungaria și-mi pare foarte bine!

Îi părea într-adevăr bine, rîdea mereu și avea un aer de adolescent, ceea ce se vedea și din obrajii săi excesiv de rumeni, cu pielea delicată și pufoasă ca

de față. Se bucura grozav de tot ce i se-ntîmpla și, efectiv, după cum reieșea din istorisirile lui spontane, de cînd plecase din casa părintească nu avusese parte decît de lucruri plăcute. Parcă o putere nevăzută îl ferise de orice contact cu aspectele dure, urîte sau înspăimîntătoare ale războiului. La București nu apucase bombardamentele din 1944. Fusese „în dispersare" cu școala de ofițeri, într-un sat liniștit de munte, apoi pe lîngă tatăl său, detașat și el cu serviciul, undeva prin Banat. Familia lui nu dusese lipsuri materiale importante, în iarna aceea grea, din '44—'45. Drumul de la București la Z., unde dăduse peste mine, durase aproape două săptămîni și fusese un prilej de nenumărate satisfacții, dintre care probabil că cea mai importantă era aceea de a se vedea scăpat de sub tutela părintească.

Intrase în Ungaria pe un camion militar sovietic, care mergea la Budapesta și-mi povestise, plin de entuziasm, cum la Szarvas au nimerit tocmai la o nuntă sau la un bal al localnicilor, unde dansase toată noaptea, făcînd furori. Apoi, la Szolnok, jucase fotbal, era „portar" și nu primise decît un singur gol, dar care fusese, mă asigura el, „imparabil". Și la Cegled, și la Ersekujvar, și nu mai știu pe unde, totdeauna se simțise foarte bine, legase prietenii „de neuitat" și viața îi apăruse cum nu se putea mai senină și mai frumoasă.

Cît a stat la Z., două zile, l-am îndrăgit și eu. Înainte-l cunoscusem prea puțin, el fiind foarte tînăr, eu tot pe meleaguri străine. Era într-adevăr cu neputință să nu-ți placă făptura lui puternică și armo-

nioasă, privirea albastră și limpede, rîsul neîncetat înflorindu-i pe buze, buna lui credință, care nu se dădea bătută pentru nimic în lume și care-l ferea, cu puterea unui instinct, de tot ceea ce ar fi putut să-i întineze candoarea.

Îmi povestise, de pildă, cum reușise el să-și aprovizioneze tovarășii de călătorie cu merinde :

— Am intrat, împreună cu doi soldați, în curtea unei ferme și-am cerut să ne vîndă niște găini. Aveam bani, știți, destui, și lei și ruble și pengö. Am schimbat imediat ce-am intrat în Ungaria, îmi plac foarte mult banii străini, surîdea el. Tratam cu un fel de gospodină certăreață, o femeie voinică, frumoasă. Nu voia nici în ruptul capului să ne vîndă ceva de mîncare. Un sergent, unul Gherase, nici una nici două, scoate pistolul și pac ! împușcă una din găinile care rîcîiau pe o movilă de gunoi. N-a nimerit-o, știți, era la vreo zece, cincisprezece metri. Gherase era un slab țintaș. Toate găinile zburau prin aer cu un cotcodăcit infernal, gospodina a țipat furioasă și am observat că în curtea largă au apărut tot felul de capete, care pînă atunci fuseseră invizibile. L-am certat pe Gherase, am scos niște pengö și i-am oferit iar femeii, care însă i-a aruncat pe jos. Între timp, găinile umblau ametite prin curte. „Don' s'lent, nu putem să ne-ntoarcem fără găini", protesta Gherase, jignit. Atunci, știți ce-am făcut ? zîmbise el. Mi-am adus aminte că sînt portar. Am alergat după găini și cu niște „plonjoane spectaculoase", nu toate reușite bineînțeles, am prins două dintre ele. Mă-ncălzisem și tocmai o urmăream pe a treia, pe care

încercase s-o împuște Gherase, cînd am auzit o gălăgie nelămurită și m-am oprit. Rîdea gospodina, rîdeau cei doi soldați ai mei și apăruse o întreagă galerie care se pregătea să aplaude capturarea celei de a treia găini. Atunci mi s-a făcut rușine, știți, îmi murdărisem efectele, arătam ca dracu'. Pe-a treia găină au prins-o chiar ăia de la fermă și ne-au dat-o, iar gospodina cea frumoasă, după ce-a adunat pengö de pe jos, mi i-a pus în brațe. *„Pfui! Bumaghi! Nem kell"*, zicea, și-mi cerea aur, argint. N-am găsit, scotocindu-mă prin toate buzunarele, decît cîteva monede mărunte de metal obișnuit. Printre ele strălucea însă, înșelător, o fisă de telefon din București. S-a repezit, mi-a luat-o și descifra cu mare încîntare : *U-na ţon-vor-bi-re lo-ţa-la!* M-am amuzat grozav, știți, am rîs cu toții, tot drumul după aceea : *Una convorbire locală.*

Emil nu era doar vesel și naiv, avea și o sensibilitate deosebită. De acest lucru îmi dădusem seama din relațiile lui cu Aranka. Primise cu recunoștință și simțire seara muzicală pe care ne-o oferise fata. Și-am înțeles că avea un suflet simțitor și din ce-mi povestise el, despre un prieten al lui, Căldăraru, pe care-l întîlnise pe neașteptate, noaptea, în pusta maghiară.

Mașina în care se afla Emil și oamenii lui, nu prea mulți, se rătăcise. Șoferul nu mai fusese în Ungaria, indicativele rutiere militare, sau nu erau totdeauna foarte bine puse la punct, sau poate erau smulse sau încurcate de elemente dușmănoase locale, cert e că umblau de cinci ore și nu reușeau să se orienteze,

erau excedați, flămînzi și nu le surîdea de loc ideea de a petrece o noapte friguroasă în camion, pe drumuri necunoscute și aproape pustii.

În timp ce circulau așa, fără direcție precisă, un soldat observă un foc pe cîmp, nu prea departe de șosea. Hotărîră să vadă ce-i acolo, poate căpătau vreo informație folositoare, ceva care să-i scoată din încurcătura iritantă în care se aflau. Fură primiți cu un puternic „Stai !", ceea ce arăta că dăduseră peste militari români. Într-adevăr, acolo fusese un aerodrom militar sovietic provizoriu, protejat de artilerie antiaeriană românească. Aerodromul se mutase, bateriile antiaeriene fuseseră toate transportate mai departe, numai secția acestui sublocotenent rezervist, Căldăraru, rămăsese pe loc, fără mașini, fără aprovizionare și aștepta, de șase zile, să vină careva să-i scoată de-acolo. Probabil se întîmplase ceva, coloana de transport fusese imobilizată sau dimpotrivă, trimisă urgent în vreo misiune mai importantă, sau îi uitaseră pur și simplu, oricum însă, situația lui Căldăraru nu era de invidiat, mai ales că n-aveau ce mînca și nu puteau, desigur, părăsi tunurile.

— Ah, știți ce frumos a fost, îmi povestise Emil. Era o noapte înstelată, liniștită, fără pic de vînt. Căldăraru a-ntins o masă ca-n povești, lîngă focul uriaș care ne furniza nu numai căldură dar și lumină. Am mîncat vînat, iepure de pustă, prepelițe, grîu fiert în loc de pîine. Ne-a tratat cu un fel de vin de măceșe, coacăze sau afine, nu știu ce fructe semisălbatice, iar la sfîrșit, ca desert, tot grîu fiert, cu un fel de magiun ad-hoc, desert numit de Căldă-

raru „orez american". Ştiţi, se însufleţise Emil, era ca Robinson Crusoe, singur într-un bărăgan fără sfîrşit, o adevărată poezie. De altfel, am povestit pînă tîrziu, în jurul focului, am cîntat... A fost foarte frumos, eram foarte fericiţi cu toţii, iar dimineaţa, cînd am plecat, ne-am îmbrăţişat ca fraţii. N-am să uit niciodată acest „orez american", fabricat noaptea, în pusta uriaşă, care foşnea aromitor în jurul nostru. Mi-ar fi plăcut foarte mult să fiu în locul lui Căldăraru şi să duc viaţa aceea izolată, paşnică, în mijlocul naturii... şi Emil zîmbea, uşor nostalgic.

Cînd am ajuns la V., am tras întîi la gară, gîndindu-mă că dacă nu-l găsesc pe Emil acolo, să caut comandamentul garnizoanei locale, poate se află deja reţinut la ei, pentru cine ştie ce boroboaţă.

Gara din V. arăta, cum era şi firesc, mai rău decît cea din Z. Cred chiar că era, la ora aceea, prima gară din spatele frontului unde aveau acces şi civilii. De aceea, numărul celor ce-şi petreceau noaptea acolo era foarte mare. Urmat de Meicu şi la lumina lanternei cu dinam, care zbîrnîia continuu în palma mea, am descifrat sute de chipuri cu trăsăturile şterse de apa somnului sau dimpotrivă brăzdate de oboseala veghei prelungite. Se înţelege că oamenii nu erau de loc mulţumiţi să fie puşi brusc în faţa luminii investigatoare. Am auzit mîrîieli şi chiar înjurături înăbuşite dar nu le-am dat atenţie.

Pe Emil, nu l-am descoperit decît tîrziu şi anume, în cabina unui acar. Stătea pe un scăunel, adîncit în gînduri. Cînd am intrat, n-a făcut nici o mişcare.

Credea probabil că-i acarul. La-nceput, nici nu m-a recunoscut. Felinarul din cabina acarului bătea mai ales pe el, eu eram în umbră. Mi-am luminat singur fața cu lanterna.

— Ah, dumneavoastră sînteți, domnule Petrescu ? Mă iertați.

Se ridică în picioare.

Mi s-a părut că se clătina ușor.

— Luați loc, zise el, cu un glas lipsit de veselia lui obișnuită. Ați plecat spre regiment ?

— Nu, încă nu. Mîine. Fumezi ? m-am mirat eu.

— Iertați-mă, zise, și-mi oferi o țigară.

Erau niște „papiroase" gălbui.

— M-a tratat un camarad sovietic, se scuză el, dar contrar psihologiei proaspeților fumători, nu-mi explică ce-l făcuse să se apuce subit de fumat.

— Vreți o gură de palincă ? continuă, de data asta ceva mai stingherit și ridică de jos o sticlă unsuroasă. Nu vă pot oferi un pahar.

— Cu plăcere, am acceptat eu, fără să dau vreun semn de mirare, deși îmi aminteam precis că la trecerea prin Z. Emil nu prea bea. Fusese chiar luat peste picior de unii pentru aceasta.

A urmat o tăcere stînjenitoare. I-am întins sticla lui Meicu, care stătea lîngă ușe și contempla tavanul cabinei.

— Trage-o dușcă, Meicule, dar vezi, așa, ca un șofer militar conștient. Pe urmă, așteaptă-mă-n marmon.

— Să trăiți, mulțumi Meicu.

Bău cu modestie, puse ușor sticla jos, salută și ieși.

— Am auzit că pleci la București, am urmat eu după ce-am rămas singuri.

— Da, încuviință Emil, preocupat, și aprinse altă țigară, uitîndu-se în jos.

— Bea, dacă-ți face plăcere, nu te jena de mine.

— A, nu, se scuză el. Mi-a oferit-o acarul, un tip de treabă. Știți, e cam foamete pe-aici, i-am dat o pîine.

Îmi stătea pe buze să-l întreb de ce și-a întrerupt călătoria, dar rezerva aceea, cu totul neobișnuită la el, m-a oprit. L-am rugat să transmită soției mele scrisoarea și banii. A luat totul în tăcere și le-a pus cu grijă în porthart.

— Cînd pleci ? am întrebat.

Mi-a răspuns repede, cu o anumită nesiguranță :

— Nu știu. Adică, imediat. Imediat ce-o să plece vreun tren, sau...

Se întunecă brusc și, de data aceasta, bău într-adevăr din sticla unsuroasă. Mișcările lui aveau ceva sacadat, care mă indispunea. În orice caz, nu observasem ceva mai serios, ceva care să îndreptățească vorbele lui Dijmănescu.

— Mai ai treabă p-aici ? am riscat iar o întrebare.

— Eu ? Treabă ? Ce treabă să am ? Nu. Nimic. Merg direct în țară.

— De ce ?

— Colonelul mi-a dat o grămadă de acte. Sînt un fel de curier.

— Asta e ceva obișnuit în armată, am spus eu, părîndu-mi că a pronunțat cuvîntul curier cu un anumit dispreț.

— Da. Și pe urmă, sînt pus la dispoziția diviziei.

— Ai avut vreo neplăcere la regiment ?

M-am gîndit că, văzîndu-l atît de tînăr și de candid, colonelul, cu asprimea lui obișnuită, o fi spus : „Asta-i un papă-lapte. Trimiteți-l acasă, la mămica", și-atunci cei de la „mobilizare" s-au executat.

— Nu, nu. Colonelul s-a purtat cu mine foarte frumos. Toți s-au purtat admirabil, reluă el, ceva mai însuflețit ca pînă atunci.

— Va să zică, n-ai avut nici un necaz ? am urmat eu.

— Ce necaz să fi avut ? Nu-nțeleg. Adică cum ?

Aprinse iar o țigară, slobozi un fum și mă îmbie din nou cu palincă. Mi-am dat seama din tonul închis, repezit, al întrebărilor lui, că l-am iritat.

— A, nimic. Mi-a părut bine că te-am găsit. Să dai multe salutări tatălui tău, am spus eu și m-am ridicat să plec.

Îmi aranjam centura, chipiul.

— Unde plecați ? se interesă el cu un efort de politețe, care-i descreți puțin fruntea.

Se ridicase la rîndu-i.

— La Z. Ce să-i spun Arankăi din partea ta ?

— Aranka ? o umbră de zîmbet flutură pe buzele lui arse de tutun, dar se stinse imediat.

Deodată, mă apucă strîns de braț.

— Și ziceți că mergeți la Z. ?

— Da.

— Cu marmonul ?

— Da.

O lumină ciudată îi sticli în ochi.

— Luați-mă și pe mine.

— Cu plăcere. În felul acesta ai să recuperezi ceva din întîrziere, am spus eu, imprudent.

Mi-a lăsat brusc brațul.

— Care-ntîrziere ? De unde știți c-am întîrziat ?

I-am povestit discuția cu Duță și Dijmănescu, omițînd bineînțeles aprecierile lor.

Emil mă asculta foarte atent.

— Aha ! Da, da. Da, am scăpat trenul. Ce caraghioslîc, nu ?

Vorbea foarte agitat, ca și cum voia să se elibereze de o apăsare.

— De ce ? Se-ntîmplă.

Cînd ne-a văzut, Meicu a scos un oftat de ușurare și marmonul a pornit grăbit. Ședeam toți trei în cabină și Emil se înveselea din ce în ce.

— Ce bine-mi pare că v-am găsit. Îmi place grozav să merg cu mașina. Știți, nu pot să sufăr trenul. Și cînd am venit din țară, pînă la regiment, am mers tot timpul cu mașina. Ai libertate de mișcare, e splendid, nu ?

— Da, e preferabil, am aprobat eu, mirat de acest entuziasm subit pentru un drum cu marmonul, pe o șosea destul de proastă.

— Nu, nu. E o adevărată poezie. Priviți pusta !

Scoase brațul pe fereastră și-l flutură în noapte.

— Vă mulțumesc foarte mult că m-ați luat de-acolo ! mai zise el.

— Da. Văd că ești mai bine dispus.

Se-ntoarse bănuitor spre mine.

— Ce vă face să credeți că eram trist ?

— Poate că nu erai, am murmurat.

— Da... palinca... țigările... spuse el repede. Înțeleg. Nu oprim nițel ? îl rugă deodată pe Meicu, cu glas schimbat.

— Să ne mai dezmorțim, am întărit și eu, dîndu-mi seama că șoferul nu prea vrea să oprească.

Am făcut împreună cîțiva pași pe cîmp.

— Da, zice Emil deodată, oprindu-se, am avut o tristețe groaznică în gară. Așa e. În viața mea, n-am fost atît de trist. N-am crezut că există triști atît de mari. Știți, și mă luă iar de braț, n-am scăpat trenul, acolo în gară. *N-am vrut să mă sui. N-am putut.* Nu mi se mișcau picioarele. Trenul pleca, Duță și Dijmănescu strigau după mine, iar eu stăteam acolo, pe peron, parcă bătut în cuie. Nu mi s-a mai întîmplat niciodată așa ceva. Mi-a rămas și valiza la ei. Noroc că am corespondența regimentului. Știți, o țin în porthart, să fie mereu asupra mea. Altfel...

Aprinsese o țigară și vorbea înecat, vizibil emoționat, cu privirea ațintită departe, pe linia cu totul nesigură, a orizontului. M-am ferit să-i mai pun vreo întrebare. Urmă, după o pauză :

— Am să vă spun cum a fost. Dar să nu rîdeți de mine. Îmi promiteți ?

— Sigur că n-am să rîd, am făgăduit.

— Duță și Dijmănescu erau deja în vagon. Probabil, ați văzut că era un vagon de marfă. Eu întîr-

ziasem la comandamentul gării și am sosit pe peron în ultimul minut. Era o învălmășeală grozavă, fiecare vagon înconjurat de o mare de oameni, civili care încercau să se cațere pe scări, pe tampoane, pe acoperișuri. Sînt ordine foarte precise să nu se primească civili în vagoanele pentru militari. Din diverse motive : securitate, tifos... Adică, ce vă explic eu, parcă dumneavoastră nu știți ?

Am dat afirmativ din cap.

Meicu claxona de pe șosea, dar m-am făcut că n-aud.

Cît despre Emil, cred că el într-adevăr nu-l auzea.

— Știam care-i vagonul nostru și m-am îndreptat repede într-acolo. Vederea mașei de oameni, care viermuia totuși în jurul lui, mi-a făcut milă. Nu mă puteam apropia de vagon decît pînă la vreo șapte metri, de-acolo înainte, ca să merg mai departe, ar fi trebuit literalmente să calc peste oameni. Vorbele n-ar fi folosit la nimic. Stăteau toți cu spatele la mine, cu ochii la vagonul fabulos. N-auzeau, nu voiau să știe de nimic. Continuau să se miște cu încăpățînare zadarnică, într-o foială oarbă, limitată la cei cîțiva metri pătrați. Rămăsesem foarte încurcat : locomotiva fluierase de plecare, Dijmănescu în picioare în ambrazura vagonului se uita la mine, chiar mă striga probabil, dar bineînțeles nu se auzea nimic. Am stat așa, cîteva secunde bune. Apoi, am încercat să-mi fac loc, bătînd pe cineva pe umăr, și spunînd ceva, nu mai știu ce. Omul a întors spre mine, numai pentru o clipă, o față indiferentă, așa

cum te-ai uita după o muscă mare, care ți-a bîzîit în ureche. Îmi dădeam seama că încercările mele politicoase erau sortite dinainte eșecului și nu mai știam ce să fac. Apoi am simțit iar privirea celui pe care-l bătusem pe umăr. Dar acum, în ochii lui sclipea o lumină curioasă. Și, deodată, am simțit că se petrece ceva în masa de oameni care se afla în fața mea. Niște mișcări grăbite, ciudate, ca și cum un animal fioros ar fi fost brusc descoperit în mijlocul lor. În cîteva momente, o mînă nevăzută i-a dat de o parte și de alta : în fața mea se întindea, ca prin minune, *cale liberă pînă la vagon*. În stînga și-n dreapta mea, sute de perechi de ochi holbați, care mă priveau. Nu mai spun cu ce sentimente : invidie, ură, servilism, spaimă, deznădejde ! Am rămas ca fascinat de aceste priviri. Abia dacă am făcut un pas pe coridorul creat, acel coridor viu cu pereți mișcători, alcătuiți din ființe omenești. Trenul se și pusese în mișcare. Cred că Dijmănescu răcnea după mine, dar eu n-auzeam. Mi-era milă de cei din jur. Mi-era rușine de mine, că trebuia să trec așa, ca un rege, prin mijlocul lor. Eram și furios, pentru că în multe priviri citisem și o groază animalică. Ce le făcusem eu lor ? De ce să mă privească așa ? Înțelegeți ? N-am putut să mai fac un pas. Privirile acelea îmi lipiseră pe față un alt chip, un chip care nu era al meu. Proiectau pe obrajii mei o mască străină, subțire, o țiplă înghețată, care-mi falsifica trăsăturile. O clipă, am simțit nevoia să sfîșii această pieliță nouă, blestemată, care

mă desfigura. Poate am dus atunci mîna la ochi, la frunte... Pe urmă, văzînd că eu nu mă mișc, că vagonul pleca, locul de trecere *s-a șters* din fața mea. A dispărut înghițit de mulțimea care alerga după tren. Eu am rămas pe loc. Cînd m-am întors în gară, aveam o senzație de greață îngrozitoare. De-aia am fumat. Și fiindcă nu-mi trecea, am băut și palincă. Asta-i. *Din cauza asta, am întîrziat.*

Aruncă țigara și-ntoarse capul spre camion. Meicu, claxona iar, insistent. Am plecat amîndoi spre marmon. Fiindcă eu tăceam, Emil reluă chinuit.

— M-am purtat ca un țînc, nu? Poate. Dar n-am putut accepta nici măcar pentru o clipă, masca aceea unsuroasă care mi se aplica pe față și mă sufoca.

Tăcu iar. Din cînd în cînd, se uita pe furiș la mine, ca un om care așteaptă ceva. Am simțit că trebuie să vorbesc.

— Oamenii aceia nu sînt vinovați de privirile lor, am murmurat eu. Ceea ce ai simțit, proiectat pe chip, era reflexul războiului, al cruzimii care i-a mutilat atîția ani la rînd. Asta te sufoca...

În cabina marmonului n-am mai discutat.

Eu mă gîndeam că pentru unii, care nu-i cunoșteau candoarea, poate prea mult prelungită dincolo de adolescență, comportarea lui Emil ar fi putut apărea exagerată. În același timp, socoteam că faptul de a ajunge la înțelegerea unui lucru mare, printr-unul din aspectele lui mărunte, nu avea nimic reprobabil. Desigur, un război de eliberare, ca acela pe care-l duceam noi, nu ne putea oferi întotdeauna

buchete de flori și arcuri de triumf. Poate se cădea să-i explic lui Emil aceste lucruri și altele încă.

Emil însă, ațipise, epuizat.

Cînd am ajuns, nu prea tîrziu, am avut o surpriză plăcută : Aranka și Feri-baci ne așteptau cu cina pe masă.

1963

și
iarba
și
stelele

ÎNCERC MEREU SĂ-MI ÎNCHIPUI cum s-a întîmplat acest lucru. De fapt l-am și povestit pînă acum de mai multe ori, fie cîte unui singur interlocutor, fie în fața unor întregi adunări. Deși, eu nu l-am văzut, n-am fost acolo, deci nu știu cum s-a întîmplat. Nici n-am vrut prea multe relatări, mai exact una singură, a cuiva care nici el nu fusese de față. I-adevărat că această persoană e ultimul om care a văzut-o (pe Bunica) *înainte* și primul *după*. Deci este o persoană care deține în exclusivitate elementele concrete, în sfîrșit, unele elemente concrete, autentice cum se spune. Căci sînt nevoit să țin seama de imperfecția percepției omenești. Oricît de dotată ar fi fost acea persoană, și nu-i genială, totuși, nu posedă nici ochiul instantaneu, neiertător al aparatului de fotografiat, nici pe cel mai durabil al aparatului de filmat, cu atît mai puțin pătrunderea dincolo de aparențe a atîtor aparate care înregistrează unde sonore, sau electromagnetice, sau alte și alte souiri de radiații, emisii, impulsii ale ființei umane. Dacă n-a putut percepe exact și adînc, necum exhaustiv, cum ar putea să exprime exact, adînc, necum exhaustiv, ceea ce a perceput? Iată deci cel puțin trei obstacole, de netrecut, între mine și ceea ce aș vrea să povestesc. Și nu țin de loc să le mai înșir

pe toate celelalte, al căror număr e, după toate probabilitățile, infinit. Nu vreau cu alte cuvinte să conving pe nimeni de faptul că nu putem cunoaște cu adevărat ce se întîmplă. Nu sînt nici agnostic, nici sceptic. Pentru că, în ciuda a tot ceea ce am spus pînă acum, eu am povestit acest lucru de atîtea ori, încît nu mă mai pot îndoi de realitatea lui și de faptul că eu sînt singurul care știe cum s-a petrecut. Unii vor spune că am completat cele cîteva date reale, cu altele multe, furnizate de închipuirea mea mai mult sau mai puțin înzestrată. Nici nu-i așa de fals. Dar faptul că numai eu am vrut să fac această operație și că numai eu am făcut-o, dă rezultatului, adică povestirii, și chiar faptului povestit, o realitate nu numai indiscutabilă dar și unică și ultimă. Ca să nu mai vorbesc că de cîte ori am povestit faptul, de fiecare dată realitatea lui creștea, se multiplica, prolifera în adîncime. Și nu mă îndoiesc că acuma, cînd încerc să fixez totul în scris, deși aceeași, povestirea mea va fi alta (n-am avut poate curajul să scriu de fapt ce gîndesc : *cu totul* alta). Și asta va încuraja pe cineva să spună, cu un aer condescendent, că totul nu-i decît o *invenție* de-a mea, ceea ce pe mine mă va bucura foarte mult ; și faptul că este o invenție, ceva ce n-a mai fost dar este, și că-i a mea, ceea ce-i conferă încă o realitate dintre cele mai puțin contestabile. Recitesc ce am scris pînă acum și-mi zic : plutesc în mijlocul celui mai feroce relativism, dar imediat regret declarația și o înlocuiesc : trăiesc (trăim !) în cea mai proteică dintre lumi și nici uneia dintre înfățișările ei nu mă pot refuza.

Pînă în clipa cînd s-a auzit pocnetul ușii care dă afară pe scară — acel pocnet (nu știu cum să-i spun

altfel, deși este impropriu) special, care începe cu un sunet slab, un simplu fîșîit de metal polisat pe metal polisat și la mijloc cîteva molecule din fostul lubrifiant, apoi crește foarte grăbit, se colorează cu multe registre și intensități (așa cum se amplifică fulgerător, dezordonat și neînduplecat, și țipătul omenesc) și aceasta deoarece arcul broaștei se-ncordează și rezistă, iar cele două metale se luptă și se rănesc, pentru ca deodată, totul să fie curmat pe neașteptate prin declanșarea micii ghilotine care emite un zgomot sec și definitiv (cînd nu este un bubuit pitic cu ecouri) — pînă în acea clipă deci, Bunica trăise optzeci și șapte de ani și șaptezeci și opt de zile, așa cum a socotit într-una din nopțile de veghe ce-au urmat vărul ei mai tînăr, Stelian, cu meticulozitatea-i obișnuită, care-l face să scrie zilnic una sau două felicitări (sau mai multe, după cum ziua este doar onomastică, istoriferă sau general festivă) cu litere mari, ascuțite și tremurate, el însuși avînd se zice în jurul a optzeci de ani : „Ezact obzeșapte și șapteșopt", rostise el de mai multe ori, destul de gîngav, nu numai pentru că n-are dinți, dar și pentru că degetul mare și arătătorul mîinii stîngi se-nfundaseră în fosele adînci ale obrajilor moi și țepoși, gest menit pe de o parte să-i ascundă gingiile, iar pe de alta să marcheze celorlalți mirarea-i nemaipomenită, sau sieși regretul, că pierduse cîteva prilejuri de felicitare.

Era zece seara și era vară, cînd pocnetul ușii care dă afară spre scară — acel pocnet cu care toți sîntem atît de obișnuiți că nu-l sesizăm în întregimea lui decît dacă sîntem foarte triști sau dacă el se lasă con-

taminat de marea turburare a celui ce-a ieșit din casă, și-atunci bufnește sau dimpotrivă se luptă ca să existe — a surprins-o pe Bunica, deoarece l-a simțit străduindu-se să fie muzical, undele lui sonore umpluseră foarte repede vestiarul strîmt și năvăliseră în salonul-sufragerie, unde Bunica tocmai dădea ocol mesei pe care se mai aflau cîteva semne ale cinei, firimituri, șervețele de hîrtie, suporturi de tacîmuri, poate vreun pahar și vorbele Norei : „Lasă mamă, culcă-te, am dus eu principalul, o să strîngă restul Otilia, m-am înțeles cu ea", vorbe rămase încă în aer, Nora știind foarte bine că n-avea să fie ascultată, dar ținînd să fie cu conștiința împăcată, înainte de a se retrage în camera ei cu deviza : „Niciodată n-am s-o pun la treabă, totdeauna mă voi îngriji de ea cu maximum de afecțiune".

Cînd auzise acel pocnet cu totul deosebit al ușii, Bunica se oprise, era tocmai la colțul mesei dintre aparatul de radio și bufet, acolo unde în spate este o ușă îngustă ce dă în balconașul dinspre curtea interioară, și unde ea nu prea stă pentru că de obicei și mai ales vara e curent, iar curentul pentru ea înseamnă o atingere respingătoare și primejdioasă, rece și umedă, așa cum era palma ușor transpirată a primului ei soț, pe care l-a suportat doisprezece ani la rînd, deși i-a făcut patru copii, sau tocmai de aceea, dar numai doi au trăit ; se oprise întrebîndu-se dacă Fiul, la care ea locuiește, al doilea fecior al ei de la al doilea soț, putuse fi atît de supărat încît să trîntească ușa și-și răspunsese singură negativ, el ieșise cuminte, chiar liniștit, e puțin cam gras deși-i încă

tînăr, n-are șaizeci de ani și ea-l suspectează că în fiecare seară cînd îl scoate pe Rișard, cățelul (de fapt tocmai asta e că nu-l scoate-n fiecare seară, nici măcar acum vara, ceea ce-i plicticos, pentru că Rișard e răutăcios și maniac, pufnește toată noaptea și trebuie ea să se chinuie și să-i dea drumul măcar pe balconașul dinspre curtea interioară), face și el un popas la „Ialomicioara", un bufet pe străduța din spate, dar astă-seară îi zîmbise, făcuse ochii mici și-l bombănise afectuos pe Rișard : „Hai, nătărăule ! Gogomanule !" și nici Nora nu fusese astă-seară exagerat de politicoasă cu ea, așa cum face cînd are de gînd să se certe, iar cina se petrecuse normal, ațipit, i-adevărat că era și un fel de zăpușeală, care înmuia și oprea totul...

Atunci ce înseamnă cercurile de rezonanță ale acestui pocnet singular, cercuri care se furișează acum printre picioarele pianului, unele au pătruns și în oficiu, a cărui ușă ea o lăsase deschisă, și lustruiesc monumentul alb al frigiderului, iar de-acolo în bucătăria odoriferă (din care deocamdată lipsea Otilia, marea și neagra Otilie, de care Bunica se ferește, cît îi îngăduie piciorul bolnav, ușor anchilozat, deoarece Otilia răstoarnă tot ce atinge cu făptura ei uriașă) și celelalte multe care ling pereții și ușa de la camera Norei ?

Cercurile acestea, un fel de melodioase brățări de aer, căci iată-le s-au urcat și pe tablouri, și în general trec prin obiecte și obiectele prin ele, fără ca unele sau altele să se modifice, aceste, tot mai subțiate totuși, păreri ale fostului ecou, Bunica le simte ca

pe o pulbere materială, un fel de ninsoare de lumină care nu numai că-i dă ei un email invizibil, ci o și străbate, în așa fel încît ea se întoarce încet, ca și cum ar vrea să vadă dacă aceste raze ies într-adevăr din ea și atunci observă ușa deschisă la balconașul ce dă spre curtea interioară și se sperie nițel, duce mîna la gît, acolo unde curentul îi pune de obicei marca lui rea, și-abia atunci își dă seama că deși a stat în curent, gîtul ei este moale, uscat și cald, ca și cum ar fi devenit impermeabil la atacurile dușmanului cotidian, și chiar nu-și amintește să fi simțit atingerea aceea respingătoare, desigur a fost preocupată de zgomotul ușii, de plimbările ecourilor acelora fascinante, dar de fapt, uite, și-acuma stă în curent și tot nu percepe nimic rău, deși de data aceasta nu numai că-i foarte atentă, dar se gîndește exclusiv la acest lucru !

O veselie neașteptată o cuprinde, bine că s-a terminat o dată cu fobia asta a curentului, are ea această siguranță că s-a terminat — Papahagi, doctorașul acela cu gura mare ca o paranteză orizontală cu concavitatea în jos, care i-a devenit medic curant numai din dragoste pentru Nepoata ei, are să se mire grozav, are să insiste, obsecvios cum este, că „Pentru dumneavoastră, doamnă, curentul e dușmanul numărul unu !“ dar ea are să-i rîdă-n nas, nu, n-are să-i rîdă-n nas, asta pentru Nepoata, pe care ar vrea s-o vadă iar măritată, la casa ei, dar îi va surîde misterios, așa cum știe ea, din colțul stîng al gurii, de mult nu mai poate zîmbi decît din jumătate de gură și i-a venit să plîngă cînd a observat prima dată, dar apoi

s-a obișnuit și cu asta, iar Nepoata, ce drăguță! a pretins că acest surîs îngust, înjumătățit, n-are seamăn, e superior celui al Monei Lisa! — îl va sfida deci pe Papahogea, cum îi zice ea doctorului (nu s-a supărat cînd a prins-o odată, a zis: „Să știți, doamnă, că filologic nu ați păcătuit, Papahagi și Papahogea sînt rude bune, cred, lingvistic"), pentru că el nu are de unde să știe cum într-o seară, ușa ce dă afară spre scară s-a-nchis cu un pocnet nemaiauzit, cu prelungiri muzicale care au invadat repede toată casa și că, exact din acel moment, ea a devenit invulnerabilă în fața curentului, căci, da, da, e limpede că una de alta nu se pot despărți, adică apariția ploii de ecouri și dispariția subită a dușmanului numărul unu, dar va fi greu să-i explice asta lui Papahogea, se va mulțumi deci să-i asculte în continuare recomandările, ceea ce va deveni acum foarte plăcut, dat fiind conștiința că nu mai e obligată să le urmeze, ba dimpotrivă, are să facă chiar mîine, dumnică, un drum prin oraș, *prin aer liber*, și anume pînă la ginerele Fiului, Ginerele, pe care ea-l îndrăgește, pentru că are obiceiul să îngenuncheze în fața ei și să-i sărute mîna, exact așa (dar ea nu i-a spus niciodată asta lui, el e mic și ea are pudoarea ei!), așa cum a făcut acum șaptezeci și doi de ani palidul profesor de pian, iar ea aproape că leșinase atunci de rușine, de spaimă și de fericire.

Bunica se hotărăște cu greu să părăsească colțul dintre măsuța cu aparatul de radio și bufet, prea bune lucruri i s-au întîmplat aici, astă-seară, și atît de repede, e încă îmbătată de brățările acelea de aer

care întîi i-au cîntat, apoi au fluturat în jurul ei îmbrățișînd-o, cutreierînd-o cu o binefăcătoare și albă violență, mai aruncă prin urmare o privire spre ușa deschisă a balconașului dinspre curtea interioară, pe unde pătrunde laba neagră a cerului de vară (curtea aceasta e interioară, adică cenușie și suprapopulată, numai pentru unii locatari, lor le-a păstrat tocmai latura deschisă spre oraș și spre înălțimi!), apoi, cu oarecare regret la adresa acestei veselii care nu știe cît va dura, se pregătește să avanseze cu precauțiune piciorul ei ușor anchilozat (din cauza lui ea pășește destul de greu și șovăitor, cînd merge se leagănă puțin, ca o grațioasă corabie fragilă care preferă să lunece într-un dans aparent dezordonat deasupra valurilor puternice, lucioase și capricioase, decît să le despice, fie și în crestele lor înspumate, acolo unde apa se gazifică și-și pierde total puterea), iar mîna ei s-a și întins peste masă, plutește ca o blîndă amenințare deasupra paharului și mai ales deasupra șervețelelor de hîrtie, a firimiturilor, a suporturilor de tacîmuri, a tuturor acestor obiecte care se ascund în albul adînc al feței de masă.

Căci Bunica cunoaște viclenia obiectelor, știe pe dinafară stratagemele lor, cum ele caută să fugă din fața mîinii ei, pretinzînd că degetele ei galbene, pergamentoase, cu articulații anguloase ca ale insectelor, le-ar speria, și cum unele dintre ele devin dintr-o dată foarte grele, pîntecoase, adormite, altele își construiesc la iuțeală zeci de ventuze ascunse cu care se fixează încăpățînate de locul precar unde se află, altele încearcă să dispară, devin transparente, apoi

chiar nevăzute, deși le trădează tiparul rămas în urma lor (ca forma trupului în așternut) de mult deci, Bunica nu se mai emoționează în fața acestor zadarnice subterfugii, și în timp ce mișcă cu grijă piciorul bolnav, a și apucat paharul acela uitat pe masă, l-a apucat cu o mișcare neprevăzută, rapidă, pentru că obiectele de sticlă, de sticlă bună mai ales, cu atît mai mult cele de cristal, sînt printre cele mai nervoase — ca niște capre negre la apropierea vînătorului — cea mai mică ezitare e fatală, ele se volatilizează și trebuie să iei totul de la cap.

După ce l-a apucat bine de partea lui cea mai vulnerabilă, de picior (e un pahar cu picior), Bunica îl trage spre sine încordîndu-și brațul ei subțire (căci știe, obiectele trec de la o formă de apărare la alta : unde nu reușește transparența se-ncearcă îngreunarea, cînd aceasta se dovedește insuficientă se trece la adeziunea pe bază de ventuze, dacă fixarea nu folosește obiectul devine mobil... ehei, e un întreg lanț, mereu schimbător, al formelor de opoziție !), așa că l-a adus pînă aproape de marginea mesei și se sprijină puțin în el, atît pentru a-l imobiliza, cît și ca să-și creeze un punct fix necesar acțiunii celeilalte mîini, care urmărește șervețelele de hîrtie ; acestea sînt ca niște păsări albe ucise de furtună, sau poate doar leșinate, sînt mototolite, frînte, dar aripile lor ca niște umbrele întoarse pe dos pot totuși, nu știi cînd, să-și recapete forma inițială, și deci virtutea de a bate aerul cu succes, prin urmare nici aici operația nu e foarte simplă, șervețelele trebuie apucate cu mare delicateță — așa ca pasărea ascunsă înăuntru

să nu se dezmorțească ! — iar deplasarea lor prin aer trebuie să se facă cu mare încetineală, printr-un văzduh artificial rarefiat, cel mai nimerit ar fi printr-un fel de vid, dar acesta nu se poate obține decît cu mașini, Bunica îl înlocuiește printr-un dozaj de tăcere și surîs, ceea ce a constatat că-i reușește, deși evident nu întotdeauna.

Și iat-o acum cu brațele încărcate, pline de păsări albe și de căprioare de cristal, urmărită încă de valurile brățărilor de aer, atît în jur cît și în gînd, încercînd să se smulgă din îmbrățișarea voluptuoasă a acelei veselii de nimic prevestită, să reintre în realitatea ei obișnuită, adică în deplasarea dificultuoasă, cînd trupul ei ușor ca al unei fete de zece ani — ultima dată avusese 31 de kilograme — muncește din greu ca să urmeze direcțiile incerte unde îl angajează piciorul anchilozat, privind deci drept în fața ei ușa ce dă în oficiu și calculînd neîncetat cum să facă să se ferească atît de scaunul din dreapta — e scaunul Norei, ea întotdeauna îl lasă depărtat de masă într-o poziție oblică și impudică față de aceasta, problemă de temperament, cu care Bunica știe că nu trebuie să ai de-a face, oamenii nu sînt educabili pe toate fețele lor, unele se lasă șlefuite pînă la os, altele sfidează orice abraziv — cît și de măsuța cu aparatul de radio, foarte neagră și pătrată, cu două colțuri patinate de coapsele celor din casă, devenite de un galben-castaniu lucios, așa ca picățelele maro, circumflexe, de deasupra ochilor unui basset, altfel negru ca o șopîrlă groasă de smoală.

Bunica a făcut primul pas cu prudența ei obișnuită și abia după al treilea — cînd a avut vreme să-i facă pe ceilalți doi ? — își cheamă trupul înapoi, duce la piept paharul de cristal — îi martirizează piciorul, așa îl strînge, de altel și șervețelele albe suferă ghemuite în mîna devenită pumn — cheamă totul aproape de inima ei care s-a dilatat subit, fîlfîind mut, așa cum se deschide o parașută, și nu e nimic dureros, ci doar ceva sufocant ca o fericire, căci piciorul ei bolnav, piciorul ei anchilozat, a uitat de condiția lui, s-a destins *normal*, a călcat parchetul cu siguranță și grăbire, automate ca pe vremuri, și a și bîțîit puțin de nervozitate, pentru că celălalt, cel sănătos, abia se mișca, iar corpul întreg rămînea în urmă neîncrezător, dezobișnuit de îndemînare, și echilibrul Bunicii era în primejdie, dar ce înseamnă această primejdie pe lîngă explozia internă care-o umple cu puteri necunoscute încît e ca un mic balon captiv, căruia heliul dinăuntru îi dă nu numai formă, ci și trepidație de conținut și un enorm potențial de neastîmpăr ?

Și Bunica se felicită deodată nu doar pentru faptul că gîtul ei a devenit invulnerabil, în timp ce încăperile tremurau sub apăsarea, nici acum istovită, a acelor muzicale brățări de aer atotpătrunzătoare, și nici pentru că piciorul ei și-a regăsit agilitatea pierdută, iar în pieptul ei s-a dezlănțuit o furtună cu zeci de fulgere benigne (toate acestea sînt lucruri care au devenit firești chiar din clipa cînd în mod incredibil ele au avut loc), ceea ce o face să tremure de plăcere, mai mult, de fericire, chiar acum cînd

crede că s-a oprit să analizeze ceea ce i se-ntîmplă, e împrejurarea că ea este conștientă de toate aceste fascinante noutăți, că le poate desprinde de sine și contempla, că le stăpînește în felul ei, chiar dacă și ele o stăpînesc — fără ostilitate din parte-le, recunoaște — că este ca o împărătească, adică nu, ca o zeiță, de fapt ca un mic Dumnezeu — și aici Bunica își îngăduie să se sperie puțin, oh, pentru o clipă doar, de îndrăzneala ei, bunicile sînt doar prin tradiție pioase, deși, știe ea, numai pînă cînd, în sfîrșit, se revoltă ! — ea este deci un Dumnezeu acum, și o poate spune deschis chiar dac-o doare : ea face și desface lucrurile, și acestea i se supun cu încîntată rezistență !

Iată, de pildă, din pricina energiei care iradiază acum din trupul ei înspăimîntător de încordat, și care s-a transmis și lucrurilor cu care ea este în contact nemijlocit, șervețelele de hîrtie i-au lunecat pe furiș din mînă, s-au desfăcut, plutesc prin aer ca niște mari fluturi albi cu zborul descentrat, unul singur a rămas chircit și a căzut umilit lîngă piciorul mesei, iar paharul de cristal a făcut un salt zvîcnit, descriind una din acele splendide curbe care deznădăjduiesc pe artiștii înamorați de mișcare, dar nefiind decît o căprioară de sticlă, la capătul saltului a rămas nemișcat, are piciorul frînt, privește la Bunica printr-un ochi rotund, tragic, fără culoare, un fel de lacrimă înghețată.

Da, lucrurile au fugit din mîinile ei, au profitat de zăpăceala pe care a produs-o comportarea nemaipomenită a piciorului bolnav, dar acum parașuta din

inimă s-a stabilizat, stă aparent nemișcată ca o rachetă în cosmos, puterile care i-au izbucnit în piept și duduie acolo i-au dat luciditate demiurgică și este un joc pentru Bunica să cheme înapoi șerveţelele, amuzîndu-se discret de modul comic în care ele refac, de-a-ndaratelea, ca la cinematograf, zborurile lor și așa destul de stîngace (primul a sosit cel chircit, de lîngă piciorul mesei, de altfel și locul lui era în partea cea mai adîncă a pumnului), ferindu-se unele de altele, făcîndu-și reverenţe și poftindu-se reciproc, străduindu-se să-și reia formele care să le îngăduie plasarea la locul exact în palma Bunicii, pe care ea, cu umor, nu vrea s-o desfacă mai mult decît fusese atunci cînd s-a produs evadarea ; mult mai cuminte, mai armonios, pe aceeași curbă ameţitoare, s-a-ntors paharul, nu mai înainte desigur de a se fi recompus, cu care prilej Bunica a putut observa că de fapt lui nu i se rupsese numai piciorul, care o privise prin lacrima înghețată a fracturii sale, ci și alte două ţăndări, care au sărit din covor ca două stele mutilate.

Toate acestea au durat însă foarte puţin, între pasul întîi și al treilea, ultimul fiind de fapt ipotetic, de aceea Bunica și-a mai permis o zăbavă, aceea de a chibzui dacă, faţă de ceea ce i se întîmplă, această avalanșă de surprize, plăcute e drept, dar tocmai de aceea cu o latură profund neliniștitoare, este cazul ca să se mai folosească de puterile ei dumnezeiești și să trimită lucrurile singure prin oficiu, la bucătărie, sau să meargă chiar ea, uzînd în acest scop de noul ei picior, căci e limpede că nu mai are a face

cu cel vechi, așa cum gîtul ei e acum moale, uscat și cald, un gît nou și el, toată ființa ei e schimbată, nu poate spune în ce sens, n-a descifrat pînă acum decît gîtul și piciorul, dar cercurile muzicale, veselia, stăpînirea propriului trup, luciditatea, forța asupra lucrurilor, atîtea cuceriri realizate în trombă și care o asediază literalmente, îi spun că se află pe un teren neobișnuit, unde poate că nu trebuie acționat în mod tradițional, ci se cuvine a căuta alte căi de manifestare, de pildă, dansul sau plutirea în locul mersului, dorințele în locul cuvintelor, sau cine știe ce altceva.

Se vede însă că s-a gîndit prea mult, a întîrziat, și întîmplările nu mai vor s-o aștepte, căci este deja pe drum, a atins puțin scaunul cu șoldul și scaunul s-a dat la o parte (de fapt s-a așezat în rînd cu masa, în poziția aceea care șade bine unui scaun de sufragerie), ea n-a simțit nici o durere, doar o apăsare plăcută pe carnea ei acum tare, și, trecînd prin oficiu cu o dezinvoltură de-a dreptul băiețoasă a atins pe parcurs frigiderul (așa cum fac copiii cînd vin de la școală și sînt cu gîndul aiurea, lovind cu degetele zăbrelele tuturor gardurilor, de lemn sau de fier, ca pe coardele unor țambale cu timbre heteroclite), pielea lui de șarpe alb strecurîndu-i în falange o răcoare onctuoasă, iar șervețelele, aflate tocmai în mîna aceea, au foșnit într-un mod, așa, complice, dar n-are vreme să studieze exact cum au foșnit, pentru că deja se află în bucătărie și Otilia, marea și neagra Otilie, care probabil a sosit între timp, s-a dat repede în lături din fața ei, șervețelele au zburat

într-un colț, unde le aștepta un făraș mic, albastru, smălțuit, iar paharul de cristal a scos un sunet dispreţuitor şi jignit, deoarece a fost plasat cu oarecare forţă pe o farfurie albă, nu prea curată, cu o ciobitură pe buză, şi nici Otilia n-a apucat să spună ceva, pentru că Bunica s-a rotit fulgerător într-un picior (din obişnuinţă, n-a folosit piciorul cel nou, ci tot pe cel vechi, „sănătosul") şi a ţîşnit din nou în oficiu, unde n-a uitat să atingă iar blana albă, sticloasă, a frigiderului, şi de acolo în sufragerie, unde s-a aplecat deasupra mesei, simţindu-i muchia pe pîntecele elastic, ca să culeagă suporturile de tacîmuri, acele caraghioase obiecte de metal, care stau oricum le-aşezi şi seamănă cu nu ştiu ce modele didactice de molecule, le-a şi cules în mare viteză, unul, două, trei... dar, ia stai !

Bunica se află iar acolo, la colţul mesei dintre aparatul de radio şi bufet, e puţin şocată de ceea ce i s-a întîmplat, cu atît mai mult cu cît ea voise să mai chibzuiască înainte de a face drumul în bucătărie şi înapoi, iar unele din gesturile pe care le-a făcut nu-i convin (atingerea frigiderului, sau trîntirea paharului pe farfurie şi mai ales, mai ales pirueta aceea pe piciorul sănătos, care însemna într-un fel că-i întorsese spatele Otiliei, sau în sfîrşit persoanei care fusese acolo), după cum nu-i nici prea sigură că ea a fost aceea, posibil ca noile ei puteri să-i fi jucat vreo festă, căci iată, voind să se asigure, s-a uitat la scaunul Norei şi acesta *stă şi nu stă* drept lîngă masă şi n-ar fi de mirare, doar ştie că lucrurile i se supun,

și pe urmă, trebuie să-și mărturisească că de fapt i-a plăcut grozav să iasă și să se-ntoarcă ca o furtună, deși asta a împiedicat-o să mai gîndească și să se mai concentreze asupra a ceea ce i se întîmplă ei de la un timp încoace, adică din momentul cînd a răsunat muzical pocnetul ușii care dă spre scară.

Cel mai bun lucru, își dă ea seama, este să vadă dacă paharul și șervețelele (căci suporturile de tacîmuri continuă să existe pe fața de masă) au ajuns sau nu în bucătărie, căci în mîinile ei nu par într-adevăr a fi, sau cel puțin să controleze dacă s-au ridicat de jos, acolo unde fugiseră, cînd ea descoperise explozia-i lăuntrică de puteri, da, da, acesta va fi un prim pas spre lămurirea deplină a lucrurilor din jurul ei, de aceea Bunica se hotărăște să-și plece în jos privirile, încet de tot, ca să nu fie simțită.

Dar cînd pleacă ochii se privește involuntar și pe sine, și observă cu mirare, și nu-i vine să creadă la început, că ea nu mai este îmbrăcată în rochia ei subțire, neagră, cu gulerașul „fantezi", că a fost între timp toată învesmîntată în alb, un voal aerian, foarte fin, are și ciorapi albi și botine albe cu nasturi sidefii. și ea se apleacă din ce în ce mai jos, mîngîie voalul cu privirea, caută să atingă cu vîrful degetelor șevroul alb al botinelor, nu știe dacă noua ei toaletă este opera brățărilor melodioase de aer pe care încă le mai simte trecînd prin preajmă și prin sine, sau, dimpotrivă, se datorește recentelor ei puteri dumnezeiești, oricum ar fi, nu poate refuza acest dar care i se face, s-a și așezat pe iarbă și aranjează cu grijă

pliurile și volănașele de voal de jur împrejurul ei, și faptul că peticul de poiană pe care se află se leagănă ușor nu o neliniștește, îi amintește doar de covorul fermecat din Halimà — pentru că de fapt ea este acum și Bunica, dar este și iarba sau stelele mutilate, și cercul alb sau cîntecul care se subțiază fără sfîrșit, știut fiind că numai ceea ce nu e, poate fi orice, oricînd și oriunde...

dragostea mea

PERONUL, FOARTE SLAB LUMINAT, atît cît îngăduia camuflajul, vuia de lume. În penumbra vînătă : strigăte, înjurături, suspine, chemări deznădăjduite, îmbrînceli, oftaturi resemnate. Vagoanele stăteau răbdătoare și întunecate, ca niște uriași cărăbuși morți năpădiți de furnici. Scările, tampoanele, acoperișurile erau ticsite de oameni, înfriguraţi, încotoșmăniți, apărîndu-și cu disperare sacii, valizele, coșurile de trestie. În fața ferestrelor, dintr-o dată foarte înalte, pîndeau cete gălăgioase, ca dulăii la ușile închise ale măcelăriilor. Din cînd în cînd se auzea un zgomot strident de sticlă spartă, țipete de mînie, durere și protest. Poliția gării apărea ca din pămînt, primită cu spaimă și indignare și potolea încăierările cu paturi de armă.

— Stăm aici, spusese Vrînceanu, care era elev plutonier. Cînd s-o deschide o fereastră, mă săltați pe mine și pe urmă vă trag și pe voi.

Vrînceanu era îmbrăcat ofițerește, și voinic, așa că cei care deschiseseră imprudenți fereastra, nu reușiră sau nu îndrăzniră s-o-nchidă la loc. În mijlocul vociferărilor de afară și dinăuntru, dispărură întîi chipiul, apoi pieptul, și un timp, cizmele

lui Vrînceanu se zbătură ca și cum trupul îi era înghițit de un monstru. Apoi fața lui vagă apăru în fereastră și el întinse cîngile scurte și negre ale brațelor.

— Bagajele !

Cele trei valize fură înghițite și ele de monstrul nesățios.

Urmă Dobrică, un fruntaș scund, ridicat de Ionescu și înhățat de Vrînceanu. Dobrică parcă nici nu atinsese vagonul.

Între timp, în fața ferestrei se adunase lume. Unii îl îmbrînceau pe Ionescu, săreau, încercau să apuce marginea geamului, dar Dobrică le desfăcea palmele și oamenii cădeau înapoi înjurînd. Ionescu se prinsese de mîinile lui Vrînceanu și bocancii lui scrijeliseră fără milă peretele vagonului. În compartiment nu se vedea nimic, numai aerul cald și greu te lăsa să ghicești viermuiala omenească dinăuntru. Bocancul lui Ionescu călcă pe ceva moale și elastic și cînd tocmai își aduna al doilea picior, lumina unei lanterne îi explodă la zece centimetri în fața ochilor.

— Ce faci, domnule ! Calci pe oameni ?

Ionescu îngheță.

Posesorul lanternei era un locotenent gras, cu părul rărit.

— Să trăiți. Scuzați, vă rog.

Locotenentul, foarte bățos, ridică geamul la loc și comandă :

— Treceți pe coridor. Aici nu-i loc.

Cei trei teteriști se-mbulziră spre ușă.

— Nu-i loc ! Nu-i loc ! protestară și cei doi de pe coridor, dar masa de trupuri se tasă repetat ca burduful unui acordeon și locotenentul pecetlui totul închizînd energic ușa compartimentului.

Pe coridor era aproape întuneric și pasagerii stăteau piept în piept, spate-n spate sau umăr la umăr, drepți ca țigările într-un pachet. În schimb, picioarele tuturor erau bine înțepenite între tot felul de saci și bagaje aflate pe podea. Glasurile neplăcute, al lui Vrînceanu, un căcăcios obraznic de nici douăzeci de ani, și al lui Dobrică, alt plicticos, răsunau cu toată nesimțirea caracteristică tinereții. Ionescu se bucură că înghesuiala îi despărțise : Vrînceanu era la vreo trei inși distanță, iar Dobrică, lingău ca de obicei, îi stătea în coastă. Observă lîngă capetele lor o căciuliță brumărie și înțelese, după aluziile lor grosolane, că aparținea unei femei. „Vai de capul ei, nenorocita, între țîngăii ăștia stătuți !“ Ca un adevărat matur resemnat (avea 24 de ani !) Ionescu își făcu loc cu umerii și cu șoldurile, se lipi de geamul din spate, și deoarece ființele negre care-l înconjurau n-aveau fețe, închise ochii.

Asta era viața lui : un coridor îngust, întunecat și friguros, ticsit și rău mirositor, unde nu puteai mișca un braț — Școala militară — și la capătul acestuia o ușă ce se deschidea în beznă — Războiul, moartea, sfîrșitul. Frumoasă viață îi hărăzise epoca. Frumoasă epocă : *Al doilea război mondial*. Ai zice că omenirea se laudă cu asta : *Al doilea război mondial !* Splendid titlu de capitol în manualele școlare

ale viitorului ! Și ce savante și compacte volume se vor scrie despre sublima încăierare...

— Elevul Ionescu !

Deschise ochii. Era glasul lui Vrînceanu. Vru să răspundă, dar un val de ură i se sui în beregată și-l înăbuși.

— Ostaș ! Dormi, ostaș ?

— Nu dorm ! reuși să articuleze.

— Așa se răspunde ? Elevul Ionescu ! răcni Vrînceanu cu vocea lui de cazarmă.

Cunoștea această voce artificială, crudă, îngîmfată de propria-i putere : „Culcat ! Drepți ! Culcat ! Drepți !". În cazarmă îl „culca" oricînd vrea. La întoarcerea din permisie îl va „culca" iar, de cîte ori o să aibă gust. N-avea rost să-l provoace.

— Ordonați !

— Așa te-nvață, elev. Fă-te cu-o țigară.

Vrînceanu era băiatul unui mic negustor de prin Ploiești. „De-acu' trăiești pe spinarea altora, javră !" spuse Ionescu în gînd. Cînd îi aruncă țigara, cu un gest cît mai neutru, să nu i se observe scîrba, întîlni ochii de sub căciuliță brumărie. Erau frumoși, rotunzi și sclipiră, parcă înțelegători. După ce se rezemă iar de geam, Ionescu îi auzi glasul : o voce caldă, răsfățată, melodioasă :

— Vreau și eu o țigară !

— Elev ! Mai fă-te cu-o țigară. S-aude ?

Vrînceanu făcu palmele căuș, dar Ionescu se întinse cît era de lung și pachetul ajunse la îndemîna femeii.

— Pentru dumneavoastră-i altceva !

— Elev ! Nu te băga ! zise Vrînceanu și-i smulse pachetul din mînă.

— Poftiți, duduie ! Grad inferior ! arătă el cu dispreț spre Ionescu.

— Răcan, de ! îi ținu isonul fruntașul Dobrică.

— Mersi foarte mult, rosti vocea melodioasă în direcția lui Ionescu.

De data aceasta privirea ei întîrzie și el o simți cum îi curge încet pe față, ca o lumină caldă și moale.

Surîse fără să vrea :

— Pentru nimic, domnișoară !

Apoi glasul neplăcut al lui Vrînceanu interveni din nou, Dobrică continuă să-i țină isonul, așa încît Ionescu se rezemă cu spatele de geam și închise iar ochii.

Trenul pornise de mult. Se tîra trudnic prin bezna cîmpiei, însoțit de un întreg alai de scîrțîieli, scrîșnituri, pocnete, ciocăneli ritmice sau nu, șuiere de tot felul. Din cînd în cînd se hîțîna, urla dezordonat din sirena locomotivei, se apleca pe o parte sau pe alta, se oprea brusc, dădea înapoi, patina, se lovea brutal și o pornea iar, nevolnic și totuși încăpățînat.

Ionescu se trudea la rîndu-i să coboare în sine însuși, să zacă acolo, undeva, în nemișcare, întuneric și tăcere, dar de fiecare dată cînd firele subțiri ale amorțirii păreau să-l fi înfășurat în țesătura lor izolatoare, ceva le rupea cu răutate : glasul lui Vrînceanu, zdruncinăturile trenului, răsucirea vreuneia dintre ființele negre din preajmă, un val de duhoare (sudoare, brînză, usturoi și țuică proastă),

frigul care se strecura printr-un geam spart. De fiecare dată schimba poziția și profita de moment ca să mai arunce cîte o privire spre grupul celor trei. De fapt, căuta ochii de sub căciulița brumărie, pusă strengărește pe-o ureche, lumina aceea mică și caldă, care să-i lunece pe trăsăturile sleite, înmuindu-le. Uneori i se părea c-o găsește și se retrăgea să-i deguste efectul. Alteori nu vedea decît rujul violent de pe buzele femeii și-l cuprindea din nou urîtul : „O fi vreo damă ! Prea rîde cu Vrînceanu și cu Dobrică. Așa le idealizezi tu pe toate", se dojeni. Și se gîndea la logodna ruptă, la trădarea ignobilă a Vioricăi. N-avea noroc la femei. Crezuse că iubea de trei ori pînă atunci și de fiecare dată ratase. Prima adorată fusese frigidă, un frig psihic, o piatră căreia-i închinase zadarnic osanalele adolescenței. A doua era fricoasă, se temea de iubire, rămăsese ascunsă în casa ei, în familia ei, unde se ofilea cu încetul. Iar Viorica, Viorica fusese pur și simplu interesată. Iar acum, el era în Școala militară, va merge pe front, va muri și nu putea să spună că măcar o dată cunoscuse și el fericirea în dragoste. De ce oare nu reușea ? Ce-i lipsea lui ? O umilință amară îl cuprinse. O simți cum îl învăluie în ceața ei acră și înăbușitoare. Un tremur mic, dezgustător, îi agită trupul, și-și aprinse o țigară.

Ajunseseră la Ploiești, Vrînceanu coborîse, cine știe pe ce fereastră, și viermuiala necontenită de pe coridor îl aduse alături de Dobrică și de căciulița brumărie.

— Bine c-a plecat. Îmi călca pe nervi, imbecilul ăsta ! izbucni Ionescu.

Femeia, acum mică alături, ridică faţa spre el.

— Neam prost de „activ", întări Dobrică, aducîndu-şi aminte că şi el era aristocrat, „rezervist".

— Las-că tot timpul i-ai cîntat în strună, continuă morocănos Ionescu. O să te propună căprar, arivistule !

— Fă-te frate cu dracu', pînă treci puntea. Nu-i aşa, duduie Aurelia ? rînji Dobrică.

— Nu vă mai certaţi, se rugă ea.

Ionescu îi privi cercetător faţa mică, cu trăsături foarte regulate, buzele date cu ruj ţipător, vru să spună ceva neplăcut, dar lumina aceea moale şi dulce izvorî iar din ochii Aureliei, de data aceasta fierbinte, căci erau foarte aproape.

Şi el tăcu.

— Mai vreau o ţigară, ceru ea simplu.

Sporovăiră aşa ca în tren, doi tineri militari şi-o fată. Urmînd probabil un drum croit încă de Vrînceanu, Dobrică făcea din cînd în cînd cu ochiul lui Ionescu şi lansa glume deocheate sau încerca mîngîieri grosolane. Un timp Ionescu interveni echivoc, jumătate complice, jumătate jignit.

— Nu fi bădăran, fruntaş ! Delicat ! Mai delicat !

Iar Aurelia-i mulţumea cu cîte o privire.

Totuşi parcă şi ea provoca manifestările lui Dobrică, rîdea mereu, nu se supăra, avea ceva primitiv, deschis, oferit, era un mic animal impudic şi jucăuş, un pui dintr-o specie ai cărei adulţi îi puteai bănui şi diformi sau antipatici. Ionescu oscila între

dispreț, „are maniere de curvă", și o inexplicabilă afecțiune „e un biet suflet cald și slab, o femeiușcă".

Cînd ea se plînse : „Mi-e frig ", el se așeză cu spatele în direcția de unde venea șfichiul înghețat, descheie mantaua, o trase pe Aurelia la pieptul lui, „Stai aici" și aproape că o înveli în postavul gros, albastru. „Stai și tu, aproape", îi ordonă, în virtutea vîrstei, lui Dobrică, „s-o-ncălzim !"

— Ce drăguți sînteți, zise ea, neglijînd ambiguitatea ultimelor cuvinte.

Și Ionescu simți o mulțumire curioasă, deveni deodată mai senin, aproape bine dispus, privea degajat la cei doi.

— Hai să cîntăm, propuse pe neașteptate Aurelia.

Aveau glasuri bune toți trei, Ionescu făcea din cînd în cînd și „vocea doua" și aerul subțire, curat, al melodiilor se dilata în jurul lor, împingînd mereu mai departe, spre extremitățile invizibile ale coridorului, amorțirea, întunericul, duhorile și frigul. Cînd cineva mormăi : „Mai tăceți dracului !", o voce mînioasă din beznă îi apără : „Ba să cînte ", și morocănosul nu replică.

„Ce-i cu mine ? Urlu ca un recrut beat, cîntece dobitocești, ca să distrez vagonul ?", se întreba Ionescu. Într-adevăr repertoriul nu era cel mai select : *J'attendrai* și *Sus la mîndra-n deal la cruce, La cîrciuma din șosea* și *Aș vrea să fiu cățelușul dumitale, Îți mai aduci aminte, doamnă, Frumoasa mea cu ochii verzi* și *Ne dați ori nu ne dați* sau *Toreador, ești învingător !*

Dar îi făcea bine să cînte, Aurelia aproape că i se scufundase în braţe, iar Dobrică îşi dăduse capela pe ceafă şi se desfăcuse la gît. *Iubeşte-mă numai pe mine...* cînta Dobrică şi drept răsplată Aurelia îl săruta pe obraz, apoi, deoarece Dobrică voia mai mult, căutîndu-i gura sau rătăcindu-şi palma pe trupul ei îmbrăcat într-un palton destul de subţire, ea-l pîra, „Ia uite la Dobrică, ce-mi face!" şi atunci Ionescu se preta, intervenea, „Lasă fata-n pace, fruntaş! Nu fi bădăran, fruntaş" şi-l ghiontea zdravăn. „Ce dai aşa tare, soldat!" se văita Dobrică. „Vezi, Aurelia, şi zici că să-ţi mai cînt!", „Lasă-l, că-i mic", se ruga ea de Ionescu şi-l atingea uşor cu vîrfurile degetelor pe bărbia ţepoasă. Atunci Ionescu cînta (nici nu ştia în ce beci al memoriei descoperise cîntecul): *Du, nur du, und wieder du, Tu, doar tu, şi numai tu* şi întindea la rîndu-i obrazul pe care Aurelia depunea buzele ei moi, al căror ruj se subţia din ce în ce.

Şi trenul continua să se înşurubeze cu greu în noaptea acum montană, smulgîndu-se la fiecare staţie din îmbrăţişarea vîscoasă şi miriapodică a unor mulţimi buimace şi agresive, pasagerii inconştienţi începură să urineze pe fereastra spartă, accesul la toaletă fiind blocat, iar coridorul fu secţionat încetul cu încetul în două zone distincte: jumătatea superioară, vînătă, ca o apă moartă în care siluetele verticale, tot mai puţine, semănau cu capetele carbonizate ale stîlpilor unui ponton distrus, şi jumătatea inferioară, un mîl subţire dar foarte negru, în sînul căruia, vietăţi şi lucruri zăcă-

ceau straniu încolăcite, confraterne, membri ai unei aceleiași, bizare și agonice, faune.

Mult timp, cei trei fură ultima redută a vieții în coridorul care se retrăgea treptat în somn și nemișcare, dar la un moment dat, Dobrică răgușit, nu mai cîntă și, cu chipiul pe ochi, căzu la rîndu-i într-o stare de prostrație. Ionescu și Aurelia continuară să cînte, întîi un duet în surdină, apoi fredonîndu-și unul altuia la ureche. Brațele lui se aflau acum în jurul umerilor ei, susținînd-o și încercuind-o, și el o strîngea din cînd în cînd la sine, sărutîndu-i părul și tîmpla, pînă cînd ea își dădu capul pe spate, sprijinindu-și ceafa de brațul lui, și rămase cu fața-n sus, trăsăturile ei mici, frumos desenate, se destinseră accentuînd armonia înnăscută a chipului și Ionescu o sărută lung pe buze, lung, lung de tot, pe buzele ei care încă mai aveau gustul dulceag al rujului ieftin, pînă ce și acesta dispăru și nu mai rămase decît pielița fierbinte și subțire, răsuflarea amețitoare a femeii care se dăruie.

Constatînd lungimea sărutului și încîntarea neașteptată de care fusese cuprins, Ionescu își făcu imediat aspre reproșuri. „Ce-i asta ? Ce-mi închipui ? O femeie străină, mediocră, gata să se sărute cu primul bărbat mai întreprinzător ! Nici vorbele, nici purtările ei nu justifică sentimentalismul meu. Un flirt grosolan în tren, cu o ființă oarecare, și-atît !"

Dar — fu el nevoit să admită — brațele lui o încercuiau pe Aurelia cu o tandrețe care venea de dincolo de simțuri, cuvintele ei, așa neînsemnate cum erau, urcau spre el nesilite și-i alcătuiau o au-

reolă florală în jurul capului, trupul ei abia ghicit unduia alături ca o trestie paralelă și dulceața buzelor ei trecuse pe ale lui, de unde-i pătrunsese în toată ființa, frăgezindu-i mușchii ascunși ai cordului, topind amărăciunile care-i îngroșaseră sîngele în ultimii ani, pompînd în el, fără răgaz un fluid misterios, al cărui nume Ionescu nu își îngăduia nici măcar să-l presupună.

— Dragul meu, șopti Aurelia, și degetele ei, *subțiri și reci*, ca-n frumosul poem, urmară toate liniile feței lui, într-o lungă călătorie diafană, cu nenumărate ocoluri și întoarceri, și lui Ionescu i se păru că însăși Dragostea orbise și căuta acum să-l recunoască pe el, cel care-o căutase credincios, fără încetare, mulți ani la rînd, și de aceea stătea nemișcat, tremurînd ca nu cumva Ea să se sperie și să plece iar, acolo de unde venise.

— Iubito ! șopti și el la un moment dat, apoi tăcu, speriat de ceea ce rostise, temîndu-se c-a trecut dincolo de ceea ce se cuvenea acelei nopți, acelei simțiri, acelei femei în acel coridor.

Ea nu răspunse, poate nu auzise, ridicase doar ochii spre el. Ionescu simți cum jeturile mute ale acestora lucrau intens pe chipul lui crispat, ațintit undeva, asupra acelui punct inaccesibil și dureros din viața lui, cum dizolvau cutele de amărăciune, spălau umbrele de neliniște, instalau cu încetul pe fața lui pielea aceea roșie aurie a fericirii, pe care o visase el întotdeauna. „Să fie posibil ? Aici și acum ? De ce nu ? *De ce nu ?* DE CE NU ?"

Brațul lui strînse deodată făptura de alături.

Aurelia nu spuse nici acum nimic, dar luînd palma bărbatului, pe care mișcarea bruscă a brațului i-o adusese aproape, și-o lipi de buze.

Capul lui Ionescu coborî încet înăuntrul propriei mantale.

— Nu mai pot. Mă dor picioarele de nu mai pot. Am înțepenit toată. Am să cad ! se jelui ea după un timp, copilărește.

Ionescu o trase mai aproape, încercă să preia cea mai mare parte din greutatea ei, o săruta mereu, ar fi luat-o în brațe, dar nu prea era loc, pînă cînd îi veni o idee.

— Să stăm jos !

— Trebuie să fie foarte murdar. Și nici nu-i loc.

Ionescu plonjă însă în mîlul acela ca smoala, care era în jumătatea de jos a coridorului, deplasă cîteva epave și cîteva cadavre, construi un fel de groapă în care se cufundă, și-apoi, trăgînd-o pe Aurelia de poalele paltonului, șuieră :

— Lasă-te încet, pe genunchiul meu.

Și ea lunecă ușor, înghițită de tenebre, ghemuindu-se în covata aceea vie care era trupul lui, agățîndu-se ca să se cuibărească mai bine cînd de brațele lui, cînd de genunchi, sprijinindu-se în pieptul lui și, la sfîrșit, înălțînd buzele spre gura lui.

— Dragul meu.

— Dragostea mea, Dragostea mea ! răspundea Ionescu.

— Dragul meu... dragul meu...

— Dragostea mea, Dragostea mea !

Și trenul se tîra trudnic printre munții negri și reci, cu alaiul lui de scîrțîieli, scrîșnituri, pocnete, ciocăneli ritmice sau nu, șuiere de tot felul, și din cînd în cînd se hîțîna, sirena locomotivei urla cu disperare, trenul se apleca pe o parte sau pe alta, se oprea brusc, dădea înapoi, patina, se arunca dintr-un macaz într-altul și o pornea iar, nevolnic și totuși încăpățînat.

1966

în remiză

NU ȘTIA CÎND ÎNCEPUSE LUPTA. Se pomenise în plină încordare. Nu exista vreun semn a ceea ce stîrnise circulația ameţitoare, pe milioane de infime traiectorii, a forţelor obscure ale fiziologiei, și nici nu se întrezărea vreo finalitate organizatoare ; nu era decît o pulsaţie extrem de încăpăţînată, imperioasă mai cu seamă, ca a unei vietăţi elementare, lipsită de simțuri și cu atît mai mult de conștiință, un fel de amibă gigantă și, mai ales, *vie*.

El, alcătuirea lui, el era acea amibă care se apucase pe neștiute să lucreze cu înfrigurare, o muncă epuizantă și tenace, o muncă strict interioară, pentru că lumea cealaltă nu avea încă vreun nume, afară poate de acela al unei sensibilităţi primare, nediferenţiate, constituită din chiar limitele mereu schimbătoare pe care și le crea încordarea nemaipomenită, *ce n-avea voie să se întrerupă*. Și îndată ce travaliul acela anonim, istovitor și înverșunat se ciocni de ceva, limitele-și schimbară fulgerător esența, pînă atunci mobilă și roditoare, se lipiră de forfota energetică lăuntrică și deveniră fixe, dureroase, de netrecut, ostile.

Așa se născu primul contact cu restul lumii, lumea fiind doar o apăsare continuă și generală, care nu se declara strivitoare decît cînd, ca urmare a arderilor interne, trupul năzuia să-și recapete forma, sau chiar mai mult, să și-o dilate, să se miște. Dar nici cea mai mică mișcare nu părea cu putință, era înconjurat (poate chiar cufundat) într-un element oprimant, compact, capabil să se furișeze dacă nu chiar oriunde, rapid ucigător, ca apa, în orice caz insidios, umilitor de greu, sufocant ca nisipul.

Și lupta continua, acea permanentă vibrație extenuantă, smulgerea din ceva și împingerea în altceva, smulgerea din neant și pătrunderea în corpul granitic al existenței, ieșirea din amorf și neîncetata, parcă imposibila, cucerire a formei. Apoi, în timpul acestei zbateri, tot fără să știe cînd, izbucni semnalul, venit dintr-un teren străin, un teren altădată prieten sau măcar la îndemînă, și care își marca astfel prezența subiacentă : „Îngropat. Îngropat de viu !" Ca și cum ar fi primit un carburant de mult așteptat, miile de procese intime și infime se grupară pe linii de forță, trupul dudui ca un agregat branșat pe maximum, și după ce încercările se succedară fără număr și fără socoteală de durere, mereu chemate de semnalul „Îngropat. Îngropat de viu", semnal care continua să-și păstreze anonimatul său iritant, iată că sosi primul indiciu al unei viitoare, nelămurite izbînzi : mișcase ! Oh, fusese o mișcare încă informă, poate doar o rotire de un grad în jurul cine știe cărui ax, o simplă imperceptibilă umflare a pieptului sau o minusculă tresărire în prelungire a vreunei părți a

trupului mai puțin controlată de elementul străin care apăsa din toate părțile, dar asta fusese totuși de ajuns ca să înzecească activitatea subliminară, multiplă și complexă de pînă atunci, și ca trupul să-și construiască, încet dar fără oprire, un fel de cocon înlăuntrul căruia să-și inventarieze forma, dimensiunile, să realizeze existența lui, esența lui vie, iar conștiința, care zăcuse pînă atunci undeva (acolo de unde venise semnalul !) să-l invadeze brusc, reluîndu-l în stăpînire, chiar dacă doar difuz și numai pe unele din canalele ei obișnuite.

Timpul și funcționara lui Memoria, de pildă, continuau să rămînă obturate. În schimb, prezența spațiului se instala copleșitoare : lespezi uriașe luaseră locul nisipului aderent și înăbușitor, lespezi specializate parcă, unele pentru brațe, altele pentru picioare sau pentru trunchi, lespezi sub care mușchii trebuiau să stea bombați, mereu alimentați cu forțe fluide, proaspete, capabile să-i ferească de necrozare. Ceva, în adîncurile trupului, furniza mereu valuri de energie, ceva, un centru neidentificabil trimitea fără încetare întăriri, așa că, în ciuda masivității acelor lespezi (masivitate, dimensiuni doar ghicite, pentru că pleoapele nu se dezlipeau, deși bulbii ochilor erau atrași dureros de magnetul priveliștii bănuite), la un moment dat, piciorul stîng reuși să se miște în lături, o mișcare zvîcnită, largă, urmată de o cădere neverosimilă, ca atunci cînd calci în gol. Descoperirea noilor coordonate (exista deci un „în lături" și un „mai jos" !), și mai ales curentul de panică țîșnit din piciorul o clipă pierdut, goniră o vreme prin trup, pînă

cînd se coagulară în chip misterios în desfacerea miraculoasă a pleoapelor și lumea exterioară își pierdu brusc caracterul ei inform (impenetrabilitatea, în care negrul se confunda cu sferoidalul și acesta cu oprimarea, deschizînd în sine o adîncă rană de forme și culori.

Dură o vreme pînă cînd liniile tremurătoare, care abia se năsteau, se fixară, pînă cînd culorile se desprinseră din vîrtejul întunecat ce le fusese matrice.

Nu era „îngropat de viu"!

Ceea ce văzu (ce minune și ce fericire să vezi!) fu o încăpere foarte mare și foarte întunecoasă, un fel de sală de gimnastică sau poate scena unui teatru sau chiar interiorul unui edificiu religios, o hardughie căreia i se zărea schelăria acoperișului și prin care se deplasau trîmbe mari de umbră, produse de un minuscul izvor de lumină, aflat foarte jos, la unul din colțuri. Căpețelul de lumînare ardea fricos, foarte singur, strivit de masa acelui interior imens, populat cu grinzi și bezne, cu făpturi mătăhăloase ascunse sub apărători de pînză și cu mormane de obiecte mai mici, așezate cu vagi intenții de depozitare. Lîngă căpețelul de lumînare se aflau cîteva paturi joase, de fier. Unele dintre ele aveau așternutul intact, în altele cearșaful, pătura, perna zăceau într-o promiscuă răvășire. Mai în față, lîngă un perete, un lung pat comun, cu saltelele așezate direct pe un strat de paie, oferea un spectacol asemănător.

Privirea înghițea toate aceste forme și culori cu lăcomia neutră a unei celule fotoelectrice, fără a le pune în relație unele cu altele, fără a încerca vreo

sinteză, explorînd și inventariind pur și simplu ceea ce i se oferea, într-o infantilă, de neoprit, beție a înregistrării. Abia cînd lîngă celelalte imagini se ivi și ultima, cea mai apropiată, patul scund, de fier, pe care propriul trup zăcea paralizat (piciorul care spînzura rămăsese și el nemișcat) apăru necesitatea asocierii. Înțelese deodată că îl doare capul îngrozitor și că nu poate stabili nici o legătură între încăperea uriașă, paturile răvășite sau nu, și propria persoană, de care acum, după ce se văzuse pe sine lungit și cu un picior atîrnînd, avea datoria să țină seama și anume, într-alt fel ca pînă atunci, oricît aceasta avea să însemne o nouă trudă și noi mortificări. Da, el era o ființă, un om, zăcea înțepenit pe un pat de fier, și-n jur circulau trîmbele de umbră născute de pîlpîitul lumînării, iar încăperea în care se afla era enormă, ticsită de obiecte ciudate, cu forme nesigure, ascunse de nenumăratele tonalități cenușiu-roșcate care jucau în jurul lor, un fel de hală pustie, foarte înaltă, plină de culise și de lucruri prăfuite, iar în sînul ei, el însuși un obiect, o vietate ușor pietrificată, un manechin uitat pe un pat. Dar nu, nu, el nu era un obiect, el, cu toate că nu putea spune despre sine în acel moment nimic mai mult decît ceea ce vedea (adică un om întins pe un pat), el își era cunoscut, el avea ceea ce se cheamă un „eu" asta nu te părăsește niciodată, nici chiar atunci cînd parcă nu ai față de ce și de cine să te constitui, asta este sedimentat în tine, din asta ai crescut și din asta exiști. Dacă de existența și de eul lui nu avea deci nici un fel de îndoială, în schimb decorul din jur îi era

perfect străin și efortul continuu de a stabili identitatea acelei lumi nu-i dădea decît atroce dureri de cap, ca și cum repunerea în mișcare, oricît de înceată, a mecanismelor gîndirii sfîșia granulația extrem de fină și de închegată (ca a pietrelor prețioase cristalizate la mari temperaturi) a creierului. Sala, umbrele, paturile, lumînarea, făpturile mătăhăloase îmbrăcate în învelitorile lor mohorîte, mormanele mai mult sau mai puțin rînduite ale obiectelor mai mici (cele care păreau depozitate) toate aceste imagini continuau să circule răzlețe, atît în lumea lor, cea de afară, unde se mișcau încet, împinse într-o parte sau alta de pîlpîirile dezordonate ale lumînării, cît și în lumea lui, cea dinăuntru, unde însă se luptau între ele cu agilitate, unele dispărînd chiar sporadic, pentru că aici își pierduseră realitatea lor greoaie, nu erau decît semnele foarte vibratile ale celor de afară.

În timp ce durerile din creier dăinuiau năucitoare, produse parcă de sforțarea dureroasă și mereu zadarnică de a grupa într-un fel oarecare imaginile acelea instabile, trupul își recăpăta, foarte încet dar vizibil, facultatea de mișcare, putea schița articulări ale membrelor, rotiri ale trunchiului, evident însă, tot înfrîngînd inerții, ale căror proporții, deși într-o simțitoare descreștere, continuau să fie uriașe, și cele două concentrări, mentală și fizică, amîndouă istovitoare și amîndouă inevitabile, se frînau una pe alta. toxinele produse de una potențînd insuccesele celeilalte și pendularea aceea agonică între neant și existență, între amorf și formă, părea că avea să dureze așa, la nesfîrșit, izvorul inițial și misterios de energie

dovedindu-se inepuizabil, cînd, un element nou, neașteptat — sau așteptat? — interveni, făcînd să treacă pentru o clipă în umbră atît hora sterilă a imaginilor cît și cucerirea parcimonioasă și precară a spațiului.

O inhalare mai precipitată a aerului, datorită fie activării generale a proceselor vitale, fie vreunui neobservat suspin nervos, îi umplu plămînii cu un gaz nou, care nu mai era amestecul obișnuit, neutru, de pînă atunci, ci o boare specială, cu totul compozită și chiar familiară, ceva care-i plăcea și nu-i plăcea în același timp și atunci înțelese că redobîndise simțul mirosului. Răsuflă de multe ori, zgomotos și atent, nemișcat, cu ochii închiși, ca un cîine polițist care se îndoapă cu mirosul fugarului, pentru a putea apoi să gonească turbat pe urmele lui. Odoarea era puternică, și acră și veche, avea în ea ceva animalic dar și ceva metalic, era bărbătească, ținea de sudoare și de unsoare, și într-adevăr îl conduse cu relativă iuțeală și siguranță la țintă.

Așa cum atunci cînd deschisese ochii i se păruse că în lumea exterioară, neagră și apăsătoare, se tăiase o rană multicoloră, acum odoarea îl duse o vreme pe un canal cilindric, pustiu, parcă tot mai îngust, pînă cînd la capătul acestuia îl aruncă deodată, ca dintr-un tobogan, direct în valurile însorite ale recunoașterii. Da, sigur, el era, soldatul Paraschivescu M. Ioan, nu, nu, nu soldatul, sergentul, comandantul de tun Paraschivescu, el era, și sala aceea plină de bezne era remiza în care dormea el noapte de noapte, remiza în care se petrecea viața lui de o bună bucată de

vreme, remiza cu bunele ei paturi în care te puteai trînti, în care te puteai preda primejdioaselor braţe ale somnului — un braţ grav care te trăgea spre funduri şi alt braţ dulce, greţos de dulce — da, da, şi făpturile acelea mari, mătăhăloase, informe, erau tunuri şi aparate, învelite în prelatele lor, şi deci se găsea „acasă", la el acasă, şi pentru prima oară de cînd dura lupta aceasta în care se pomenise aruncat de Nu-ştiu-cînd şi de Nu-ştiu-cine, avu o clipă de repaos, chiar de bucurie, fluidul sentimentului pătrunzînd peste tot, atît în trupul relaxat cît şi în conştiinţa abia trezită. Dar imediat constată că mădularele continuau să fie de plumb, străine şi rebarbative, iar junghiurile din ţeastă se înteţeau, diversificîndu-se, şi în definitiv pentru ce-l refuzau ele şi cine-i burdusise atît de bine capul ? Era doar în patul lui, pat individual de sergent, pat de comandant de tun, pat cu pernă şi cearşaf, cu pătură galbenă din păr de cămilă, iar el însuşi era în pijama, o pijama de mătase, nu dormise îmbrăcat (aşa cum făcea de atîta timp, parcă din pruncie !) în ţinuta de campanie, doar cu centura şi cu gulerul vestonului desfăcute ! Prin urmare, ar fi trebuit să se simtă bine, cînd colo el era paralizat, iar tîmplele, ceafa, moalele capului erau bîntuite pe rînd de şfichiuri meteorice sau strînse în foarte exacte cercuri metalice.

Bucuria argintie a recunoaşterii remizei se stinse deci repede şi Paraschivescu se întoarse în sine, reluînd lupta aceea încăpăţînată, cu deosebirea că tenebrele apăsătoare nu mai erau acum în afară, ci în mintea lui. Nu, nu numai în minte, ci şi în trup

încă, de aceea își impuse o mișcare violentă într-o parte și deoarece simți năvălindu-i în gură un gust acru, se ridică chiar în capul oaselor.

Ei, da, băuse, băuse foarte mult, de-asta îi plesnea probabil capul și de-asta era atît de înțepenit — își aminti el, exultînd la ideea că acum reușise să se plaseze și în timp! — da, mîncase mult și băuse fără măsură, totul de unul singur, la cîrciuma lui Pandele, pentru că după-amiază o tulise în oraș, la Leni și se iubiseră cu înfocare și desperare în același timp și înainte de a se întoarce „acasă", trecuse pe la Pandele, era de fapt în drum. Mîncase și băuse animalic, o sumă care înainte de război i-ar fi părut enormă, banii se ieftiniseră mult între timp, iar carnea, pîinea nu se prea găseau acum decît „de contrabandă", și era o psihoză generală a săturării, drept care năvălise în cazarmă ca un vagonet încărcat, scăpat la vale, și din fața căruia se dau toți la o parte. Nu se oprise decît pe pat și se dezbrăcase la piele, deși sergentul major îl moralizase : „O să-ți lași oasele p-aici, ascultă-mă pe mine" ș.a.m.d., dar el nu voise să știe de nimic, înjura groaznic și repetat, se băgase în pijamaua de mătase dăruită de Leni la Sfîntul Ion, își trăsese pătura lui de păr de cămilă peste cap și peste lumea de toate zilele, care era foarte urîtă, afară poate de Leni, și fugise în neantul somnului. Iar acum, iată-l că se trezise, după o luptă îndelungată și care nu părea să se fi sfîrșit, stătea în vîrful patului, amorțit, cu capul vîjîind, holbîndu-se în jur și dominîndu-și fără prea mare succes „renvoi"-urile, cum s-ar fi exprimat franțuzitul ăla, cum îl chema ?

Dar de ce s-o fi trezit, sau mai degrabă cine și-a permis să-l trezească ? Și se uită după sergentul major, singurul în stare de așa ceva, numai că nu-l zări, patul acestuia era corect așternut, pătura soldățească sta întinsă „de să sară banul pe ea", iar sergentul major nu se vedea nicăieri...

Un pumn interior, un fel de mănușă moale de box îl împunse deodată în inimă, apăsînd-o pînă s-o stoarcă de sînge, încît îi trebuiră multe secunde pînă să-și reia răsuflarea : Paraschivescu M. Ioan, comandantul de tun Paraschivescu, era singur în remiză, *absolut singur !* Paturile, atît cele individuale cît și cele două comune, zăceau pustii, batjocoritoare și parcă amenințătoare, atît cele răvășite cît mai ales cele corect rînduite. Paturile zăceau *toate goale*, deși, așa cum arăta căpețelul de lumînare, care continua încă să pîlpîie fricos în colțul lui, probabil că era noapte, adică era noapte sigur, căci ușile mari și înalte ale remizei stăteau deschise, simțea asta după răcoarea de pe partea stîngă a frunții asudate, dar nu venea nici lumină de afară, și dacă era noapte, unde dracu' se topiseră toți ceilalți, ce-i apucase, cît era ceasul ? Apropie mecanic mîna stîngă de ochi, era destul de întuneric, noroc că ceasul lui avea cadranul fosforescent — bine zis că „avea", deoarece pe încheietura mîinii nu zări nimic, doar îl vînduse chiar ieri, de unde parcă băuse el și mîncase atîta la Pandele ?

Entuziasmul regăsirii timpului se spulberase mult prea repede, acum era prizonierul acestei inexplicabile singurătăți (ehe, de mult nu mai știa el ce-n-

seamnă singurătate, se dezobișnuise, trăia gregar și chiar simțea nevoia acelui grup de oameni, alături de care era nevoit să-și ducă existența, iubea mirosul, gălăgia și amărăciunile lor), căci nu era singurătatea lucidității, cea care-ți dă forță și orgoliu, ci o simplă singularitate, senzația unei izolări animalice, nevolnice, spaimă nelămurită, primejdia plutind iminentă și mortală, pentru că totuși, unde dispăruseră toți, sergentul major și ceilalți treizeci, poate cincizeci de inși și de ce el, Paraschivescu, era singur, în remiza uriașă și era noapte și era, era...

Ce mai era ?

Tăcerea era, *Tăcerea Absolută*. Ea umpluse pînă la refuz remiza și probabil ea-l apăsase pe el tot timpul, ea-l trezise de fapt, ea stăpînea pretutindeni, nici de afară nu se auzea ceva, totul și toate erau impregnate de eterul ei înfricoșător, fix și azoic. Reinventase spațiul, redescoperise timpul, rînd pe rînd restabilise căile de comunicare cu lumea, dar lupta istovitoare pentru înfrîngerea inerției nu se sfîrșise, iată, existau încă Tăcerea și Singurătatea, doi monștri greu de apucat, risipiți pînă departe, pînă unde mîna și mintea lui nu ajungeau, dar prezenți în jurul lui, îmbrățișîndu-l cu această prezență imponderabilă și discret strivitoare. Ca și cum căuta să-și ia prin surprindere trupul înțepenit, făcu o mișcare foarte bruscă și din vîrful patului ajunse pe marginea acestuia. Apoi, spre a goni monștrii, izbi cu piciorul într-unul din bocancii care zăceau căscați și desperecheați pe ciment. Bocancul nu ajunse prea departe. Zgomotul produs, un hîrșîit meschin, pieri

repede și Paraschivescu intui undeva în văzduh grimasa Tăcerii, cînd aceasta îl înghițise. Totuși, conștiința producerii acestui zgomot și mai ales durerea din piciorul cu care izbise bocancul, îl făcură să privească mai curajos în jur și deodată înțelese : îl părăsiseră !

Ei da, bunii lui camarazi — buni, da, cum să le spui ? — fugiseră, îl părăsiseră. Probabil se dăduse „alarma" — asta-nsemna Tăcerea : se dăduse alarma ! — și ei îl lăsaseră acolo. Dar cum ? Întîi se dădea „prealarma", dura un timp, douăzeci de minute, uneori însă mult mai puțin totuși ! Va să zică se dăduse alarma și ei plecaseră în goană la tunuri, pe cîmpul din spate. Era o bună distanță pînă la poziție ! Fără el ? După cum se părea, fără el. Ce porcărie ! Ce porcărie, să-l lase acolo singur, adormit, victimă sigură. Noroc că se trezise de la sine. Mare porcărie ! Puteau totuși să-l trezească, să-l ia pe sus chiar, oricum, să-l ia de-acolo. Ce ? Erau animale ? Ce sălbăticie ! Se sălbăticiseră toți : scape cine poate ! Nu-i nimic. O să se ducă după ei și cînd o să-i vadă (nu știa pe cine) o să-i scuipe-n față : „Vitelor !". Se ridică șovăind și se îndreptă spre bocancul răzleț. Abia se mișca, își dădu el seama. Nu-i nimic. O s-ajungă el, la timp. Ajunge el. La timp ! La timp ? La timp însemna de fapt la alarmă. La sunarea alarmei el trebuia să fie cu tunul lui „în baterie". El e comandant de tun. Dar, o fi sunat alarma ? N-o fi sunat ? Cum dracu' de n-a auzit el nimic ? Dac-a sunat deja alarma, nu prea mai are cînd s-ajungă pe poziție. Și el e încă în pijama. Iar dacă n-ajunge la

vreme, asta-nseamnă „părăsirea postului", Curtea Marțială, tot tacîmul, plus că avea toate șansele să crape singur pe cîmp, înainte de a mai ajunge pe poziție.

Fu cuprins dintr-o dată de o frenezie extraordinară : se repezi clătinîndu-se spre pat, își trase — mai să-i rupă — pantalonii kaki peste cei ai pijamalei, băgă labele goale ale picioarelor în bocancii descheiați, căută înfrigurat o vreme vestonul, pe care-l îmbrăcă doar pe o mînecă, adună casca, arma, lanterna, mica servietă în care-și păstra lucrurile cele mai prețioase (aparatul de ras, acte, cîteva rufe) și astfel „echipat", porni împleticindu-se spre ieșirea din remiză.

Afară, sub cerul mut, negru, în bezna care i se părea totală, îl cuprinse o spaimă grozavă, cum nu mai încercase vreodată, o spaimă generală, care nu se grăbea tocmai pentru că era de neînvins, și față de care starea lui era cum nu se poate mai jalnică Călcă pe șiretul propriului bocanc, se poticni și casca-i zbură din mînă. Ce-o mai luase și p-asta ? O căută totuși în patru labe, pe pipăite, și găsind-o și-o puse pe cap. Era mai comod decît s-o țină-n mînă. Lanterna nu reuși însă s-o mai găsească, oricît orbecăi, se stinsese, fiind mai ușoară zburase departe, cine știe unde, nu-și putea permite luxul s-o caute ore întregi, timpul trecea. Și arma îl încurca îngrozitor, dar era de rigoare, n-avea ce face, dacă scăpa trebuia să răspundă de ea, pe cînd de lanternă n-avea să-l întrebe nimeni. Dacă scăpa ! Scăpa, dacă nu trecuse prea mult timp de cînd sunase alarma. Poziția

era departe și drumul pînă acolo, pe cîmpul înmuiat de ploi, desfundat de bombe, era anevoios și ziua, dar acum, fără lanternă, așa încărcat, cu bocancii care-i clempăneau în picioare. Erau mari desigur, și nu pusese nici obiele, nici ciorapi, începuseră să-l roadă, dar nu se mai putea gîndi la vreo întoarcere, ajunsese la jumătatea curții cazărmii. Din toate clădirile, numai remiza lor și — ironie! — micul sediu al comandamentului mai erau în picioare, restul zăceau dărîmate, arse, părăsite. Aici, de bine de rău cunoștea drumul, doar îl bătea zilnic, înainta prin instinct, jumătate fugind, încercînd pe parcurs, după ce-și eliberase parțial o mînă, să-și încheie din mers pantalonii, să îmbrace integral vestonul, să-și prindă centura, și mai ales, mai ales, să înfunde pe lîngă glezne șireturile de piele ale bocancilor, dar ele ieșeau mereu afară, la fiecare zece metri călca pe ele și se poticnea, și atunci se simțea proiectat lateral, pășind precipitat, ca un om beat, oprindu-se cu greutate, stînd o clipă nemișcat, încercînd să-și recapete echilibrul și forțele, țeapăn ca un taur la sfîrșitul corridei, epuizat, orbit de sînge și de furie.

Dar nu putea sta prea mult, spaimele îl urmăreau, mai bine zis se jucau sinistru cu el, erau pretutindeni, i se încurcau între picioare, se agățau de brațele lui, îl apăsau pe țeastă sau pe pîntece, mereu batjocoritoare, mereu irezistibile, și nu înțelese că a ieșit din curtea cazărmii decît cînd primi o puternică lovitură în umărul drept, care-l dezechilibră, și, de jos din noroi, încercă să ghicească în beznă conturul gardului din fund, de care probabil se ciocnise.

Ieșise pe cîmp.

Se uită împrejur fără să se ridice și distinse în stînga lui, departe, cîteva foarte slabe și intermitente puncte luminoase, erau țigările sau lanternele celor de la „bateria 88", el însă trebuia s-o ia spre dreapta, ocolind gropile, să descopere în întuneric cărarea șerpuitoare, cu suișuri și coborîșuri, cărarea lor, a celor „de la Vickers". Și asta repede, cît mai repede, înainte ca cerul să se spuzească de acneea parașutelor luminoase, mari abcese care coborau tăcute, sau a Kriegsbaum-urilor, rachetele care explodau în jerbe suitoare de stele, sfîșietor de colorate.

Porni din nou, tot atît de bizar echipat — cît zăcuse jos reușise totuși să găsească și a doua mînecă a vestonului — în mîini ținea centura, servieta, arma, bocancii continuau însă să-l roadă, să-i joace în picioare, să se înfunde în pămîntul cleios sau să lunece într-o parte, forțîndu-i dureros oasele centurii pelviene. Ar avea haz să-și scrîntească vreun picior sau chiar să și-l rupă, mai știi, tocmai acum cînd era pe drumul cel bun, nu mai avea totuși mult, nu zărea încă nici un fel de puncte luminoase în direcția unde se afla bateria Vickers, dar amplasamentul era adînc și poate vreun val de pămînt îi împiedica vederea. Deodată piciorul stîng se afundă, călcase într-un șanț, se prăbuși pe brațul stîng, dar șanțul nu era nici lat nici adînc, doar mirosul pestilențial îl înștiință că era „closetul de campanie" (cel din cazarmă fusese „condamnat"). Se sprijini în armă și se redresă, bocancul îi rămase însă jos și-i fu scîrbă

să-l mai scoată din scîrnă, în fond era mai ușor fără bocanci ; îl aruncă și pe celălalt, *dacă avea să scape*, o să-i regăsească la întoarcere. Pășea acum mai ușor, cu picioarele goale, chiar dacă tălpile îl dureau și-i veni ideea să lase și pușca pe malul șanțului, *dacă scăpa*, o găsea el, știa unde a lăsat-o. Trebuie că arăta foarte ridicol, plin de noroi și de fecale, puteai să mori de rîs dacă aveai veselia ușoară, deși acum toți tremurau în pivnițe, prin șanțuri sau în mașinile cu care fugeau din orașul blestemat ; nu-i ardea nimănui să rîdă.

O clipă dori să se aprindă o parașută luminoasă, i-ar fi luminat drumul ca-n palmă. „Doamne ferește", rosti cu glas tare, gîndindu-se că asta ar fi însemnat începerea bombardamentului și a tirului antiaerian, moartea sau Curtea Marțială, o perspectivă mai îmbietoare ca cealaltă. „Dumnezeii paștilor mamii ei...", înjură cu glas tare, ceea ce-l ușură puțin, și constatînd că-l liniștește, continuă să înjure la fiecare poticnire tot mai sarcastic, cu o veselie rece și exasperată. în timp ce creștea în el nădejdea că va ajunge totuși la vreme, chiar dacă desculț și fără armă, era sigur acum, avea să fie „prezent", nu interesa cum arăta. de ce l-au părăsit acolo ?

Nu știu cînd s-a pomenit în apă pînă-n gît, o mocirlă infamă, vreun crater de bombă, picioarele goale îi lunecară fulgerător și apa-i venea pînă la piept, simțea cum călcîiele se înfundă în mîlul grețos de pe fund, pe care-l frămîntau cu hărnicie deznădăjduită, și tot atunci pe cerul negru se aprinse prima floare sepulcrală a unei parașute, urmată imediat de

alta, și apoi de alta, apoi de primul Kriegsbaum și de al doilea, iar el se bălăcea în apa violetă, înaintînd trudnic dar sigur spre marginea gropii și odată ajuns acolo se cățără mult timp pe malul afînat, care se prăbușea sub el, în timp ce tunurile începuseră să tragă, și cînd ajunse sus, pe buza gropii, sleit, ud, plin de noroi, răcni o înjurătură de bucurie : bateria era la o sută de metri !

Izbutise totuși, scăpase, avea să-și reia locul lui printre ceilalți. Se ridică în picioare și începu să alerge, șiroind de apa mîloasă, plin de o proaspătă vigoare : „Băieți ! Băieți !“ striga el, dar desigur ei nu-l auzeau, trăgeau, și el alerga victorios spre ei, zbura, cînd deodată pămîntul din fața lui se umflă, plesni, irupse negru și înalt, totul se întunecă, o mie de lovituri mărunte îl ștampilară din cap pînă-n picioare, un vîrtej îl înconjură din toate părțile, nu mai văzu și nu mai auzi nimic ; simți doar difuz cum se integrează pentru totdeauna într-un element străin, compact, oprimant, care timp de o clipă — frîntura doar a unei clipe — îi aminti de cel cu care se luptase el, atît de îndelungat, atît de eroic, atît de zadarnic, în remiză.

1966

al
treilea
autobuz

CĂLĂTORUL FUMA LA GEAM. Trenul gonea alături cu rîul. Din cînd în cînd rîul se supăra, făcea o buclă și dispărea ascuns sub sălcii, abia ghicit: o supărare verde dinaintea amurgului. Apoi apărea pe neașteptate sub vreun pod, izbindu-se de pilonii lui cu mînie. Trenul țipa ațițat, trepida, dar rămînea agățat de șinele subțiri. Țipătul lui se izbea de pereții dealurilor, unde gurile minelor aduceau a cuiburi de lăstuni, și cînd se întorcea, murea încet, plutind deasupra femeilor aplecate pe brazdele violete sau supt de trupurile roșii ale copiilor la scaldă.

Trenul gonea alături cu rîul. Călătorul fuma mereu. Ținea țigara în palma întoarsă, aproape că-l ardea. De două ore stătea la fereastră. Pe obrazul stîng îi crescuseră pistrui de funingine. Vagonul era aproape de locomotivă și călătorul avea ochii roșii de atîta frecat. Și părul castaniu cu fire oțelii se îngroșase: stătea țepos, abia de se mai culca în lupta cu aerul violent de dincolo de fereastră.

Locomotiva țipă iarăși, prelung. Se zăreau primele case ale satului. Călătorul aruncă țigara, pătrunse într-un compartiment, săltă un rucsac unsuros din

plasa de bagaje și ieși iar pe coridor. Căută mult timp cîrligul de care trebuia s-agațe una din curelele rucsacului și se îndreptă spre capătul aglomerat al vagonului.

Cobora multă lume și omul cu rucsacul rămase la urmă. Deasupra peronului, lădițele verzi, agățate de sîrme lungi, subțiri, se legănau festiv, clipind din ochii galbeni și roșii ai călțunașilor. La etaj, în fereastră, stătea o femeie cu păr negru și decolteu mare, alb. Călătorul ajunsese în ușa vagonului. Ochii lui roșii plutiră un timp nehotărîți peste forfota și țipetele celor de pe peron, apoi se ridicară spre femeia de sus și zăboviră acolo. Se vedea acum că erau albaștri. Mici, dar foarte albaștri. Apoi se stinseră încet, ca și cum se retrăgeau undeva, sub umerii obrajilor.

Silvia era fata șefului de gară. Avea sînii seci și orbitele de culoarea frunzelor veștede. Pe sub sălcii, rîul curgea moale de tot, iar mrenele se zbăteau în undițele puse de cu seară. Odată veniseră soldații și rîul se umpluse de cai mari, lucioși, în jurul cărora se jucau bărbați goi, albi, cu mîinile și fețele cărămizii. Și coceau cucuruz...

— Coborîți sau nu ?

— Poftim !

Cînd trenul se puse din nou în mișcare, omul cu rucsacul nu coborîse. Și nici nu mai coborî. Privi gînditor cum defilau pe rînd cabina acarului, un tractor roșu sclipitor care tremura lîngă barieră, culisele negre ale pădurii de brazi, temeliile mîncate

ale vechii cetăți, și, cînd rîul se arătă din nou, iar locomotiva țipă, săltă rucsacul pe spate și păși poticnindu-se pe coridor. Intră în alt compartiment, puse rucsacul în plasa de bagaje și ieși iar la fereastră, fumînd, cu obrazul stîng în bătaia șuvoiului de aer.

Așa mai trecură trei stații. Rîul plecase de mult în altă parte. Trenul se strecura acum încet și atent, printre construcțiile periferice ale orașului, intrînd într-o mică stație de triaj. Țigara călătorului era pe sfîrșite, dar el n-o lepădă.

Marta avea ochii mari și depărtați, de un albastru obosit și ședea pe marginea băncii, ca un copil. Băiatul o privea din ușa compartimentului și-și mușca mereu buzele. Cînd îi sărutase mîna de rămas bun, întîrziase multă vreme, ca aplecat asupra unei flori ciudate, iar chipul fetei albea, albea...

În stație — o gară mică, din două camere, ca un acaret — călătorul, tot la geam, asculta cu un surîs fără adresă țipetele copiilor. Abia cînd impiegatul ridică semnalul verde, se năpusti în compartiment, apucă rucsacul de una din curele și împingînd lumea pe coridor, coborî din mers, sub ochii dojenitori ai tuturor. Odată jos, prinse rucsacul pe umeri și porni vesel. Atît de vesel, încît se furișă ca un copil pe sub bariera de lemn, deși nu era prea tînăr, iar rucsacul îl sili să se încovoaie mult de tot.

Străzile pe care le străbătea erau urîte, casele mizere, întunecate, dar omul le privea cu voioșie, iar chipul lui triunghiular se rotunjea. Merse chiar pe malul canalului care curgea de-a lungul tăbăcăriilor,

neluînd în seamă duhoarea. Intră într-un Bufet, apoi într-o Alimentară. Cumpără țigări, coniac, ciocolată, pe care le îndesă în rucsacul și-așa burdușit. Cînd dădu colțul spre o uliță mai largă, întinse gîtul, ca și cum ar fi vrut să se asigure că ceva era încă la locul lui pe acea stradă destul de pustie.

Merse douăzeci de metri apoi începu să facă semne cu mîna cuiva. Din față venea o femeie îmbrăcată ca de plimbare, cu pălărie și umbreluță. Nu observă semnele bărbatului decît cînd era la cinci metri de el.

— Matei ! strigă ea și fardurile-și pierdură deodată culorile.

Se îmbrățișară.

Femeia îl sărută ușor pe obrajii cu pistrui de funingine.

— Să nu te umplu de ruj.

— Ești foarte gătită, zise el după ce o depărtă de sine.

Ea roși.

— Tocmai plecam la o prietenă. M-așteaptă, nu mai am cum s-o anunț. Și nici Matilda nu-i acasă, sînt plecați din oraș, cu copii cu tot. Dar e fata.

— Nu-i nimic, Lucia. Mi-a fost dor de voi. Merg la Craiova. Zic : ia să-ntrerup eu 24 de ore !

— Ce bine-ai făcut. Te duci, te faci comod. Am să viu cît pot de repede.

— Să nu-ți strici programul din cauza mea. Am să te-aștept.

Femeia plecă. Avea pașii mici, hotărîți. Se-ntoarse de două ori și făcu semn cu mîna : surîdea cu toată

fața. El rămăsese pe loc și chipul îi redeveni triunghiular. Porni în sens opus, gîrbovit de povara rucsacului.

Camera foarte curată, plină de o penumbră groasă, mîngîietoare, podeaua ceruită sclipind tăcut, cearșafurile proaspete, pijamaua fîșîind electric, circulația plăcută a alcoolului prin creierul toropit, toate vesteau buna apropiere a somnului.

Matei mai privi odată ferestrele. Între draperiile lor ușoare, întredeschise, întunericul de afară construise două coloane vinete. Pe ușa ce da în camera Luciei, cele două pete dreptunghiulare trecuseră de la galbenul cald, la unul moale, ca al untului țărănesc. Se înfășură în pleduri, își potrivi puiul de pernă și întreaga odaie începu să pulseze în ritmul egal al respirației sale.

După zece minute, întinse mîna pe noptieră și-și aprinse o țigară. Se ridică mai sus pe pernă. Lumina din camera cealaltă ardea încă. Fumul făcu ca pata galbenă să pălească și mai mult. Țigara se consumă foarte repede. După ce o stinse, se dădu jos din pat. Bîjbîi un timp pînă găsi papucii moi, de voiaj, apoi își netezi îndelung pijamaua. Se apropie de ușă și după o șovăială bătu ușor în ea.

— Intră.

Lucia era întinsă în pat. Citea. Îl privi cu ochi mari.

— Nu pot să dorm. Aș vrea să mai stăm de vorbă. Se poate ?

— Vino, Matei.

El se apropie rigid.

— Hai, stai aici, îl pofti ea, după ce aranjă pledul la marginea patului.

El se așeză.

— Ce mai faci tu, de fapt? zise el, în timp ce aprindea o nouă țigară.

— Trăiesc și eu.

— Greu.

— Nu chiar.

— Da. M-am bucurat că ești veselă.

— Cam tîrziu, nu?

— N-ai fost prea fericită la viața ta, i-adevărat.

— Nu mă plîng.

— De cînd ne cunoaștem noi? I-aproape un sfert de veac.

— Sîntem bătrîni, adică eu.

— Prostii. Ești foarte tînără.

O privi îndelung. Femeia se lăsă privită. Lumina scăzută ascundea ridurile și ochii ei căprui, rotunzi, rămaseră larg deschiși, ca și cum ar fi fost foarte adînci.

— Trebuie să te bucuri de viață, mai zise Matei. Tu ai tot dreptul.

— Te-a speriat, Eva?

— Nu. De ce?

— Așa. C-am dansat astă-seară. Am băut, toți trei.

— N-am observat nimic nelalocul său.

— Lumea vorbește vrute și nevrute. Chiar Matilda mă ceartă. Ești femeie bătrînă, îmi zice. Unde tot umbli?

— N-are ce să s-amestece. Mă mir de ea. Așa-s copiii, cred că viața părinților s-a terminat.

— Treizeci de ani am fost „serioasă" și nefericită. Eva e și ea văduvă. A suferit mult. Sîntem prietene. Ce-i rău în asta ?

Ochii femeii se colorară brusc. El simți că ei îi vine să plîngă. Îi apucă mîna care se odihnea încă pe cartea întredeschisă. Cartea lunecă jos. El o ridică și o puse pe noptieră :

— Nimeni n-are dreptul să te judece, zise. Îți spun eu, care te cunosc de atîta vreme.

— Tu știi, Matei, șopti ea.

Pieptul i se umflă într-un fel de suspin. Se mișcă puțin, să se așeze mai bine și pledul se înfășură pe șoldul rotund.

— Tu ești un om foarte bun. Foarte bun, continuă el s-o consoleze. Ești cea mai bună femeie.

Se aplecă puțin spre ea, privind-o de foarte aproape, de jos în sus. Simții sînii mari, care urcau o dată cu el, spre gura ei. Lucia rămase nemișcată și buzele bărbatului se lipiră de ale ei, într-un sărut puțin strîmb, dar foarte plin, cu gust sărat din cauza lacrimilor.

Matei se retrase tot atît de încet. Chipul lui triunghiular era îmblînzit și ochii se trăseseră spre tîmple. Palma lui odihnea acum pe șoldul ascuns de pled. Lucia continua să stea nemișcată.

— Știi ce mult te-am iubit eu pe tine, întotdeauna, zise el.

Lucia nu răspunse.

Se priviră mult timp în tăcere, foarte țepeni. el drept, crispat, ea răsturnată în pernă, cu un fel de spaimă blajină în jurul umerilor.

Apoi el aprinse altă țigară, cu mișcări repezi.

— Oh, aceste lungi iubiri triste, neîmplinite vreodată, spuse după o pauză. Ai avut o viață goală, de aceea tu ai toate drepturile, Lucia. Nu te sfii de nimeni, auzi, de nimeni. N-ai dreptul să-ți termini viața fără să iubești.

O strînse iar de mînă. Cealaltă palmă a lui nu părăsea șoldul plin și cald. Chipul Luciei păru deodată să se însuflețească.

— E cam tîrziu pentru mine, Matei.

— Niciodată nu-i prea tîrziu.

— Mi-e așa de greu să cred. Să mă cred. Mi-e teamă să nu fiu ridicolă.

— Dă-i drumul, Lucia. Fără teamă, ascultă-mă pe mine.

— De fapt, începu ea, șovăind, am cunoscut pe cineva...

Se opri.

Matei luă mîna de pe șoldul ei.

Spuse foarte repede, foarte vesel :

— Lucia ! Iubești, Lucia ! Ai un iubit, Lucia ! Bravo, Lucia. Bravo ție, fata mea.

Îi sărută mîna cu entuziasm sonor.

Ea-l privea uimită, la-nceput cu aceeași spaimă blajină, pe urmă cu un surîs în care pudoarea se lupta cu mîndria de a se ști iubită.

— Spune-mi imediat tot ! comandă el. Frumoaso !

Femeia se îmbujoră și deveni într-adevăr frumoasă.

— Nu pot să-ți spun cine e, începu ea. Nu-i liber și-i mai tînăr ca mine. Cu vreo cîțiva ani. Eram într-o seară, la prietena mea...

Lucia vorbea mereu, tulburată, tot mai îmbujorată.

În odaie aerul se răcea treptat.

Matei fumă mult, pînă cînd țigările nu mai avură nici un gust și scrumiera se umplu cu vîrf.

Apoi, tîrziu, plecă în camera lui.

A doua zi, pe la unsprezece dimineața, în stația de lîngă strada tăbăcăriilor, o pereche aștepta autobuzul.

El era înalt, avea părul castaniu, cu fire oțelii. Ea era fardată destul de tare, cu o tinerețe tîrzie, pe chipul marcat de vîrstă. Între ei, zăcea un rucsac unsuros, ale cărui curele spînzurau moarte.

Nu-și vorbeau. Se uitau doar unul la altul.

Silueta unui autobuz se ivi în josul străzii. Cei doi se îmbrățișară. Se sărutară de mai multe ori, alunecînd mereu de pe obraz spre colțurile gurilor. El săltă rucsacul greoi pe spinare. Se sărutară iar.

— Ah, nu-i ăsta ! zise femeia.

Bărbatul slobozi rucsacul de pe umeri. Autobuzul plecă huruind. Cei doi continuară să se privească în tăcere.

După cinci minute se ivi silueta altui autobuz. El săltă rucsacul. Se îmbrățișară. Sărutările lor erau și mai multe și lunecau mereu de pe obraji spre colțurile buzelor.

— Ah, nici ăsta nu-i ! șopti cu un fel de spaimă femeia.

Rămaseră iar, cu buzele puțin umede, rigizi, cu rucsacul între ei, ca un animal sur, de curînd vînat.

În zare, se ivea al treilea autobuz...

1964

varnița

CERUL PLUMBURIU, NORII JOȘI, mișcîndu-se încet unii peste alții, mîncîndu-se unii pe alții, mereu alții și mereu aceiași, lungi suluri mohorîte venind de undeva de la marginea pămîntului, apropiindu-se lent, îngrozitor de lent, dispărînd pe neștiute în masa cenușie ce te apasă în moalele capului ; n-o vezi, știi doar că ea este acolo sus, grea, strivitoare, neclintită, acoperind cu bolta ei compactă valea neagră de la picioare, valea cu pămîntul ei umed și rece de toamnă, valea al cărei fund mișcător e viu : un furnicar ascuns a expulzat din adîncuri miile de ființe mișunînd ametite de lumina murdară a zilei tîrzii, unindu-și răsuflările în pînza mereu zdrențuită a unor aburi scunzi ca miasmele, trimițînd spre coastele celor două coline un zumzet continuu care se sleiește pe drum, nu mai ajunge pe culmile acestora decît ca un ecou abstract — vaiet stins și îndepărtat al unui vapor ce se scufundă. Iar sus, pe spinarea dealului, secția lui de mitraliere. Nu era a lui, era secția unuia, Cernăvodeanu, unul care se cărase, nu se știa unde și cum, și colonelul îl chemase pe el, Giuvelcă, sublocotenentul de rezervă Giuvelcă A. Pompiliu, și-i explicase pe scurt „misiunea". „Dar nu-i secția mea.

De ce nu se duce Cernăvodeanu, don' colonel ? De ce tocmai eu ?". „Cernăvodeanu a fost chemat la Statul-Major cu o chestie urgentă. Comanda o are locotenentul Brăcinaru, n-o ai dumneata". „Da, dar de ce eu ?". „De ce altul și nu dumneata ? Doar ai venit aici voluntar, pentru reabilitare, e normal să ți se încredințeze misiuni de răspundere". „Dați-mi ordin scris". „Instrucțiunile sînt ca operația să se execute pe bază de ordine verbale". „Dacă nu-mi dați scris...". „Alege : ori te duci așa, cu ordin verbal, ori dacă-i să fie scris, atunci îți fac un raport, un raport scris, pentru neexecutare de ordin, cu maximum de pedeapsă, degradare și moartea prin împușcare. Ei, fir-ar a dracului de treabă ! Și grăbește-te ! Cît crezi c-o să mai aștepte comandamentul german ?"

Marele bulevard al Capitalei, soarele de decembrie, un decembrie blînd și uscat, soarele care bate vesel în reclamele gros colorate ale cinematografelor, trotuarele largi pline de ambuscați gălăgioși, civili sau militari, de elevi de liceu și studenți chiulangii, iar mai jos spre Brezoianu, stradă comercială, îngustă, murdară și aglomerată, defilarea prostituatelor, cele „de dimineață", iar la mese bărbații, discutînd aprins pe deasupra halbelor sau a țoiurilor, dînd la o parte cu palma fumul de tutun, tușind pînă lăcrămează, urmărind din ochi femeile care trec pe trotuarul ușor înclinat și simțindu-se privite calcă nesigur pe tocurile înalte, „ortopedice". Soare și vesel, dar el, Giuvelcă, nu se simte bine în aer liber, aici în local e parcă mai apărat, sînt vitrinele groase, etajele de deasupra, chelnerii și clienții, e cald și

fum, frazele pe care le spune cad mai apăsat, și blegul de Tutunaru îl ascultă cu gura căscată, cu ochelarii lui „țvicheri" ciupindu-i nasul minuscul, cu Romain Rolland al lui și cu democrația și pacifismul. „Viața te face neom, Tutunarule, degeaba...". „Poate, dar cel puțin știi c-ai luptat și n-ai reușit". „Ce-ai luptat tu, Tutunarule ? Crezi că teza ta de doctorat schimbă lumea ? Ia de bea și taci dracului, că mă faci să rîd !". „Fiecare cu idealul lui". „Nu vezi că ești un pîrlit ? Uite ici, sînt locotenent, am bani buluc, solda pe două luni, beau, mănînc, mă-mbrac, dame cîte vrei !". „Mersi. Și pe urmă iar pe front. Mă lipsesc". „Te lipsești tu, pîn-o să te-ncalece". „Nu m-au încălecat nici legionarii, n-o să mă-ncalece nici gîlmele-astelalte". „Ha, ha. Ce copil ești. Legionarii : niște dobitoci !". „Păi tu n-ai fost legionar ?". „Dobitoci. M-au dat afară, idioții. La țanc, habar n-aveau !"

Beciul din Plantelor, cu pînzele de păianjen atîrnînd ca zdrențele mîncate ale unor foste perdele de voal, cu petele roșii și negre ale cărămizilor, un roșu umed, sfărîmicios, și un negru gras, mustos, cu becul murdar și slab, leproasă floare obosită a vrejului strecurat de afară (țeava plumburie, roasă de mucegai și de rugină, a instalației electrice) și rîndul acela de lemne tăiate, cu buturugi încăpățînate la picioare — într-una era înfipt un topor care stătea cu coada-n sus, ca o fiară zburlită ce nu dă drumul prăzii oricît se tăvălește aceasta pe pămîntul jilav, plin de frunze moarte — și el, Giuvelcă, întins pe banca de lemn, întins cît era de lung,

legat de picioare, pe la glezne, și de brațe pe dedesubt, gol, vînăt și slab („Numai oasele de el, jigodia! Dați-i la cur, că acolo tot mai are ceva hoit!") și loviturile curgînd nu prea tari, să-l usture nu să-l lesine, aveau un bici și o curea, îl atingeau pe rînd, și-apoi urinaseră pe el, mai ales pe cap („Asta nici măcar trădător nu e. Mănîncă căcat, asta-i place lui!" și rămăsese acolo mult timp după ce-l dezlegaseră, plecase noaptea să nu-l vadă lumea, avea capul cît banița și nu ieșise din casă zece zile la rînd, iar cînd tocmai se pregătea să înfrunte strada, trecuse și *Rebeliunea*, și-l arestaseră oamenii lui Antonescu...

Sus, pe spinarea dealului, secția lui de mitraliere, secția lui Cernăvodeanu, oameni și arme așteptînd împreună, sub cerul acela cenușiu, masă compactă care-i apasă în moalele capului, și nimeni nu vorbește, toți stau chirciți în ei înșiși, doar el, Giuvelcă, fumează țigară de la țigară, ferindu-se de ochii soldaților, ochi stinși care nu privesc în afară, parcă toți sînt orbi din naștere, și jos, la poalele colinei, valea neagră, valea cu pămîntul ei bulgărit și rece, de toamnă, și acolo pe fundul ei viermuiala omenească, miile de ființe, cei mai mulți stînd pe pămîntul umed, întinși de-a binelea, unii cu fața la cer și cu boarfe sub cap, alții pe-o rînă sau pe șezut, cîțiva chiar turcește, doar copiii se mișcă încoace și-ncolo, se bat, plîng, cer de mîncare, primesc sau nu, pleacă iar să se joace, aleargă pînă la capătul văii unde sînt santinelele și-acolo se sperie, fug îndărăt la părinți, dar pe drum uită și încep iar zbenguiala, și toată acea foială necurmată (pentru

că și unii adulți circulă, îi îmbărbătează poate pe ceilalți, alții par să facă comerț, schimbă între ei obiecte, dau din mîini), foială ce are loc ca într-un film mut, un puzzle care-și schimbă necontenit compoziția alb-cenușiu-negru, iar acolo sus, pe deal, la Giuvelcă, rumoarea nu ajunge decît ca un ecou abstract, un sunet gol, continuu, descărnat, și el, Giuvelcă, se scobește mereu în ureche ca și cum vrea să-l scoată de-acolo, ținînd capul aplecat ca după scaldă, să iasă apa, și-atunci zărește colina din față, o altă secție, a nu mai știu cui. „Am înțeles. Iau comanda. Am onoarea, don'colonel." „Du-te sublocotenent. Execută misiunea. Se va lua în considerație. Fi sigur !"

Zmeul, oh, zmeul, așezat frumos pe spate, acolo în curtea pavată cu cărămizi, cu spetezele lui albe, cumpărate de la băcan, pe datorie, nimeni nu știa, „Mi le-a dat Virgil, mamă, zău !", o minciună, da, mereu trebuie să minți, și la școală și acasă, nimic bun, gustos nu se obține fără minciună, și pînă la urmă tot te prinde (dar nu totdeauna !) și-atunci urmează catastrofa, țipetele mamei, bătaia, pumnii ei mici, osoși, cu pielea aspră, roșie, mîncată de leșie, învîrtoșată de spălatul podelelor, pumnii ei mici, osoși, în cap, mai ales în cap, și seara, palmele năucitoare ale tatălui, mîinile lui mari și grele, ca niște lopeți cu nisip, trăsnete surde care te-aruncă tocmai „dincolo", în odaia cealaltă, ceva cald îți curge din nas, îți intră în gură, e cald și sărat, în jur e întuneric, un întuneric care-a crescut deodată și-a umplut casa („Lasă-l, omule, lua-l-ar boala să-l ia de

copil, lasă-l, îți zic !"). Da, dar deocamdată zmeul e întins pe spate, pe cărămizi, e-un zmeu „din două", e mare, hîrtia e din cele groase, de împachetat, o cutie de cremă Gladys plină cu cocă zace alături și ghemele de sfoară te privesc pieziș din interiorul lor întunecat, sînt atît de rotunde și frumos înșirate, păcat că inima lor neagră e atît de mare, de fapt nu-i sfoară obișnuită, e „sforanghel", doar e un adevărat zmeu „din două" și i-ai lipit tot felul de fluturași colorați, stele, triunghiuri, sori și semilune, și i-ai potrivit și o „vîjîietoare" și nici nu știi cînd s-a înălțat, bineînțeles c-ai ieșit în stradă, să nu se agațe în sîrma de telegraf, și „trage" tare nu glumă, zbîrnîie grozav, e tocmai dincolo de șoseaua prăfuită, deasupra maidanului din față, și „îl joci", îl faci „să vină-n cap", pe urmă iar îl înalți, „îi dai sfoară", „îi lași burtă", și copiii s-au și strîns, îți dau roată : „Ce mare e !", „Nu faci, bă, la-ncurcare cu ăla de pe Orzari ?", „Îmi dai și mie nițel ?", „Numai o dată să-l joc și eu", și te uiți la ei de sus : „Iote-al dracului, ai vrea, nu ?", „Mai pune-ți pofta-n cui !" Ce beție, mii de triumfuri te umflă ca pe un țepelin trufaș. Și-apoi, fără veste, brațul subțire întins ca o coardă parcă-ți intră tot înapoi în umăr, te izbește pînă-n beregată, sforanghelul s-a rupt, nu s-a rupt, a sărit unul și l-a tăiat, ai văzut sclipind vîrful scurt, oblic al cuțitului de cizmărie, cuțit făcut dintr-o tablă ruginită de pe maidan, ascuțit pe piatră, și o dată cu zmeul care pleacă în fundul cerului, într-o călătorie moale, ți-a ieșit și ție inima din piept, este și ea acolo sus, depărtîndu-se roșie și moale, și-n tine

n-a rămas decît o gaură neagră, dureroasă, copiii au dispărut din jur, gonesc ca diavolii spre maidan „să-l prindă", marea bucurie a pierit, în locul ei năvălește șuvoiul rece, verzui al dezastrului, parcă o uriașă băsică de pește, vîscoasă și însîngerată, crește mereu în tine, îți chircește bojocii și mațele, stă să-ți spargă coastele, nu poți nici să strigi nici să răsufli, îți tremură picioarele, aproape că-ți vine să faci pe tine de disperare... Dar te-ai smuls din neclintirea de moarte, nu știi cînd ai trecut șoseaua, sărind peste cele două șanțuri pline de buruieni, nămol verzui și broaște fără culoare, „ăia" au și ajuns parcă la zmeu, s-au înșirat pe maidan, le vezi tălpile înguste, negre și crăpate, cum se aruncă pe fundurile peticite ale pantalonilor ținuți într-o singură bretea în diagonală, și l-ai și ajuns pe unul dintre ei, e cel mai mic, l-ai lovit fără milă în creștet cu o piatră pe care nici nu știi cînd ai cules-o, dar nu te oprești, îl lași să urle-n spate, gonești mai departe, nu-ți pasă nici de cei doi care te așteaptă amenințători, avertizați de zbieretele celui cu capul spart, care aleargă și el ținîndu-se cu mîna de tîmplă, tu ai ochi numai pentru cei de departe, care sînt în luptă cu sforanghelul, îl urmărești printre bălării, gunoaie și bolovani, ca pe un șarpe subțire, alb, tîrîndu-se cu o neverosimilă iuțeală și abia cînd țărîna îți zdrelește genunchii, coatele, chiar bărbia, înțelegi că ți-au pus piedică și că te-ai prăbușit, mai luneci cîțiva metri din cauza vitezii, dar s-au și aruncat asupra ta, burdușindu-te cu lovituri, dau cu pumnii, cu picioarele, dar și cu altceva foarte dure-

ros, vreo piatră („Sparge-i capul !“, „Sparge-i capul !“) și totuși te ridici într-un cot, într-un genunchi, lovești orbește, dar ei sînt trei și te încalecă („Atinge-l la plex“, „Dă-i în boașe“, „Arde-l cu boxul.“), ți se-mpăienjenesc ochii, fața ți-e plină de sînge și la un moment dat trupul refuză să te mai asculte, se face covrig, brațele se ascund în josul pîntecelui, încercînd să scoată de acolo cuțitele durerii, și cînd, tîrziu, ridici fruntea, ei toți sînt departe, unul fuge cu zmeul capturat, ceilalți îl urmează și tu ești nimicit, n-ai nici zmeu, ești și tobă de lovituri, n-ai nici unde să te duci, te-așteaptă pumnii mici, ososi, ai mamei, iar seara palmele grele și mari, ca niște lopeți cu nisip, ale tatălui, trăsnetele acelea surde care te aruncă tocmai „dincolo“, în întunericul izbucnind brusc în toată casa.

Capul lui Tutunaru este enervant, foarte enervant, o căpățînă aproape pătrată, cu nasul acela caraghios, mic și galben ca un „cartof nou“, abia putînd susține ochelarii țvicheri și-n dosul lentilelor albastre, ca fixați în fundul tuburilor unui binoclu, irișii căprui, foarte rotunzi, iscoditori, vorbind mult mai mult decît buzele cărnoase ; acest cap al lui Tutunaru, enervant, și lătăreț, are părul roșcat, țepos, des ca blana unui dulău ciobănesc, în timp ce el, Giuvelcă, e nevoit să constate că tenul lui alb-verzui e și mai verde în oglinda bătrînă și afumată a berăriei de pe Bulevard, parcă se holbează într-o oglindă „magică“ de la Moși, capul lui este prelung, prelung. Giuvelcă e un dolihocefal înrăit, capul lui e ca un ou, dar nu un ou obișnuit, cu rotunjimi care

amintesc cel puțin pe alocuri forma ideală a sferei, ci ca un ou de insectă, mai mult cilindric, părul rar, cu firul subțire, se lipește de craniu ca o hîrtie unsuroasă, gura lui e foarte mică, mai mult un orificiu, cu marginile decolorate, supte înăuntru, iar din găvanele enorm melancolice ale ochilor coboară umbre cu forme neregulate, parcă i-ar fi plouat pe frunte și s-ar fi scurs umori din sprîncenele lucioase, și Giuvelcă face un cocoloș din pîinea muiată în vinul de pe masă și cu un bobîrnac furios îl lipește pe oglinda pistruiată, cam în dreptul propriului chip. „Ce faci, Giuvelcă ?", „Am un cap ca o rîlă.", „Te-ai îmbătat", „Hai sictir, după ce ți-am dat să crăpi, acu' faci și pe deșteptul. Plata !", „Vai de capul tău, înțeleg !". „Nu-nțelegi nimic. Mă piș pe morala ta. Am plecat și la revedere".

Pîntecele enorm, foarte rotund, umflat ca un balon, cu pielea oacheșă vibrînd delicat, piele subțiată, lustruită, lipsită de umanizarea pe care i-o aducea altădată tufa capilară de deasupra sexului, pîntece monstruos, mărindu-se din ce în ce, invadînd ecranul, impunîndu-ți, exorbitată, ca sub o lupă deformantă, mica gîtuire a ombilicului, retras în cochilia lui, agățat la capătul unui ax interior rămas prea scurt, pîntece devorant — una din acele făpturi marine care sînt doar matrice, văd cu convexitatea lor digestivă, merg cu ea, aud cu ea, atacă și mor cu ea și prin ea — pîntece plesnind de seve, un mare fruct negru așezat pe frunzele orbitor de albe ale cearșafurilor, fruct vorace, care s-a hrănit din tot restul ființei, capul, toracele, membrele au rămas

chircite, zbîrcite, și tocmai de aceea ascunse, doar el, pîntecele-fruct, se înfățișează imperial și sferoid, lăbărțat și paroxistic : și deodată fulgerul subțire al bisturiului, plimbarea lui ridicolă, un scurt dans țopăit și pielea oacheșă, subțiată, suprasolicitată, aproape translucidă, se sparge, cele două aripi se retrag cu iuțeală fiecare de partea ei și apare o carne albă, foarte albă, nu, nu-i carne, e doar grăsimea de sub dermă, o materie sclipitoare, umedă, gîlgîind ca spuma laptelui, revărsîndu-se grăbită peste margini, brăzdînd cu repeziciune dintr-o parte într-alta enormul fruct negru, și pîntecele a devenit acum un cap uriaș, întunecat, fără alte trăsături, decît gura recent născută, gură largă, fără buze, fără dinți, o gură primordială care se deschide mereu mai tare, rană fără sînge, rînjet abstract, stupoare și vomă. Ieși repede, repede, calcă-i pe picioarele lor nenumărate care nu se retrag la timp, lua-i-ar dracu' cu filmul lor. „Spectatorii sub 18 ani nu sînt admiși", caută toaleta, un coridor întunecos, întortocheat, amoniac și tencuială umedă, ține-te cu mîinile de burta ta și-așa lipită de șira spinării, dă-napoi tot ce-ai înghițit cu Tutunaru, nările te ustură, lăcrămezi abundent și dai cu pumnii în peretele igrasios, sfărîmicios, dai cu pumnii, dai cu pumnii...

Cerul tot mai jos, mai cenușiu, apăsînd pe creștete ca o imensă cască de plumb, valea neagră, cu pămîntul ei rece de toamnă, viermuiala neostenită de pe fundul ei, și de jur împrejur tăcerea fără margini, tăcerea cerului și tăcerea gliei, tăcerea vieții-

toarelor și tăcerea gîndurilor, tăcerea vegetalelor ucise de toamna tîrzie, tăcerea amurgului vînăt care pîndește la orizont, tăcerea orașului zăcînd neputincios undeva în spatele dealurilor, tăcerea metalică a armelor și tăcerea înghețată a uniformelor... Cînd a-nceput ? De unde-a țîșnit spărgătorul tăcerilor, acel meteorit consumat înainte de a fi văzut, înșurubîndu-se instantaneu în văzduhul mort și dezlănțuind torentul sonor, corul brusc și ubicuu al lătrăturilor repetate, mereu reluate : „Ta. Ta-ta-ta-ta-ta. Ta-ta-ta. Ta. Ta-ta-ta-ta-ta...“ Lumea cît se vede, nu este decît un șir necurmat de împușcături, șiruri, șiruri de pocnete scurte, grupîndu-se în ritmuri neregulate, după legi necunoscute, ca lătrăturile cîinilor unui sat pierdut în noapte, țîșnind aici, curmîndu-se dincolo, dulăi bătrîni care latră răgușit, dogit, potăi care urlă ascuțit și plin de teamă, lătrăturile furioase ale celui care se simte puternic și crud, lătraturi izolate, obosite, lătraturi colective acoperindu-se unele pe altele, hrănindu-se unele din altele, lătraturi amenințătoare, lătraturi de alarmă, lătraturi înăbușite, vesele, pofticioase, stinse, sinistre... „Trage, răcane, tu-ți mila mă-ti ! Trage nu sta ca vițelul la poarta nouă. Nu te boldi la mine. Trage, ori vrei să tragă alții-n tine, la Curtea Marțială ? N-am de gînd să crăp pentru tine, răcane. Trage pînă nu trag eu în tine, eu, sublocotenent Giuvelcă. Uite cum se trage. Uite ! Na ! Bagă arma-n umăr și trage-n p... mă-ti, răcane. Trage, trage, trage ! Așa, tu-vă născătoarea voastră. Așa. Așa. Trage nu te lăsa. Trage, trage, trage, răcane ! Trage, trage, trage...“

Bufetul, cu nenumăratele lui uși și ușițe, sertare și sertărașe, vitrine și gemulețe, bufetul, ființă mătăhăloasă (ca o femeie grasă și bătrînă, plină de fuste și de dantele, cu fundul jos, lat, masiv, cu bustul mai îngust, strîns în bluze subțiri cu tigheluri și găurele, cu scliriri de gablonț și de agată obosită), bufetul, ocupînd jumătate din camera turtită, întunecoasă, bufetul închizînd în pîntecele lui zeci de farfurii, șiruri de farfurii mari și mici, și farfurioare și farfurie de pește și farfurie de fructe și castroane și tacîmuri și suporturi pentru tacîmuri, iar sus, familiile de pahare stînd plictisite în cuștile lor, pahare de vin și de apă, „baloane" de coniac și cupe de șampanie, pahare cu picior și pahare de lichior, pahare de ceai cu armuri de argint, pahare „Suvenir de la Pucioasa", pahare „de la tanti Laura", pahare groase, „moderne", de la „Wappner și Fii", iar la mijloc tigrul acela enorm de porțelan oranj, care veghează, felin și lucitor pe milieul de ață, privind suveran și prostănac în gol. „Sărumîna, madam Țiulescu", „Bonjur, domnu' Giuvelcă. Dar ce surpriză", „Permiteți, vă rog", „Ah, nu trebuia să vă deranjați. Ce-o să se bucure Matilda", „I-acasă Matilda ?", „Vine-acum. Se-aranjează și ea, ca fetele, de. Dar ce amabil, domnu' Giuvelcă : și flori și bomboane și vermut ! Nu trebuia, zău nu trebuia", „Oh, niște fleacuri. N-am vrut să vin chiar cu mîna goală, știți". „Veniți de pe front ?". „Ieri am picat". „Dar nu sînteți în uniformă. Păcat !", „Are și haina civilă avantajele ei, madam Țiulescu". „Sînteți ofițer, nu-i așa ? Hai, Matilda mamă, nu-i frumos să te lași prea

mult așteptată", „Locotenent, madam Țiulescu. De două săptămîni avansat", „Da' de ce nu v-ați mobilizat pe loc ?", „Nu s-a putut, madam Țiulescu, nu s-a putut. A, sărumîna, Matilda", „Bine-ai venit, Pompiliu", „Uite ce drăguț, domnu' Pompiliu", „Ah, mersi foarte mult, dar nu trebuia", „Mi-a făcut plăcere. Știu că te înnebunești după praline", „Eh, așa trebuie să facă un cavaler, fata mamei", „Ah, mamă, lasă", „Bine, bine, v-am lăsat. Pe mine mă scuzați un pic. domnu' Giuvelcă", „Vă rog, vă rog, madam Țiulescu. Ce mai faci, Matilda ?" Iar în partea opusă bufetului, la peretele zugrăvit cu mari flori verzi și maro, aruncate cu șablonul, uitînd ici și colo să se îmbuce corect, divanul jos și moale și larg, divanul turcesc cu macatul lui în dungi negre și aurii, un negru albit și un auriu înnegrit, divanul cu zecile lui de perne, perne de catifea și perne „goblen", perne naționale și perne pictate, perne albe, brodate, perne „de Angora", perne de piele, perne din păr de cămilă, perniță și pufulețe, toate mustind de praf discret, de odori dulcegi și vag mucede, iar în mijlocul lor *Madame Récamier*, Matilda cea cu picioarele strîmbe, *„Matilde au lourd pied"*, ceasurile trecînd la rînd lîngă Matilda cu ochii galbeni și sînii seci, Matilda în rochia veștedă cu volane, Matilda fată de familie bună, Matilda logodnica „lu' domnu' Popescu", Matilda care spune distinsă „Bei prea mult", Matilda care se supără și se refuză „Te rog, astîmpără-te", „O chem pe mama, să știi", „Nu m-am așteptat", Matilda definitiv scandalizată „Te rog să ieși afară", și mîrîitul lui final, gras și

împleticit „Ești o oafă și te bag în mă-ta nenorocito !“.

A treia oară se ridică din mîzga ușoară de pe caldarîm, e o ploaie foarte subțire, burează delicat peste Capitala începutului de decembrie, burează peste noaptea însuflețită a Crucii de Piatră, trebuie să se ridice, trebuie, și chiar reușește după multe încercări, așa că se repede spre gardul întunecat, din scînduri pline („Să nu se zgîiască toți fraierii înăuntru“) poarta este parcă proptită de cineva din interior, dar o împinge cu toată greutatea trupului și-și taie pîrtie șovăind prin gloata privitorilor (simpli curioși, nehotărîți, pofticioși, fără mijloace, chibzuiți, onaniști, timizi, fideli, economi, hoți de buzunare, „de toate vîrstele, și de toate gradele“). A ajuns în fața ușii de la intrare, sînt deschise amîndouă canaturile, din „salon“ curge afară, zdrențuită de bura subțire, o lumină tulbure violacee, lumină de camuflaj, cele două-trei „fete“ ieșite-n prag se sperie, una își trage repede poalele capotului de mătase peste coapsele roșii, pînă atunci „expuse“, fuge în salon, alta țipă, „Nea Mielule ! Iar a venit nebunu' !“, Giuvelcă dă să intre peste ele, dar ivit din senin, brațul vînjos a lui Mielu îl împinge în umărul drept, Giuvelcă se învîrtește în jurul propriului său ax, „Banii ! Banii mei !“ strigă el, foarte bolborosit, pe mai multe limbi, „Vă-mpușc pe toți“ și se repede ca un berbec famelic în pieptul căptușit cu grăsime al lui Mielu „Lasă-l dom'le ! Ce-a făcut ?“, „E beat mort. Nu se vede ? E nebun. A umplut-o de sînge pe Lola !“ și Mielu-l ghiontește spre poartă, ba

chiar îl ridică din țărîna umedă cînd Giuvelcă sempiedică, îl înhață ca pe-un sac, îl duce în stradă în pumni moi, doar acolo în pragul porții îl otînjește, nici acum prea tare, „să nu moară draculuiˮ și, mai ales, „se sperie clienții", și-așa-i destul scandal, s-au adunat ca la mort, e o distracție să-l vezi a nu știu cîta oară pe slăbănogul fără pălărie, cu noroi pe haine și sînge pe față, bîlbîind tot felul de cuvinte în limbi neînțelese și care, proiectat din curtea bordeiului, face cîțiva pași iuți și îndoiți de genunchi, se poticnește, se năruie tocmai în mijlocul drumului, în mîzga subțire, se zvîrcolește o vreme în gol apoi se ridică cu greu, cumpănindu-se, bolborosind tot timpul, se îndreaptă spre același gard întunecat, clătinîndu-se, bîjbîind pînă găsește aceeași poartă, care iar este proptită de cineva din interior... După o vreme însă porțile se amestecară între ele, curțile sînt cînd mari cînd mici, uneori doar un gang sau o tindă, Mielu își schimbă neîncetat numele, chipul, înfățișarea, chiar sexul, ceasurile înseși ale nopții refuză să se mai scurgă firesc unul după altul, se încalecă, se topesc într-unul singur, ale cărui margini nu pot fi atinse, timpul se face din ce în ce mai omogen și mai consistent, e acum un fel de pastă fluidă care se sleiește treptat, Giuvelcă se mișcă în această materie ostilă tot mai îngreunat, pe traiectorii tot mai scurte, la sfîrșit aproape milimetrice, pînă cînd rămîne nemișcat, fix, definitiv încastrat într-o smoală albă, care cristalizează opac, etanș, negru, etern.

Norii s-au oprit. lungile lor șiruri au rămas zugrăvite pentru totdeauna pe cerul imobil, văzduhul e acum solid, impenetrabil, în cele două coline care stau față-n față roca din temelii și-a extins neclintirea ei geologică pînă-n vîrfurile mineralizate ale celor cîțiva copaci, țevile mitralierelor au înțepenit așa, umflate și transpirate, oamenii în uniforme s-au transformat în soldați de plumb. iar valea, valea cea neagră, valea cu pămîntul ei bulgărit și rece de toamnă, cu fundul ei mișcător care palpita necurmat, a încremenit și ea, parcă un uriaș magnet subteran s-a activat pe negîndite și miile de ființe, fără excepție și fără putință de scăpare, au fost atrase de forța fixă din străfund, au amuțit, au reintrat pe rînd în propriile lor teci, s-au așternut pe inima văii, aderînd strîns, ca o pestriță și inertă pilitură dintr-un metal încă necunoscut, și acum valea zace și ea în rigiditatea generală, este ca imensul decolteu vînăt al unei titanice regine moarte, decolteu putred, în care s-au scufundat pietrificate, arabescurile sinistre și capricioase ale dantelei de pe urmă.

Într-o varniță părăsită din comuna Dudești-Cioplea s-a descoperit cadavrul complet gol al unui bărbat de circa 30 de ani. Persoanele care pot ajuta la identificarea lui sînt rugate să se prezinte la Institutul Medico-Legal, miercurea și vinerea între 10 și 12 dimineața, timp de 14 zile de la prezentul anunț.

1966

fata cu codițe

TOVARĂȘUL IUGA, directorul uzinei, avea gesturi moi și încete, iar chipul lui foarte roșu, era imobil, cu trăsăturile înțepenite, ca acele ale călăuzilor alpini care înfruntînd mereu violentele intemperii ale înălțimilor, capătă o fixitate profesională. Vorbea în schimb cu o iuțeală nemaipomenită, fie dintr-o nevoie compensatorie, fie poate pentru că voia să scape mai repede de reporterul din fața lui. Bineînțeles că-n vreme ce eu rezistam cu bărbăție acelui torent informațional, el, Iuga, mai găsea timp să ducă scurte convorbiri telefonice curmate prin dispoziții monosilabice dar categorice, primea tot felul de oameni cărora le rezolva problemele prin gesturi misterioase, iar la fiecare două minute, intra și ieșea secretara, tovarășa Otilia. O singură dată Iuga a surîs și anume cînd, după ce s-a mișcat cu mare încetineală de la birou la un dulap cu exponate, mi-a băgat sub nas un recipient sclipitor conținînd o pulbere fină, neagră, despre care spunea cu mîndrie că „... în Europa, n-are rival !“ Nu știu din care parte a discursului a selectat reporterul din mine aceste cuvinte, pentru că de fapt eram foarte visător,

mă cam legănam pe scaun, gîndindu-mă cît de asigurătoare era această locvacitate care izvora, simțeam, din străvechea satisfacție a lui *homo faber*.

— A venit tovarășul Măgură, anunță din ușă Otilia, cu acea autoritate cvasimaternă a secretarelor, neținînd seama nici de elocința lui Iuga, nici de aerul meu meditativ.

În încăpere pătrunsese, ținîndu-se parcă pe lîngă perete, un tînăr înalt și subțire, care aștepta cuviincios ca directorul să-și termine vorbirea. L-am zărit doar o fracțiune de secundă, pentru că nici eu nu voiam să pierd nimic din beția industrială a lui Iuga. Din acea privire fugară n-am dus cu mine decît un mic fulger albastru, ca atunci cînd fixînd un obiect luminos și întorcînd ochii în altă parte, proiectezi un timp pe noua priveliște aburul culorii complimentare.

Abia după ce Iuga mi l-a prezentat, am înțeles de unde venea fulgerul. Tînărul inginer Măgură, Claudiu Măgură, avea ochi albaștri, un albastru intens, aproape dureros, *ochi pe care-i cunoșteam foarte bine*: tăiați în migdală, dar nu înguști, cu pleoapele parcă prea scurte spre a-i putea vreodată acoperi în întregime, cu irisul mare, atît de mare încît pătrundea totuși sub ambele pleoape, lăsîndu-ți regretul de a nu-l putea contempla în bănuita lui perfecție circulară.

De unde cunoșteam eu acești ochi, candoarea lor dezarmantă, intensitatea dureroasă a acelui albastru ?

Probabil că în efortul meu de a-mi aminti, am rămas cîteva clipe perplex, căci Iuga m-a bătut pe umăr.

— Claudiu Măgură e unul dintre cei mai tineri șefi de secție pe care-i am. Vă las în mîini bune, să știți.

Am înțeles că trebuia să mă retrag. Măgură avea să mă însoțească prin uzină. În ușă se ivise iar capul rotund al vajnicei Otilii, gata oricînd să-și apere protejatul.

Afară, în curtea uzinei, ne-a întîmpinat explozia verde-aurie a verii transilvane. Umblam amîndoi încet, ca plutind pe o mare de lumină. Jur împrejur, dealurile printre care se strecoară Tîrnavele ascundeau orizontul cu spinările lor domoale. Pe creste apăreau ici și colo vîrfurile negre, minuscule ale sondelor sau fuioare prelungi de fum. M-am uitat din nou la ochii însoțitorului meu. Da, îmi erau binecunoscuți, foarte bine, chiar dacă acum, în toată această exuberanță a luminii, se micșoraseră puțin și albastrul lor nu mai scînteia atît de violent.

Claudiu Măgură mergea prevenitor lîngă mine și-mi vorbea despre uzină. Am recunoscut în cuvintele lui, nu numai unele idei ale lui Iuga, dar pe alocuri și amprenta puternicei personalități a fostului miner, poate în încetineala mișcărilor, într-o degajare ce avea la temelie o mare doză de siguranță interioară. Îl examinam cu coada ochiului, căci amintirea acelui mic fulger albastru din biroul directorului nu-mi dădea pace. Un timp, din această pricină, nici n-am putut fi prea atent la ceea ce-mi

spunea. Căutam să-i prind privirea, ameţeam o clipă în focul ei, simţeam cum tresaltă ascuns straturile vechi ale memoriei, dar nimic nu suia în cercul lucid al conştiinţei. Măgură, înalt şi foarte suplu, mă copleşea cu formaldehide şi acizi, cu oxalaţi şi formiaţi. Eram necăjit că toate aceste lucruri îmi intrau pe o ureche şi îmi ieşeau pe alta. Însoţitorul meu era prea tînăr pentru a sezisa că nu sînt în toate apele mele, că ar fi trebuit poate să tacă puţin, sau să vorbim despre altceva. Pe de altă parte, luasem hotărîrea că n-avea rost să-i destăinui ce mă sîcîia, n-ar fi înţeles, poate s-ar fi uitat la mine cu acea privire candidă şi intensă pe care n-o puteam suporta şi în felul acesta mai rău m-aş fi enervat.

Umblam amîndoi de mult din secţie în secţie, cînd deodată în glasul lui Măgură, care pînă atunci îmi sunase depărtat, curgînd aproape indiferent, a apărut un accent deosebit. Ne aflam într-o secţie mică, întunecoasă, un rest al vechii uzine, unde era mai puţin zgomot ca în altele şi de aceea am reuşit să surprind schimbarea din vocea tînărului. Vorbea despre „pierderile“ de frig sau de căldură ale instalaţiei, despre evitarea lor, despre metodele folosite în acest scop : bandajări, vopsiri, chituiri cu diverse substanţe. Măgură se însufleţise vădit, gesticula şi socotelile pe care mi le făcu, economiile realizate, mîndria lui şi a muncitorilor din secţie, grija lor aproape avară pentru protejarea fiecărei calorii, toate acestea începură să mă intereseze.

Cînd am ieşit din nou în curte, eram mai apropiaţi, am privit în ochii lui fără sîcîiala de pînă

atunci, și faptul că nu-mi puteam aminti de unde-i cunoșteam atît de bine, deveni dintr-o preocupare enervantă, doar o problemă lăturalnică pe care-mi propuneam s-o rezolv mai tîrziu, cînd aveam să fiu singur, în camera mea de hotel. Claudiu Măgură îmi povesti că are 25 de ani, că a învățat la Timișoara, că-i place să joace volei și șah. Cînd eu am încercat să trec de pe o alee cam prăfoasă, alături, pe un covor de iarbă, m-a reținut afectuos.

— Acolo vă murdăriți pantofii mult mai rău, să știți. E plină de negru de fum.

Și ochii lui albaștri, tăiați în migdală, sclipiră iar, cu irisul mare, abia încăpînd între pleoape.

M-am aplecat, poate și pentru a mă feri de privirea lui, și, într-adevăr, pe săbiile pitice și subțiri ale ierburilor, am distins niște bobițe extrem de fine, ca o rouă neagră.

— Să mergem la pilotul dumitale, am spus.

„Pilotul" lui Măgură producea stiplex.

— Știți, e un fel de plexiglas, zise Măgură. Înainte de a se trece la fabricarea în masă a unui produs, se experimentează totul pe o instalație mică, numită pilot. Se studiază îndelung întregul proces de fabricație așa fel ca atunci cînd se trece la producția mare să existe cît mai puține riscuri. Pilotul pentru stiplex mi s-a încredințat mie!

Știam desigur ce însemna un pilot în industrie, dar l-am lăsat să vorbească pentru că iar eram îngîndurat. Am pătruns împreună în stația-pilot. Acolo am asistat la o nouă explozie de pasiune inginerească. Măgură mi-a ținut un curs fulgerător des-

pre monomeri și polimeri, apoi mi-a arătat o colecție întreagă de stiplexuri, fie de o cristalină transparență, fie mate, într-o horă orgiacă de culori. A fost cît pe aci să calc într-o cadă de baie „din plastic", „ușoară", „incasabilă", cu linii de o dulce sinuozitate, „trăind peste o sută de ani", „cu 60% mai ieftină decît cele astăzi în comerț", căreia, mă asigură Claudiu (între timp, nu știu de ce, profitînd că eram mai în vîrstă, începusem să-i spun „dragă Claudiu") „îi aparține viitorul !"

Cînd am ieșit din „pilot", Claudiu tocmai perora împotriva unor tovarăși „de la investiții", care, i se părea lui, nu-și dădeau bine seama de importanța acestui pilot.

— Ești fericit, așa-i ? am întrebat eu, cînd m-am văzut iar afară, în mierea aeriană a acelei amiezi.

Claudiu se opri din gesticulația furioasă la adresa celor „de la investiții". Părul i se ciufulise ușor, obrajii prelungi îi erau încinși și, coborînd încet brațul, pînă atunci acuzator, pironi asupra mea privirea lui cea mai albastră.

— Poftim ?

— Ești fericit, nu-i așa ? am insistat eu.

— Da, răspunse după un efort. Cred că da.

— Ești îndrăgostit desigur.

— Sînt chiar căsătorit. Din dragoste, adăugă, după alt efort.

Pe drum, spre un alt corp al uzinei, am discutat despre dragoste și despre căsătoriile pe profesii, căci soția lui era tot chimistă. Devenisem mai prieteni și după ce-am ieșit din acea ultimă parte a uzi-

nei, ne-am îndreptat spre clădirea mică și albă unde se afla ascuns biroul monahal al lui Iuga. Schimbul lui Măgură se sfîrșise, mă invitase să iau masa cu el și cu soția lui, și pentru că eu refuzasem, se angajase foarte politicos să mă conducă pînă la ieșirea din uzină. Aveam de mers vreo douăzeci de minute. Claudiu îmi puse tot felul de întrebări despre literatură, socotind misiunea sa de ghid terminată, iar eu răspundeam cum mă pricepeam, cînd el se opri ațintind asupra mea ochii aceia albaștri, *pe care îi știam*, și spuse, cu un mic aer sfidător :

— De fapt, eu v-am mai cunoscut pe dumneavoastră.

— Da ? am îngăimat, căci mă străbătuse un fior.

— Da. Eram copil. Și dumneavoastră erați profesor. În comisia de examinare. Dădeam examen la liceul militar, și-am căzut.

— La liceul militar ?

— Da. Adică n-am căzut. Am reușit în afara locurilor disponibile.

— Aha.

— Nu vă mai amintiți de mine. E normal.

— Profesorul e unul, elevii sînt mii, am murmurat, pentru că într-adevăr nu-l țineam minte, în ciuda acelor *ochi binecunoscuți.*

— Exact. Eu însă vă țin minte foarte bine.

Am tăcut.

Un timp, am mers amîndoi fără să mai scoatem vreun cuvînt.

— V-am supărat cu ceva ? zise apoi Claudiu.

N-am putut să-mi înfrîng o tresărire și m-am oprit privindu-l cu încordare. S-a oprit și el. Stătea cu capul puțin aplecat spre mine, era foarte înalt, și oricît am cercetat în privirea lui albastră, n-am descoperit altceva decît aceeași seninătate intensă, poate ușor umbrită de o vagă părere de rău.

Nu fusesem decît o singură dată în viață membru al unei astfel de comisii. Deci Claudiu Măgură, *se aflase printre ei atunci,* nu mai încăpea nici o îndoială. Am decis că era cazul să vorbesc și i-am povestit în esență următoarele.

Îndată după război, tînăr profesor fiind, am fost chemat într-o seară de un inspector general care mi-a spus :

— Mîine, la orele opt dimineața, începe examenul de admitere în liceul militar. Faci parte din comisie. Sînt 400 de candidați pe 40 de locuri. Știi ce înseamnă liceul militar : viitorii ofițeri ! Știi că noi militäm pentru o armată care să fie a poporului. Nu-i nevoie să-ți mai spun ce trebuie să faci.

Într-adevăr n-aveam nevoie să mi se mai spună.

A doua zi, la șapte dimineața, undeva prin Cotroceni, în poarta cazărmii unde avea loc examenul, m-am întîlnit cu un profesor de matematici, tot atît de civil îmbrăcat ca și mine. Am înțeles că eram aliați. Iar cînd, la 7,30, s-a întrunit întreaga comisie prezidată de un general zaharisit dar foarte spilcuit, înconjurat de o ceată de maiori și colonei, am înțeles că eram puțini și că „lupta" avea să fie grea.

„Programul“ examenului a fost fixat într-un „regulament“ extrem de tipicar și la fiecare punct care nu prezenta nici un fel de importanță, generalul ne întreba graseind, cu o politeță glacială :

— Dumneavoastră, domnilor profesori civili, aveți ceva de obiectat ?

Bineînțeles că n-aveam și dădeam răbdători din cap, în timp ce în ceata coloneilor distingeam unele zîmbete scurte, condescendente.

Darea lucrărilor scrise la limba română și matematici a decurs normal. Împreună cu colegul meu am hotărît să fim foarte severi la probele scrise, N-avea nici un rost, cînd erau zece candidați pentru un loc, să ne îngreunăm sarcina.

Rezultatul „la scris“ se stabilea în plenul comisiei, unde se desfăcea în mod solemn și colțul îndoit, lipit cu o etichetă ștampilată, care conținea numele candidatului. Astfel, se asigura „secretul“ examenului. Operația mergea destul de repede și am băgat de seamă că severitatea noastră, a celor doi civili, provocase deja unele șușoteli în tabăra coloneilor. Apoi, generalul a devenit ceva mai nervos, tot scotocea prin maldărul de teze, privind pe cîte unele în mod ciudat, cu ajutorul monoclului, pînă cînd, în cele din urmă, a produs o pauză și m-a chemat deoparte. Mi-a cerut, cu jumătate de glas, „să dau posibilitatea“ cîtorva protejați de-ai săi „să arate ce știu, la oral“.

— Mă-nțelegi, domnule profesor, nu mi-aș permite, dacă n-aș cunoaște personal pe părinții lor. Garantez eu pentru ei !

Pentru misiunea pe care îmi închipuiam că aveam, m-am gîndit că era primejdios să-l irit pe președintele comisiei încă de la început. În același timp, presimțind avalanșa de intervenții care avea să se abată asupra noastră, a celor doi civili, sprijinul generalului putea să ne fie de folos. Într-adevăr, larga curte a cazărmii era ticsită nu atît de candidați cît de părinții lor, și mai ales de mii de „unchi cu trecere" și „dame voalate".

— Cu plăcere, domnule general, am răspuns cît am putut mai onctuos. Să-mi dați voie numai să mă consult cu colegul meu. Înțelegeți, e preferabil...

— Desigur, desigur... Am știut de la început că sînteți o persoană extrem de amabilă!

I-am trecut „la scris", pe cei cinci protejați ai generalului, care ne-a sprijinit apoi cu mult aplomb, cînd am respins alte zeci de intervenții, ale altora

Examenul oral a durat două zile. Colegul meu care era cu matematicile, mi-a atras atenția că între disciplinele noastre era o mare deosebire în favoarea mea, deoarece „cine rezolvă problema, o rezolvă, în timp ce la română poți să pui tot soiul de întrebări". Am priceput că trebuie să port pe umerii mei cam ascuțiți (eram foarte slab în anii aceia de secetă) cea mai mare parte din povară.

Nu aveam prea multe date despre candidați, totuși combinînd ceea ce aflam din formularele de înscriere, cu înfățișarea copiilor, ne era destul de ușor să deosebim pe coconași de fiii periferiilor. Mai greu era cu cei de la țară, dar și acolo ne descurcam.

În prima dimineață, lucrurile s-au desfășurat normal. Continuam să fiu foarte sever, colegul meu la fel, și micile trucuri prin care un profesor cît de cît rutinat poate obține după voință răspunsuri mai bune sau mai slabe din partea celor examinați, treceau neobservate. Am avut și norocul, probabil aranjat, ca printre cei dintîi să figureze și protejații generalului. În mod ostentativ, le-am dat la oral note maxime, și am observat cum generalul, care trona în mijlocul comisiei, le și calculase pe furiș media generală, după care își șterse îndelung și satisfăcut monoclul : însemna că aveau șanse serioase să intre în lotul celor admiși. În pauza de amiază, generalul ne invită la masă, dîndu-ne un prînz regal și fiind foarte bine dispus. La sfîrșitul mesei, colegul meu îmi făcu însă niște calcule de matematici elementare, din care reieșea că buna îndeplinire a misiunii noastre depindea în mare măsură de ultimele serii de candidați, care aveau să hotărască în fond. prin comportarea lor, pragul de admisibilitate. Sfătuindu-ne și cu unul dintre maiori, care se vădise a fi de partea noastră, am obținut de la el ca cei mai mulți dintre copiii buni de oameni săraci sau foarte săraci, să fie programați pentru ultimele serii. Zis și făcut.

Relațiile noastre cu generalul au fost foarte cordiale pînă în acea ultimă după-amiază, cînd ele s-au stricat desigur pentru totdeauna.

Situația devenise foarte grea pentru mine. Cînd îmi stătea în față un candidat în picioarele goale, îmbrăcat ca vai de el, cu ochii inteligenți, arzînd în

mijlocul unei fețe palide, devorată de semnele unei subalimentații cronice, lucrul mergea ușor și aveam sentimentul înălțător că repar o nedreptate socială. Generalul, care începuse să simtă ceva, se apleca în asemenea cazuri spre mine, contempla nota zece cu o încastrare teribilă a monoclului în orbita stîngă, și-mi șoptea :

— Domnule profesor ! Nu vi se pare că ?...

— Domnule general, mă aplecam și eu spre el, făcînd eforturi de a afecta un cinism superior, și dumneavoastră ați avut protejații dumneavoastră...

Se retrăgea ca ars.

Cele mai grele cazuri au fost acelea, cînd examinam pe unii candidați care la lucrările scrise luaseră calificative foarte bune, dar care nu prea intrau în vederile noastre „democratice". Și parcă era un făcut, sau poate așa mi se părea mie, în după-amiaza aceea, în fața mea, defilau numai copii extrem de reușiți, scăpărători, plini de grația candidă a vîrstei. De multe ori am încercat acel sentiment, care este una din marile plăceri ale meseriei de profesor : admirația pentru armonia vizibilă a unei viitoare personalități, satisfacția aproape voluptuoasă în fața acelor copii desăvîrșiți, la care frumusețea fizică se unește cu inteligența scînteietoare și cu puritatea morală. Nu o dată, mîna mea s-a îndreptat spre catalogul ce-l aveam în față, gata să consemneze cu recunoștință acest sentiment. Dar acolo, pe catalogul meu, strălucea o obiectivitate superioară de ordin social, care îmi oprea mîna. „Nu te lăsa sedus", îmi spunea, „ceea ce vezi în fața ta astăzi, pur și aproape

perfect, va fi murdărit, strîmbat, înjosit dacă nu vom zdrobi orînduiala cea crudă și nedreaptă". Și atunci, mă întorceam spre candidatul respectiv și mă trudeam să-i pun una din acele întrebări de „cultură generală", care trezeau copilului o nedumerire dureroasă, exprimată cele mai adeseori prin intensitatea de nesuportat a privirii : ochii aceia mari, infantili, a căror putere de fascinație întrece orice cuvinte, cît ar fi ele de meșteșugite.

— Domnule profesor... se apleca spre mine monoclul, tot mai adînc intrat în orbită, al generalului.

— Domnule general... răspundeam eu, în timp ce puneam nota pe catalog, cu o mică sfîșiere undeva, în fundul inimii mele de profesor, sfîșiere pe care mi-era cu neputință s-o ignor.

Așa s-a petrecut toată după-amiaza aceea. Pe la zece și jumătate seara, cînd am semnat împreună cu colegul meu lista celor admiși (generalul plecase furios trîntind ușa, căci protejații săi fuseseră „întrecuți" toți cinci și rămăseseră pe dinafară) listă care conținea mai ales acele nume ce păreau să aibă premise bune de a face din purtătorii lor niște viitori vrednici ofițeri ai armatei poporului — eram zdrobit, și nu numai de oboseală.

Am ajuns acasă tîrziu, pe la douăsprezece, căci locuiam la mama dracului, undeva în fundul Vitanului. Mă credeam foarte împăcat cu conștiința mea și m-am trîntit imediat pe pat, convins fiind că voi cădea într-un somn adînc. Ceea ce s-a și întîmplat, dar pentru scurtă vreme, căci pe neștiute m-am pomenit prizonierul unui coșmar teribil. Se făcea că

eram iarăși la masa comisiei, cînd examinator, cînd examinat. În ambele posturi, care se succedau sau, se întrețeseau haotic și fără sfîrșit, în fața mea se afla mereu aceeași pereche de ochi mari, mărimea aceea dureroasă pe care o au ochii copiilor, cu irișii enormi, puțin holbați, abia încăpînd între pleoape, ochi puri, candizi, în care strălucea, cu o intensitate de nesuportat, doar o nedumerire nevinovată și tocmai prin aceasta imposibil de îndurat.

M-am zvîrcolit ce m-am zvîrcolit, apoi am aprins lampa, am văzut că era abia unu și jumătate, am stins și am încercat din nou să adorm (astăzi aș fi luat un soporific, dar pe atunci nu-mi trecea prin cap așa ceva) dar coșmarul revenea la fel de puternic și tot mai chinuitor. Așa m-am perpelit, trezindu-mă și mereu readormind, luptîndu-mă cu ochii aceia frumoși, cu strălucirea orbitoare, imposibil de îndurat, a acelei nedumeriri, încît, atunci cînd ceasul deșteptător a sunat ora șase, am simțit o fericire fără margini și am sărit din pat cu vioiciunea unui atlet. La ora șapte dimineața, înaintea tuturor funcționarilor, m-am prezentat la inspectorul meu ca să-i povestesc cum a decurs examenul.

Dar inspectorul a sosit abia pe la ora nouă și jumătate.

— V-a mai revenit apoi coșmarul acesta? m-a întrebat Claudiu Măgură, după ce am sfîrșit de povestit.

— Nu. Dar nici nu aș vrea să-l uit vreodată.

— Mi l-aţi povestit mie, *pentru că am fost şi eu acolo?*

— Nu numai pentru asta, am zis eu uitîndu-mă fix în ochii lui albaştri, *bine cunoscuţi*, şi întrebîndu-mă dacă făcuseră sau nu parte din coşmarul acela.

— După cum vedeţi, zise el, nedînd atenţie vorbelor mele, viaţa mea n-a fost zdrobită din cauză că n-am intrat în liceul militar. Aşa că nu-i cazul s-aveţi remuşcări.

— Nu despre asta-i vorba.

— De ce nu? Adineauri mi-aţi pus o întrebare cam directă: dacă sînt fericit? Mă întrebam, cu ce drept vă amestecaţi în viaţa mea? Acum recunosc că aveaţi acest drept. Sînt fericit: în viaţă, în profesie, în dragoste. Ştiţi, continuă el după o pauză, sînt căsătorit de zece zile.

— Zece zile?

— Da. Soţia mea e în vacanţă. Studiază în străinătate şi se întoarce acolo la sfîrşitul lunii.

Am avut un gest de necaz.

— Cum? Şi dumneata pierzi aceste clipe preţioase cu mine? Fugi imediat la soţia dumitale, i-am poruncit.

N-a trebuit să-i spun şi a treia oară.

În timp ce se depărta, aerian şi înaripat, am simţit în inimă un val mic şi cald, ceva care seamănă probabil cu dragostea paternă.

Cît despre ochii lui Claudiu Măgură, *ochii aceia atît de bine cunoscuţi*, tăiaţi în migdală, cu irisul de un albastru ce scînteia aproape dureros, ei bine, nu

făcuseră parte din coșmarul meu, i-am descoperit abia peste două luni, cînd umblam prin biblioteca mea din București.

Îi puteți admira și dumneavoastră, contemplînd vestitul tablou al lui Amedeo Modigliani, „Fata cu codițe“ sau „Bluza roză“.

1962

cuplul

ERA O ZI USCATĂ, foarte înaltă, fără pic de vînt dar, lucru ciudat, și fără arșiță. Soarele se mișca încet pe cerul alburiu, extrem de neted, un fel de uriașă oglindă concavă, care deși lucioasă, era lipsită de forță reflectorie. Undeva, sus de tot, poate în stratosferă, se insinuase o zonă străină, invizibilă, absorbantă, care filtra cu asprime sîngele solar, reținîndu-i cuantele datorate pămîntenilor, lăsîndu-l să curgă mai departe, subțiat, fără putere calorică, fără virtuți excitante. Și de aceea desigur, văzduhul de pe plajă se lungise deodată, flămînd de esența care i se refuza, rarefiindu-se la extrem, nemaifiind în stare să țeasă albastrul lui sclipitor, lăsînd în relativă părăsire tot ce era jos : nisipul, inert ; mărăcinii, mineralizați ; trupurile omenești, într-o neobișnuită răcoare tăcută.

De altfel, plaja era aproape pustie : două-trei perechi care făceau nudism, iar mai departe, în direcția micului port, niște siluete, pescari care-și dregeau uneltele, muncitori sezonieri sau soldați care-și spălau rufele.

— E formidabil azi, Pitulice. Formidabil.

— Ce bine-mi pare că-ți place, iubitule.

Cei doi erau întinși pe spate, unul lîngă altul. Vorbeau cu fața la cer, fără să se privească, cu pauze mari, ca și cum cuvintele făceau întîi o lungă ascensiune pînă cînd să coboare la celălalt.

— Am un sentiment adamic. Sau edenic. Am aer în oase, ca păsările.

— Și ieri ?

— Ieri am fost altfel. Am fost... tropicali.

Brațul femeii se ridică rotindu-se încet și palma ei mică șovăi mult timp, căutînd gura bărbatului, apoi zăbovi acolo, vibrînd tot timpul ca o frunză sub adiere. După o vreme el i-o luă cu blîndețe și și-o puse pe pleoape.

— Azi e altceva. O pace curioasă. Dacă n-ar fi nebuna de-alături...

— Aș vrea o țigară, domnule ! se răsfăță ea.

Brațul liber al bărbatului se mișcă și pipăi în jur, ca un șarpe alb, gros și orb, care adulmecă. Cînd se auzi zgomotul mărunt al cutiei de chibrituri, femeia-și retrase domol palma de pe fața bărbatului. El se întoarse pe o rînă spre ea, aprinse două țigări dintr-o dată și după ce-o învălui din cap pînă-n picioare într-o privire amoroasă și indiscretă, apropie palma de gura ei. Fără să deschidă ochii, femeia luă țigara și trase un fum adînc, care-i bombă pieptul și pîntecele. Avea un profil tăios, calcinat, aproape dur în comparație cu masa de păr moale, pufos, platinată de soare, din care acesta se înălța. Trupul femeii însă, contrar așteptărilor după un asemenea profil, era cuprins într-o grațioasă alcătuire de curburi generoase, accentuate poate de totala destindere prilejuită

de poziția dorsală în care se afla. Doar subțirimea elegantă, chiar fragilă, a gleznelor sau a încheieturilor mîinilor, amintea ceva din tăietura riscată a profilului.

Pînă la urmă, privirea bărbatului deveni probabil grea, căci femeia deschise ochii.

— N-ai voie să mă pîndești, zise cu umor și schiță un gest pudic.

— Nu te pîndesc. Te iubesc.

O sărută ușor pe tîmpla subțire.

— Ce-i cu nebuna ? zise ea, lenește.

— Nu știu. Totu-i atît de liniștit aici și ea, parcă-i turbată. Uită-te și tu.

Față de acalmia de pe țărm sau poate tocmai din cauza aceea, marea era într-adevăr agitată. Conștientă de vidul relativ creat alături, pe uscat, masa de element lichid se zvîrcolea vizibil, căutînd, s-ar fi zis, să sară din sine, să ocupe această poziție slăbită a eternului inamic. Pentru aceasta își mobilizase toate forțele : culorile de pe imensa piele verde-albastră luaseră tonuri mînioase, închise, valurile se formau departe în zare, cu legiunile, exersînd de mii de ori pe parcurs lovitura pe care aveau misiunea s-o dea malului (după cum arătau nenumăratele — prelungi și mișcătoare, efemere și renăscute — linii de spumă din larg) iar plesnitura finală se însoțea de vuiet înfricoșător, neîntrerupt, bubuind nu numai în aerul rărit, dar și subteran, cît putea mai departe în măruntaiele sedimentate ale pămîntului.

Cei doi, așezați ca un grup statuar — bărbatul în spate cu toracele ușor scobit protejînd omoplații

femeii — cu capetele alăturate, tîmpla ei rezemîndu-se de maxilarul lui, priviră asaltul stereotip, masa de apă verde-lăptos înaintînd încăpățînată, ridicîndu-se furioasă pe sol, apoi gonind în susul plajei scurte, întinzînd vicleană cît putea mai departe tentaculele de lichid înspumat, retrăgîndu-și-le în goană, tîrînd după ele nisipul, chiar pietrele, lovind cu ele patul dezgolit al pragului, rupîndu-i ici-colo buza minerală cu această gheară întoarsă, care se transforma repede într-un genunchi murdar de apă nisipoasă, gata să susțină noul val, noua masă verde-lăptos care sosea din urmă și se trîntea furioasă pe sol, gonind apoi în susul plajei... Mișcarea continuă ondulatorie din larg spre țărm, perpetua năvală din față, și așa obositoare pentru vedere, se interfera permanent cu alta, de deplasare spre sud, crestele înspumate goneau mereu spre dreapta mușcate și devorate din urmă de monștri nevăzuți și chiar valurile sparte pe plajă nu se recuperau decît douăzeci de metri mai jos, de aceea întregul spectacol avea un aer haotic, ultracomplicat, amețitor, nu putea fi multă vreme îndurat.

— Observi ? zise el, îngropînd țigara-n nisip. Valurile au triplat azi partea de plajă umedă. Față de cei trei-patru metri obișnuiți, acum sînt doisprezece. Asta, pentru că aici, la cîțiva metri apa-ți trece peste cap. Dac-ar fi un fund cu pantă lină, atunci de mult ne-ar fi udat. Ar fi trebuit să ne retragem tocmai acolo-n spate, lîngă grădini !

— Ce deștept ești tu, didacticul meu iubit ! zise femeia și-și întoarse fața spre el, așteptînd.

— Așa-mi trebuie, dacă-ncerc să-ți explic, murmură el și o sărută lung pe gură.

Apoi, epuizați parcă de peisaj și de îmbrățișare, cei doi se despărțiră și se lungiră iar pe spate, reintrînd fiecare în sarcofagul lui de aer.

De la un timp, vuietul necurmat dar neuniform al valurilor înflori în interstiții cu un alt soi de sunete, scurte, țipate, multe, ca larma stridentă, exasperată a unui cîrd de păsări flămînde.

Bărbatul se sprijini în cot și privi în jur.

— Ce e ? întrebă femeia.

— Niște copii. Se bălăcesc.

— Pe valurile-astea ?

— Sînt din sat. Prăsiți pe malurile mării, n-avea grijă.

— Totuși.

— Hai să ne udăm puțin și noi.

— Du-te tu. Și adu-mi și mie-n palmă. Da' să nu te bagi în valuri !

Bărbatul își puse slipul și porni spre mal. Era costeliv și nu prea înalt, iar mersul în picioarele goale prin nisip îi accentua zvelțețea. Privirea femeii se lungi pe măsură ce el se depărta, ca fascicolul unui reflector care-și urmărește, gelos și protector, vedeta. Numai cînd bărbatul dispăru o clipă sub trîmbele de spumă, femeia închise ochii. Apoi îl văzu pășind pe mal, cu vinele de apă încolăcindu-i-se în jurul picioarelor. Se apropiase de grupul de copii și gesticula. Îndată ce ghici că el avea să se întoarcă, își reluă poziția de plajă. Soarele îi plimba peisaje însîngerate sub pleoape, dar razele lui se odihneau fără

putere pe trupul ei, mai degrabă vuietul neîntrerupt o apăsa din toate părțile, punctat cum era la răstimpuri de țipetele fragmentate ale copiilor, așa că nu auzi apropierea bărbatului. Stropii de apă sărați, reci și grei, o biciuiră și ea țipă de spaimă amestecată cu plăcere, rostogolindu-se pe cearșaf, într-un fel de apărare animalică.

— Gata ! Gata ! Ajunge !

El își trecea palmele prin păr, pe trup, le încărca de lichidul șiroind și apoi le scutura rîzînd asupra ei.

În cele din urmă se lungi alături.

— Ți-am spus să nu intri în valuri, îl dojeni ea.

— Nici n-am intrat. Ți s-a părut de-aici.

— De ce-ai fost la copii ?

— Le-am spus să aibă grijă. Că-i bat măr, dacă se bagă-n valuri !

— Și s-au speriat ?

— Eu știu ? E-o bandă întreagă, și-o mare fericire pe capul lor.

— Da' tu ? Ești fericit ?

— Da, Pitulice.

— Și eu.

El o sărută scurt și repetat pe toată fața.

— Meritățm noi ? întrebă ea, după ce el se retrase.

— Ce să meritățm ?

— Fericirea asta.

— Cred că da.

— De ce ? Numai pentru că ne iubim ?

— Nu-i așa puțin lucru.

— Și-altceva ?

— Altceva ?

— Da.

— Altceva. Altceva ar putea fi... că avem amîndoi conștiința liniștită.

— Conștiința liniștită... repetă ea gînditoare.

— Da. Nu ?

— Ba da.

El se întoarse pe pîntece și-și ascunse fața între brațe. Ea rămase pe spate și palma ei se plimbă un timp pe spinarea rece a bărbatului.

Tăcură amîndoi.

Apoi ea i se adresă șoptit, aplecînd spre el, la nivelul nisipului, profilul ei calcinat.

— Ascultă !

— Ce s-ascult ?

— Ascultă !

— Bubuie nebuna, altceva n-aud nimic.

— Tocmai.

— Aha, copiii !

El se sprijini întîi în cot, apoi se ridică în capul oaselor.

— Ai simțit tu ceva, murmură, privind cercetător în jur.

Ea vru să se ridice.

— Nu, zise el. Pune ceva pe tine. Puștii fac plajă p-aici.

Suna ceva curios în vocea lui. Nici nu se uitase la ea cînd vorbise, continua să privească în jur.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă ea în timp ce-și potrivea bikini-ul.

— Ai să vezi, imediat.

Copiii ședeau risipiți pe plajă, dar dispuși totuși într-o vagă formație de semicerc, al cărei centru, destul de depărtat, era vizibil figurat de perechea matură. Mai toți goi, doar două fete de vreo zece ani purtau cîte un vestmînt sumar, se tîrau pe jumătate îngropați în nisip, ca niște animale bolnave, nevolnice, lipsite de grai (chiar dacă-și mai spuneau cîte ceva, tot nu s-auzea, păreau niște surdo-muți din naștere) angrenate într-un joc bizar. Mișcările lipsite de scop, privirile iuți de un albastru apos care reveneau mereu pe furiș la cei doi adulți, tăcerea în care ritul avea loc, toate dădeau impresia că îndată ce-ai fi întors capul, în spatele tău s-ar fi refăcut frontul unui adevărat asediu, bine organizat.

— Dar sînt groaznici, se sperie femeia.

— Da. Au ceva antipatic. Probabil, rușinea că i-am surprins i-a urîțit așa.

— Uite cum se tîrăsc !

— Poate să fie și un fel de joc, un atavism, o liniști el. Știi că există o anumită voluptate să te tîrăști gol, în nisipul de pe plajă. Tu nu te-ai „îngropat" niciodată în nisip ?

— Ba da.

— Așa că vezi. Pe urmă, sînt de la țară, poate n-au mai văzut nudiști. Știi ce curiozitate aprinsă au copiii pentru goliciunea maturilor.

— Gonește-i d-aici. Nu știu de ce, dar parcă se tîrăsc pe mine.

Copiii continuau să se miște în tăcere, ca o ceată de pigmei, sau de făpturi încă neîmplinite, fără blană, cu pielea roșie, doar creștetele le erau acoperite de

păr țepos, zburlit, bălan, aproape alb. Aruncau mereu acele priviri iuți, din ochii mici, de sălbăticiune, comunicînd între ei după un cod semianimalic, sau poate ascultînd de semnale invizibile, care declanșau acțiuni simultane : tîrîre, oprire, ridicarea capului, privire în față, la dreapta, la stînga, surîs fix, cu dinți mici și puțini, fața-n nisip, iar tîrîre, oprire...

— Jucați-vă și voi mai departe, alt loc n-ați mai găsit ? le zise bonom bărbatul, care se ridicase în picioare.

Își aprinse o țigară și făcu cîțiva pași.

Tribul încremeni. Nu era o nemișcare de spaimă, ci o clipă de pauză, după care manejul continuă, de data aceasta însă cu un aer de neutralitate, în direcții variate, demonstrînd pe tăcute că de fapt fusese greșit înțeles, că acțiunile, gestica respectivă aveau cu totul alte țeluri și nici nu era de mirare că un adult nu le pricepea. Ba, una din fetele mai mari se ridică jignită și se depărtă fără vreo direcție anume și fără să bage-n seamă pe cei doi-trei supuși, care o urmară imediat ca o măruntă suită de vasali.

— Au plecat ? întrebă femeia.

— O parte. Dar nu-i nimic. Poți să stai liniștită.

— Facem un șah ? propuse ea.

— Dac-așezi tu piesele.

— Tot eu mereu !

Jocul de șah era foarte mic, piesele trebuiau înfipte în cutie ca niște nituri minuscule. Părul femeii atîrna deasupra, greu și galben ca mătasea porumbului.

— Nebuna bubuie înainte și totuși ce nemișcare curioasă, zise el. Îmi scot și eu slipul. Mă strînge.

— Hai, c-am jucat !

Cînd el se așează iar, capetele lor se atinseră. Creștetul lui era plin de vițe scurte, umede, castanii. Al ei lucea rotund în soare, ca alămurile.

— S-au dus iar în apă, anunță ea, într-un rînd.

— Da. I-aud, mormăi el.

Jucară mult timp în tăcere, concentrați asupra micului obiect de lemn dintre ei, ca asupra carcasei vreunui animal curios, zvîrlită de mare pe plajă. Dar numai capetele își păstrau poziția. Trupurile goale, neted și tutuniu al ei, vînos și slab al lui, se mișcau neîncetat. Scăpate de sub supravegherea obișnuită, trupurile intraseră într-o realitate a lor, o lume a lor străveche, executau neobosite figurile unui ritual, poate al primelor ființe amfibii, neîngrădite în acea agitație continuă a lor decît de nexul fix format de cele două capete aplecate asupra cutiei de șah. Erau mișcări bruște, care se stingeau încet, vibrînd tot mai slab pînă în extremitățile membrelor sau. altele. mișcări lente, giratorii, mișcări de deschidere sau de destindere, marcate de topirea sau arcuirea extremă a liniei șoldurilor. Privite de undeva de sus, cele două trupuri desenau mereu, aceleași și aceleași cîteva semne hieratice, de milenară stilizare : o pasăre cu aripile larg deschise, valvele concave ale unei scoici uriașe, cele două pale ale unei elice primitive.

— S-a adunat tot cearșaful sub noi, observă el la un moment dat.

— Da. Și sîntem plini de nisip. Ne-am tăvălit mai rău ca ăia micii. Tot acolo sînt ?

— Tot.

El întinse cearșaful la loc, apoi se așeză din nou, de data asta în poziția scribului antic, care-i accentua îngustimea taliei și linia dreaptă a umerilor ascuțiți.

— Ești o căprioară. Ai șoldul înalt și plin, iar glezna ca o coardă gata să se rupă, zise el.

— Degeaba încerci să mă distragi cu complimente ipocrite ! răspunse ea fără să ridice fruntea, dar întinzînd în așa fel piciorul încît să prelungească cît mai mult dezmierdarea palmei lui.

— Șah ! izbucni apoi, pătimașă.

— Te-ai gîndit bine ? Ce-ai să muți pe urmă ?

— Am să văd eu.

El o învățase jocul de șah și ea continua să ardă de dorința să-și dovedească maturitatea.

— Mă rog !

El puse mîna pe una din piese.

— A, nu ! N-am văzut asta.

— Aha ! Bine... Mută altceva atunci.

Clopotul părului ei acoperi iar micul pătrat de lemn. El privi îndelung în creștetul ei. Cînd își dădu seama că de mult nu mai vede părul cuminte, auriu, ci contemplă craniul ei imaginar, cu oasele lui albe, aproape translucide și că urmărește cu anxietate oscilațiile infinitezimale ale liniilor frînte care transcriu îmbucarea parietalilor, se sperie, își rupse privirea de acolo și puse palma lui mare pe capul femeii, așa cum o pui pe creștetul unui copil : semn de dragoste, de protecție, dar și de realitate asigurătoare. „Cum îi iubesc și oasele !“ se minună el în gînd și ochii lui pribegiră departe, spre micul port din zare, de unde

se întoarseră încet, de-a lungul țărmului, lunecînd vagi peste lucruri.

— Pitulice ! rosti apoi, șuierat.

Ea ridică repede ochii verzi, întrebători.

— Ia uită-te acolo. Parcă s-a-ntîmplat ceva, nu ?

Începu să-și caute febril ochelarii.

— Da. E ceva, șopti ea, cu ochii la țărm.

Pe mal, valurile continuau sarabanda lor dezmățată, spectaculoasă, brutală și vicleană în același timp, iar copiii, copiii nu erau în apă, se retrăseseră pe plaja umedă, dar erau în picioare, se uitau toți spre mare, stăteau înșirați pe mai multe rînduri, neregulate și desperecheate, și mereu rîndul din față, cel mai aproape de apă, se spărgea, cei de-acolo treceau mai în spate, cu gesturi furișe, inexpresive, curmate la jumătate, și se întorceau iar cu fața la mare, siliți parcă de o forță străină, pe care n-o iubeau dar care-i atrăgea și de care nu se puteau apăra.

— Mă duc la ei !

Bărbatul sări în picioare, apoi se aplecă repede să-și ia slipul, reuși cu mare greutate să și-l tragă pe un picior și încheindu-și nasturii din mers alergă din ce în ce mai iute spre țărm. Era o bună distanță, circa treizeci de metri și nisipul, întîi fierbinte și nesigur, apoi rece și nămolos, îi îngreună pașii. Pe măsură ce s-apropia (copiii nu-l văzuseră încă, continuau să stea pe mai multe rînduri mobile, toți cu fața la mare, acum se zăreau chipurile consternate, cîțiva mai mici plîngeau) simți cum îi urcă sufocant în beregată sentimentul catastrofei posibile.

Cînd trecuse de jumătatea distanței, un val ce părea uriaș se formă în dreptul copiilor (masa de apă ce se retrăgea dezgolind pragul adînc scobit se izbea de alta care venea din larg) un perete concav verde-alburiu, translucid, se înălță pentru o clipă și-n transparența lui tulbure și mișcătoare, deslușI sau i se păru că deslușește o siluetă îngustă, negricioasă, unduioasă, un delfin subțire, o făptură arcuită din alge fluturînde, suindu-se închisă în chihlimbarul verzui, apropiindu-se ca în efortul unui salt suprem de creasta tot mai subțiată a valului și dispărînd o dată cu prăbușirea acestuia în năvala clocotitoare, spumegîndă, tot mai pedestră, care se năpustea pe plajă, mușcînd în final, neputincioasă și rea, gleznele omuleților muți și nemișcați de pe mal.

Sosirea bărbatului însă însufleți ceata încremenită, rîndurile pe care stăteau înșirați se învălmășiră, priveau toți cu frică la adultul mînios care se apropiase în goană, pentru a se opri brusc, gîfîind, rămînînd înțepenit în mijlocul furioasei bolboroseli lichide, cu capul mult proiectat înainte pe gîtul aproape orizontal, nebăgîndu-i în seamă pe ei, supraveghind cu o concentrare extremă, ce se ghicea dureroasă, suprafața în continuă agitație a apei.

Trupa nevîrstnicilor se grupă automat în spatele omului. Din strigătele și vorbele lor, lansate toate în același timp, pe jumătate înghițite de vuietul mării, bărbatul nu percepu decît o rumoare confuză, sunete desperecheate, apeluri, justificări, învinovățiri, toate îmbrăcate într-o mare spaimă care pulsa înapoia lui : *ea n-a... un val... nu știm ... acolo... noi nu... n-a mai...*

Iar în față îl sfida marea semeață, amenințătoare, nelăsînd să se vadă nimic înlăuntrul ei, mușcînd mereu din țărm, retrăgîndu-se ca o cățea flămîndă, năpustindu-se vicleană și feroce, lingîndu-se tot timpul pe botul îmbăloșat.

Aproape două secunde omul rămase nemișcat, sinteză a materiei organice, o coardă albuminoidă rigidă de încordare, de frică și de ură, în fața elementului dezlănțuit jucînd bezmetic și orb pe străinele, recile și colosalele lui coordonate. Apoi, bărbatul acela costeliv, cu ochelari, făcu un pas înainte, ca și cum se hotărîse la ceva, după o scurtă chibzuială găsise punctul slab al adversarului, descoperise acel loc mort al spațiului în care cele două voințe, cea mică, umană, zbuciumată, îndoită, a lui, s-ar fi putut întîlni și măsura cu cea mare, azoică, stihinică, monstruoasă, a mării.

Un strigăt răsună însă foarte aproape de urechea lui, n-avu nevoie nici măcar să se întoarcă, femeia-l apucase de braț. Ea-l urmase fără ca el să știe, alergase în urma lui, tălpile ei înguste se înfundaseră și mai adînc în nisip decît ale lui, trupul ei grațios pendulase cu regularitatea unui metronom dar nu rectiliniu, ci torsionat de mișcările necontrolate ale soldurilor, ale sînilor și părului.

— Nu ! Victor ! Nu ! urla ea cu chipul schimonosit, așezîndu-se în fața bărbatului, cu trupul ei tutunIu deodată scurt și vînjos, căci era tăiat oblic sub genunchi de apa nisipoasă.

Dar el nici n-o vedea, avea ochii exorbitați și reci ca ai statuilor, urmărea posedat înaintarea unui val

care se apropia încă ascuns, cu o mobilitate subcutanee, rea și încăpățînată. Spunea mereu, cu un glas aton, ieșit ca din calmul mecanic și răgușit al unui magnetofon.

— Cred c-am văzut-o. Era-ntr-un val, Marlana. Era-ntr-un val. Poate-o mai scoate o dată.

— Nu ! urlă ea din nou, după care urmară o serie de fraze scurte, repezi. Înoți prost... Te înec... Mai bine eu. Nu vreau. Eu înot mai bine. Nu te las. Nu vreau să știu... Nu... Nu...

— Poate-o văd ! Poate-o văd, repeta el, cu aceeași voce cu totul nefirească, depărtată, pînă cînd înțelesul cuvintelor ei îl pătrunse venind cu iuteală din urmă și abia atunci o zări, simți pumnii ei bătîndu-l în pieptul slab, desluși fața ei sălbăticită de teamă, de dragoste posesivă, răvășită de rugăminți și de umilință, dar și tumefiată de furie și exasperare.

Apucă brațul femeii și aplecă asupra ei o privire, în sfîrșit omenească, ochii lor vărsară instantaneu unii într-alții un fulger comun, străin, vînăt, crud, cosmic, un fulger care lumină condiția lor umană, precaritatea curajului și generozității lor, frica de moarte și rușinea lașității, fața ambiguă a dragostei lor, furia neputinței și durerea nimicitoare pe care o provoacă ireparabilul, greața la gîndul nenumăratelor, complexelor, chibzuitelor ipoteze ale rațiunii.

Nu se țineră așa, de brațe, ochi în ochi, îmbrăcați în vuietul mării, înconjurați de bolboroseala insidioasă de la picioare, priviți de grupul de copii mereu mișcător în aerul subțiat, decît particula infinitezi-

mală de timp, cît fulgerul acela îi electrocută cu propria lor cunoaștere.

— Da... tu nu... sigur... totuși... dar... mormăia el.

Deodată țipă la ea.

— Nu mai urla ! Cheamă-i p-ăia de-acolo mai bine. Cine știe ? adăugă, mai blînd, pentru că femeia se chircise sub biciul cuvintelor.

Ea-ndrăzni să-i mulțumească, o flacără din ochi și izbucni în sus pe mal, strigînd necontenit după ajutor.

Cînd cei de pe plajă începură s-alerge spre locul nenorocirii, Mariana se întoarse în fugă la Victor. El continua să scruteze valurile, deplasîndu-se foarte încet spre dreapta, în direcția curentului de sud, umbla strîmb și cocoșat, înconjurat de siluetele plăpînde și scurte ale copiilor, ca un animal adult în restriște, urmat îndeaproape de un cîrd de cățelandri sperioși, debili, care i se încurcă printre picioare. Mariana nu îndrăzni să mai strige. Cînd ajunse lîngă el, îl atinse doar ușor pe biceps, cu un gest de recunoaștere, de bucurie nepermisă și umilită. El îndreptă spre ea o privire goală, înghețată, dădu din cap cum că a zărit pe cei care alergau în ajutor, apoi își lipi din nou ochii de fiecare val care se spărgea la țărm, și nu și-i mai luă de acolo.

Veni primul sezonist, apoi un pescar, un al doilea.

Nimeni nu intra în mare. Se auzea doar cum fiecare nou-venit punea aceleași întrebări pripite, copiii, deveniți vorbăreți, dădeau tot felul de răspunsuri, grupul se mărea mereu, începură explicațiile, comentariile lăturalnice, chiar certuri.

Mariana stătea tăcută lîngă Victor. La un moment dat îl luase de braţ şi el nu se împotrivise, continua să rămînă nemişcat, surd la agitaţia din spate, cu fruntea încreţită şi cu ochii lipiţi de fiecare val care se spărgea cu vuiet de mal. Se sprijineau împotriva mării, a morţii, a vorbăriei din jur, a timpului care acum abia se tîra, împotriva acelui spaţiu cu aerul poluat încă de dimineaţă, şi unde echilibrul fiinţei omeneşti se dovedise mult prea şubred.

— Uite-o ! Vine ! Uite-o !

Dinspre grădini se apropia o femeie scundă, fără basma, alergînd stîngaci, ca oamenii foarte munciţi sau bătrîni.

— Să plecăm ! zise aspru Victor şi Mariana se supuse.

El o luase înainte, tăcut, nu se uita îndărăt, trupul lui subţire lucra greu, fiecare călcătură îi urca descompusă pînă în şold. Totuşi Mariana trebui să facă eforturi pentru a se ţine după el.

— Nu pe-acolo, spuse ea într-un timp. Ştii că sînt cioburi.

El nu răspunse, dar trecu automat pe cărarea îngustă, prăfoasă, care ducea la grădina gazdei lor. Ajungînd la gardul scund, scoase cercul de sîrmă ruginită care ţinea portiţa agăţată de stîlp şi rămase cu el în mînă, aşteptînd. Mariana trecu în faţă. Cînd se încrucişară, privirile lor se întîlniră o clipă, dar lunecară neputincioase mai departe.

După doi paşi, ea se-ntoarse.

— Lucrurile ! Le-am lăsat acolo !

— Da, zise el şi se răsuci încet pe călcîie.

Porniră din nou, el înainte, ea urmîndu-l, cu capetele în pămînt, ca și cum își fereau frunțile de loviturile furibunde ale mării reapărute, pînă ajunseră la cearșaful mototolit, plin de nisip, în mijlocul căruia minusculul joc de șah strălucea auriu, absurd în părăsirea lui. El se aplecă imediat și începu să înfunde lucrurile în sacoșa de plajă. Ea însă nu-și putu stăpîni privirile : jos, spre dreapta, grupul de oameni de pe mal continua să se miște, fără rost, ridicol, precipitat, ca-n primele filme mute. Se aruncă pe cearșaf, cu fața-n jos, piesele de șah se amestecară printre șuvițele blonde și începu să plîngă în hohote. El se opri din strînsul lucrurilor, se uită la ea un timp, fără să intervină, apoi spuse :

— O văd mereu... cum se ridică în valul verde. Mereu o văd. Mereu !

— Ce ți-pi ? strigă deodată femeia și profilul ei ieși de sub părul răvășit, ascuțit de furie și de durere. Ce ți-pi la mine ? Niciodată n-o să-mi pară rău că nu te-am lăsat. Niciodată !

— Nici nu-i vorba de tine, replică el înrăit. Eu, eu n-am avut curaj. Știu că n-o găseam, că mă-necam. Dar o văd mereu în valul verde. O văd mereu.

— Doam-nee ! Doam-nee ! striga ea repetat, printre hohote, lovindu-se cu mîinile peste obraz, ca și cum voia să ciobească liniile suprasolicitate ale profilului cu micile piese de șah ce i se încrustaseră în pumni. Doam-nee ! Doam-nee !

Iar el stătea nemișcat, tăcut, nu aștepta ca strigătele ei, gesturile ei convulsive să se potolească, era cu trăsăturile amorțite, nu părea nici s-o asculte, nici

s-o privească, abia într-un tîrziu observă că ea amuțise, zăcea prăbușită, și atunci reîncepu să îndese mecanic în sacoșă tot ce-i cădea sub mîini. Cînd încercă să adune piesele de șah, ea se trezi, avu un tremur ca de repulsie în întregul trup.

— Oooh ! gemu, cu mare lasitudine, dar se ridică și scuturâ îndelung cearșaful din care curgea nisipul și pietricelele albe și negre ale figurinelor de șah. Îl împături de multe ori și punîndu-și-l pe gît, ca pe o pedeapsă albă, se îndreptă pe drumul spre casă. Cînd el o urmă, apăru ca silueta încărcată și șovăitoare a unui mare și bolnav animal de pustiu.

De data aceasta ea fu aceea care deschise portița. Lăsă cercul ruginit să spînzure stingher pe stîlpul lui și, fără să se uite îndărăt, o luă cu pași mici și împleticiți pe poteca din mijlocul viei, căci asta era grădina lor, un petic lung de vie.

Nu observară nici unul nici altul, că foarte repede, văzduhul devenise moale în jur, aerul era gustos, aburind, și că soarele, acum la zenit, turna vertical sîngele lui auriu, gras și fierbinte, peste rîul verde al viei, un rîu terestru, cu ape puțin adînci, răcoroase și întunecate, ascunzînd cu greu în sînul lor poporul roșu, brumat, dionisiac, al ciorchinilor.

Ei continuau să păşească pe cărarea foarte îngustă, jumătate ascunsă de paroxismul vegetal, ca pe o sîrmă suspendată la mare înălțime.

Abia cînd mai aveau zece metri ca să iasă din rîul verde al viei, femeia se opri, se întoarse, bărbatul se opri și el, se priviră un timp fără nici o vorbă, apoi bețele de cort, sacoșa, halatele de baie lunecară de

pe trupul lui, jugul alb al cearşafului se desfăcu din jurul gîtului ei, toate aceste obiecte dispărură înghiţite de marele gazon al viei şi nu rămaseră deasupra decît torsurile lor încolăcite, al ei neted şi tutuniu, al lui încordat şi uşor vioriu, unite într-un grup statuar policrom, de care peisajul din jur n-ar fi vrut poate să se despartă vreodată.

Şi nici unul din ei nu se gîndi atunci, în focul acelei albe înlănţuiri, şi nici nu află mai tîrziu de-a lungul vieţii, dacă tăria dragostei lor fusese aceea care le ajutase să ingere absurdul, sau dacă tocmai suflul tragic, din altă lume, al acestuia, sudase omenescul lor cuplu.

1967

de vorbă

ION MAILAT era de o lună la școala medie nr. 11, unde se transferase din provincie, după multe stăruințe. Avea copii mari la universitate și socotea necesar să fie lîngă ei, mai ales acum cînd, după părerea lui, ei se formau ca oameni și cînd mai erau încă receptivi la ceea ce se numește educație părintească.

Nu s-ar putea spune că se bucurase în mod deosebit aflînd că-l va avea director pe Vasile Nestorescu, un profesor de geografie ceva mai tînăr ca el și pe care-l cunoscuse odinioară, prin 1948. Totuși e preferabil ca atunci cînd vii să muncești într-o instituție nouă, conducătorul ei să te cunoască mai de mult și, mai ales, dintr-o împrejurare în care te-ai purtat bine cu el. După cîte mai ținea minte Mailat, deși Nestorescu nu era vreo somitate pedagogică sau științifică pe acea vreme, fiind și foarte nou în meserie, totuși el, Mailat, îl sprijinise din toate puterile la ocuparea unei catedre, deoarece contracandidatul principal, un profesor ceva mai în vîrstă, se dovedise nu numai slab pregătit dar și opac la ideile noi.

Desigur, cînd se revăzuseră, Mailat nu pomeni despre întîmplarea aceea veche cu catedra. Nici Nes-

torescu, deși declarase că „noi ne cunoaștem de multă vreme", nu făcuse vreo aluzie. În acea primă lună de școală, relațiile dintre cei doi nu se deosebiseră în vreun fel de cele curente între directorul de școală și unul dintre profesorii săi. Cel mult, lui Mailat i se păruse că distinge din cînd în cînd în ochii mici și verzi ai lui Nestorescu cîte o scînteie, care făcea apel, în chestiunile destul de mărunte ce se discutau, la un vechi fond comun de convingeri și sentimente. Dar cum Mailat era rezervat din fire, iar tribulațiile studențești ale copiilor săi îl preocupau pînă peste cap, nu dăduse vreun curs acestei impresii, de care de altfel nici nu era foarte sigur.

Într-o zi cînd, singur în cancelarie, Mailat corecta niște lucrări ale elevilor săi, Nestorescu intră, și după ce se convinse că în încăperea largă nu se aflau decît ei doi, se apropie.

— Lucrezi, ai ? Ce faci ? zise el și-și propti pîntecul de marginea mesei.

— Corectez niște compoziții ! răspunse Mailat, gîndindu-se că Nestorescu începea să se-ngrașe.

— Compozițiile, așa, pe subiecte libere, politice, sînt un mijloc bun pentru elevi, le dezvoltă imaginația, știi...

Nestorescu se opri ca și cum aștepta încuviințarea celuilalt.

— Da, sigur, mormăi Mailat.

— Eu, cînd eram mic, îți spun drept, mă înnebuneam după compoziții d-astea...

— Da ?

— Cum merg copiii la universitate ? zise Nestorescu, schimbînd pe neașteptate subiectul conversației. Astăzi, studenții au condiții, nu ca noi pe vremuri, nu-i așa ? Au masă, au casă, e activitate culturală... Nu-i așa ?

— Ei, sigur, e altceva, mormăi iar Mailat, în timp ce sublinia cu creionul roșu, pe care-l simți deodată rigid între degete, o greșeală de ortografie a elevului Petrescu Cornel.

— Cînd o să crească fi-miu și-o să-l dau la facultate o să am griji nu glumă, nu-i așa ? Știi, nici nu poți să-ți dai seama ce zace-ntr-un copil... Cu toate că fi-miu... E greu să fii părinte...

Nestorescu făcu cîțiva pași prin cancelarie. Mailat reveni la compoziție cu un sentiment de plăcere obscură. Creionul roșu deveni deodată foarte activ, ca un cățel scăpat din lesă.

— Nevastă-mea... începu iar Nestorescu, știi, e și la birou și acasă, și mai duce și muncă obștească, așa că abia le mai dovedește. E-o femeie vrednică, mă-mpac cu ea... adică ea cu mine... între noi să știi că nu-i nici o problemă dar...

Creionul lui Mailat se opri iar. Un văl subțire de ceață se așeză peste compoziția elevului Petrescu. Cuvintele lui Nestorescu pluteau încet prin încăpere spre Mailat. Le simțea ca pe niște fulgi care i se depuneau pe obraji, dar nu se topeau, ca fulgii de zăpadă care te gîdilă răcoros, ci rămîneau lipiți acolo,

încropiți, plicticoși. Mailat făcu un efort și-și ridică ochii de pe caiet. Îl văzu pe Nestorescu lîngă fereastră, dar liniile feței nu i le deslușea prea bine și nu-și explica de ce : încăperea era doar foarte luminoasă !

— Eh, așa-i viața... murmură el și reîncepu să citească frazele lui Petrescu Cornel.

Creionul roșu se însufleți din nou.

— Geografia e una din cele mai importante materii. Sigur că și româna, nu zic. Toate materiile sînt importante, știi... Mai ales acelea care dezvoltă inteligența copilului. În educație însă, principalul este să nu contrazici natura... Fiecare copil e un om, e altceva, nu sînt toți la fel, știi... Makarenko, de pildă, ai văzut, nu ? Și nevastă-mea e de aceeași părere, să știi. E de fapt aicea, în pedagogie, ceva care nu fiecare... Omul trebuie să aibă totdeauna în viață o busolă, ca să poată să se cîrmuiască. Dar cum ți-o alegi, știi, asta-i de la caz la caz : într-un fel la unul, în alt fel la altul, pentru că, cum spuneam, toți ne deosebim între noi, încă de copii.

Nestorescu continua să vorbească.

După primele cuvinte, pe compoziția lui Petrescu Cornel se așezase același nepoftit văl de ceață. Mailat nu mai vedea literele. Creionul roșu înțepenise. Apoi, pe măsură ce fulgii cuvintelor lui Nestorescu i se lipeau de obraz, Mailat își dădu seama că deși ridicase privirea, nu-l mai vedea nici pe Nestorescu. Simți că-i prins într-o negură deasă, așa cum ți se întîmplă uneori pe munte, cînd te trezești deodată

singur pe lume, împachetat în pîclă. În asemenea cazuri e bine să rămîi nemișcat, altfel riști să te prăvălești în cine știe ce rîpă. Asta a făcut și Mailat. Rămase neclintit și-și ascuți la maximum auzul. La-nceput, încerca să prindă înțelesul cuvintelor care continuau să navigheze aerian spre el, apoi renunțase. Se mărginea să înregistreze sunetele, rămînînd cu fața îndreptată politicos spre locul probabil de unde izvorau.

Trecu așa un timp, pe care Mailat nu-l putu măsura.

Într-un tîrziu se auzi o pocnitură ; o subită pală de vînt măturâ ca prin farmec ceața.

Intrase, trîntind ușa, Lambru, profesorul de istorie.

— Să trăiți, tovarășe director, exclamase acesta jovial, aruncînd catalogul pe masă.

Nestorescu îi apăru iar lui Mailat în toate detaliile concrete ale înfățișării sale : costumul maro, bătrînesc, ochii mici, verzi, clipind fără-ncetare, pîntecul în formație, purtat alert de pași mici, femeiești, stiloul sclipind lîngă rever, un șiret de la pantof care se tîra pe linoleum...

— Lambrule, știi ceva, ia hai să stăm noi puțin de vorbă, zise Nestorescu. Hai la mine, în biroul meu.

— Să stăm, tovarășe director, de ce să nu stăm !? tună jovialul Lambru.

Ieșiră împreună.

Mailat se adînci iar în lectura compoziției lui Petrescu Cornel. I se păru deodată foarte bună și o notă cu nouă.

Nimeni n-a priceput niciodată pentru ce un om atît de liniștit și de serios ca Mailat, după nici două luni, și-a cerut transferul la altă școală, pe motiv că nu s-ar înțelege cu directorul Nestorescu.

— Auzi, știi, cu mine nu se-nțelegea, închipuie-ți ! Cu mine ! Știi, în total, dac-am stat de trei ori *de vorbă* cu el. Pe cinstea mea ! se plîngea Nestorescu.

1962

cubul de aer

CE FRUMOȘI ERAU TOȚI TREI !

Miron — cu părul lui foarte lung și foarte negru, păr cu firul gros, unsuros, rezistent, un splendid bărbat sud-american, mișcînd șoldurile ca și cum de fiecare atîrna cîte un pistol greu, pîntecele rămînînd foarte supt ; fiecare pas al lui era începutul unei figuri de dans, un dans greoi și suplu în același timp, trunchiul răsucindu-se de fiecare dată spre interior, ca al ursului îmblînzit, jucînd pe picioarele scurte de dinapoi, fascinat de belciugul tras prin carnea vie a nasului.

Mircea — cu chipul lui de june prim „șaten", gălvane enorme, visătoare, nări deschise, arcuite ca niște cochilii, gura crudă pozînd tot timpul, ca de altfel întreaga lui ființă, el defilînd perpetuu de-a lungul unei plăji nesfîrșite, unde se soresc lenevoase și cercetătoare mii de femei despuiate, el, tînărul armăsar pursînge, cu membre nervoase și subțiri, crupa plină, pieptul vibrînd de grație și forță.

Dar ei îi plăcea Mihai !

Mihai — un farmec pe care ea nu și-l putea traduce, stătea poate în rîsul lui cu gura mare, în mixtura de adolescență întîrziată și maturitate precoce, pe

care o trădau trupul neîmplinit și figura ridată, în hotărîrea tragică din colțurile buzelor pline și lungi, sau în licăririle reci și albastre apărînd lucide în fundul ochilor mijiți, cu gene de fată ; stăteau poate, farmecul și frumusețea lui, în dragostea fără speranță a Valeriei, în urîțenia și timiditatea ei.

Miron, Mircea și Mihai !

S-ar fi spus că potriveala fonică a numelor îi predestinase prieteniei. Erau nedespărțiți de multă vreme, cîțiva ani. Acum se țineau toți trei de braț, ca o sfîntă treime a bărbăției juvenile, ușor aplecați în față, parcă abia reținîndu-se dintr-o goană fără frîu, Miron și Mircea surîzînd sălbatic și cuceritor, Mihai la mijloc (contaminat de ceilalți doi căpătase cîrlionți pe frunte, bujori în obraji, un zîmbet fotogenic, observase fericită Valeria) strunindu-și sau îmboldindu-și lăturașii nu se putea ghici, oricum, ei trei erau în atenția tuturor invitaților, a fotografului, vădit atras de plastica grupului, și mai ales a Valeriei, lipită mai în fund pe scaunul ei, inhalînd pînă la epuizare imaginea și mai cu seamă centrul acesteia. pe Mihai.

Ah ! viața aceasta misterioasă a bărbaților, membrele lor ciolănoase, păroase și tari, libertatea amețitoare pe care o au ei de a umbla peste tot, la toate orele, de a fuma, de a se îmbăta, curajul lor de a fi grosolani sau cutezători, putința de a se bate, de a cunoaște amorul, tarifat sau nu, inteligența lor robustă și devastatoare, zecile de cărți pe care le citesc, capacitatea lor de a gîndi original, de a vorbi lesne, clar, elegant, necesitatea în care se găsesc ei de a-și

cîștiga existența, muncile lor destinate acestui scop, pasiunile lor politice, nesfîrșitele discuții la diapazon ridicat, neliniștile lor metafizice, vanitatea lor copilărească — ah ! cum ar vrea ea, Valeria, să cunoască toate acestea, să le cunoască în Mihai, prin Mihai, alături de Mihai, iubită de Mihai, luată-n seamă de Mihai, părăsită de Mihai, oricum, numai să se creeze între ei acea legătură dintre bărbat și femeia lui, pe care Valeria și-o închipuie ca pe ligamentul monstruos (complicat pînă la absurd în anatomia lui irepetabilă) al fraților siamezi.

Iar în jur, de sus și din lături, din parchetul lucios, rîzînd lemnos și uscat pe marginile marilor covoare, enormelor, prețioaselor covoare, din fracurile chelnerilor și din sclipirile lichide ale tăvilor purtate prestidigitatoric peste capete, din nenumăratele oglinzi crescute în pereți, din ochii triunghiular divini ai aplicelor, din falsele sfeșnice, din ciucurii de sticlă vibratilă ai celor trei candelabre, din pielița roz-albă, întinsă pînă la subțierea celei mai pernicioase anemii, a gazdei (acel bărbat polisat la extrem, din care nu mai urma să țîșnească decît sîngele incolor al unui prea bătrîn și încercat neam !) din toaletele strălucitoare ale femeilor, a căror generică mătase nu rivaliza decît cu strigătul roșu și umed al decolteurilor (umeri și începuturi de sîni, subsuori piloase sau nu, pielea timidă, nepurtată, de sub ultimele bucle ale cefii, rar, cîte un petic din epiderma animalică, mai aspră și transpirată, ce urcă pe sub genunchi spre cuburile feselor) din gestica încărcată de scînteietoare cupiditate a zecilor de tineri bărbați, cu pupilele dilatate de al-

cool, de pofte sociale, de febrile halucinații — din toate acestea curgea, îmbăind marile încăperi în fluidul ei colorat, îmbătător, mirific, acea lumină generală și pluridirecțională care o zăpăcea pe Valeria, care-i lipea de trup cumintea ei rochie „beige", care-i farda obrajii neatinși de dresuri și-i mărea pînă la nefiresc ochii mici, galbeni, prea apropiați, tăiați oblic spre tîmple de pleoape cu zgîrcenie croite.

— Habar n-ai tu, sînt niște porci, vitupera Mihai, niște prefăcuți, niște bestii delicate, niște rafinați murdari, ești o proastă, ei ne disprețuiesc adînc, nu sîntem pentru ei decît niște balcanici cu care trebuie să aibă de-a face doar din necesități profesionale, nu urmăresc decît să recruteze informatori, agenți pentru serviciile lor de spionaj, îi doare-n c... de noi, nu pot decît să-i urăsc, mi-e scîrbă de ei, aș vrea să-i plesnesc, să-i dau afară din țara asta nenorocită ! Ce-au făcut cu Cehoslovacia la München, dacă mai citești și tu ziarele — „Totdeauna m-a enervat acest castravete de pe harta Europei", asta a zis Mussolini ! — ei, asta pot să facă oricînd și cu România ! Mint, mint cu nerușinare, încearcă să ne cumpere cu țigări scumpe și cu șampanie și pe urmă urcă în apartamentele lor și se spală din cap pînă-n picioare, umplu cada cu spume parfumate și-și freacă cu îndîrjire pielea subțire și grețoasă, ca să piară cît mai repede orice miros românesc de pe ei. Oamenii ăștia sînt făcuți din cauciuc, din faianță și din nichel, epiderma lor fîșîie ca o bancnotă nou-nouță, d-aia ăștia nici nu miros, nu miros a sudoare, dar nici a vreo mi-

reasmă, sînt sterilizați, reci și cruzi ca niște bisturie, înțelegi, Valeria ?

Dacă înțelegea ! Ea atîrna de brațul lui, o, nu prea tandru, n-ar fi îndrăznit, el n-ar fi tolerat, doar cînd se înfuria, așa ca acum, îi lipea cotul de coastele lui bombate și tari ca niște vergi metalice, și trupul Valeriei era deodată străbătut de undele dulci ale fericirii numai de ea știute, parcă se branșa pe o sursă de energie, așa se roteau feeric și din ce în ce mai repede planetele multicolore ce-i alergau prin sînge. Și-i alergau încă mult timp după ce Mihai revenise la modul lui neutru de a o ține de braț, mai mult de mînecă decît de braț, vorbindu-i mereu despre politică, despre neputința rațiunii umane, despre furiile și deznădejdile lui de student sărac, mîndru și nespălat, pur și violent, terorizat de spectrul ratării, hulpav de bănuitele plăceri ale existenței.

Tripleta Miron-Mircea-Mihai s-a destrămat, zecile de invitați, poate o sută, gesticulează, rîd, beau, se plimbă, vorbesc, singuri sau în grupuri, și Valeria urmărește de pe scaunul ei drumul gazdei, diplomatul străin, „bestia", cum zicea Mihai. Să fie posibil ? Să fie chiar așa ? Iată-l, circulă cu pas reținut de la un grup la altul, gura mică-i joacă într-un perpetuu surîs amabil, chiar părintesc s-ar putea crede, pare consumat de pasiuni intelectuale, nici un fir nu clintește pe craniul lui foarte rotund, e drept că are păr foarte puțin, cu firul extrem de subțire, blond sau roșu nu se poate ști, și o frunte mare, lată, nobilă, totul la el este extrem de corect, întins, fix, chipul, costumul, umbletul, totul este măsură și eleganță,

poate doar ochii mici, foarte albaștri, joacă între limpiditate și oarecare tulburare, și mersul, mersul da, se deplasează ca un automat, nu-i bănuiești genunchii, șoldurile, dar poate-i bolnav, a auzit Valeria că ar fi fost tuberculos — Davos, Hans Castorp, Thomas Mann! — amîndoi, și el și nevastă-sa, uite-o colo în fund, cu un cap mai înaltă ca el, brună, extraordinar de slabă, aristocrată, o bigotă castelană, „retrasă din amor, porcul distins trăiește cu secretara aia cu ochii verzi, cu pleoapele de broască". (Ăsta era tot Mihai. — De unde știi tu? Și de ce vorbești atît de urît? protestă timid Valeria.)

— Valeria!

E Mihai, în costumul lui nou, gri, nu-i costum de recepție, dar e nou și-i stă atît de bine, e singurul, Valeria știe, de cînd îl cunoaște, aproape trei ani, totdeauna n-a avut decît un singur costum și o singură pereche de pantofi („Asta nu-i nimic, uită-te la gulerul cămășii, e dat cu cretă ca să pară alb, Valeria! Valeria, eu n-am decît o singură pereche de ciorapi, cînd se rup la călcîi, bag vîrful sub talpă și astfel creez un nou călcîi și asta fac pînă se termină ciorapul și-abia atunci cumpăr o pereche nouă!" se lăuda el ca s-o scandalizeze, refuzînd orice fel de ajutor din partea ei, oricît de neînsemnat).

— Ce faci tu aici, Valeria?

O privește cu ochii mijiți, surîsul lui e incert, poate fi prilej de sarcasm sau ofertă de prietenie, așa o ține de cînd îl știe, niciodată nu i-a spus un cuvînt de dragoste, nu i-a vorbit decît vag, cîndva, despre niște iubiri misterioase ale lui, una „nefericită", alta

„neîngăduită", iubiri care l-ar fi imunizat (Eu nu mai pot iubi. Prin mine a trecut un curent prea puternic și am devenit un rău conducător de electricitate. Sînt un monstru !) nu mergea însă cu alte fete, Valeria nu se putea plînge, numai cu ea, cu iubirea ei galbenă alături, toți știau că ea îl iubea, cu toate că ea nu suflase un cuvînt nimănui, cu atît mai puțin lui Mihai, credea că n-ar fi putut supraviețui umilinței unei respingeri, și el știa că-l iubește, și ea simțea că el știe, nu discutau însă niciodată despre asta și erau mereu împreună, el perorînd, ea atîrnînd supusă de brațul lui, un cuplu binecunoscut de toată lumea.

— Hai să ne fotografiem și noi, vrei ?

În fața fotografului se aflau acum Mircea și Buba, această „splendidă" pereche, iată-l pe el cu un picior ușor fandat, sprînceana lui dreaptă s-a ridicat nemăsurat, ochiul a crescut enorm dedesubt, hrănit de distincția dubioasă a cearcănelor, pieptul lui de înotător este întors spre femeie, răsucit cu grație și forță pe rulmenții perfecți ai mijlocului, iar ea, Buba, flutură la brațul lui, este exact cu atît mai scundă cît să-l privească de jos cu ochii ei cei mai mari, negri și rotunzi, din belșug împodobiți cu gene și sprîncene, ridicînd spre el gura ei cea mai mică, foarte roșie, cu buze „cărnoase, umede și senzuale", toată făptura ei atîțătoare, parfumată, voluptuoasă, elegantă, cea mai atrăgătoare frumusețe de pe cea mai scumpă cutie cu bomboane, cu deosebirea că Buba e fată de general cu moșie, ciripește-n limbi străine, dansează „cu pasiune" și în ochii ei focoși de gitană, în jurul irisului negru, există tot timpul un inel foarte subțire

de răceală mondenă, de inconștiență și nătîngă cruzime.

Pe Valeria, privelișteа acestei perechi o seacă la inimă, îi invidiază pe amîndoi, și pe Buba și pe Mircea — sînt atît de frumoși și atît de degajați! — îi și urăște pe amîndoi, pe Buba pentru că o umilește cu splendoarea, „antrenul" și bogăția ei, pe Mircea pentru că i se pare că el îl depărtează pe Mihai de ea, îl duce pe Mihai, care-i atît de inteligent, și, crede ea, atît de bun, generos, cinstit, spre o viață superficială, murdară și vulgară, o viață de cîrciumă și de bordel, de jocuri de noroc și de cinism mărunt, o viață mediocră, lipsită de marile seriozități. Din această cauză Valeria pășește rigidă, coapsele ei prelungi, amforate, se mișcă anevoie, sîngele-i circulă rece și greoi prin trup, ochii ei galbeni, bridați, s-au făcut și mai mici, de o asimetrie dureroasă, aproape că se lasă împinsă de prezența motrice a lui Mihai, i-au căzut umerii, sînii sînt triști, plați, oblici sub stofa ușoară a rochiei închisă pînă-n gît, brațele-i spînzură anarhic, sîngele lor i s-a scurs în palmele pe care le simte umflate, cu pielea roșie, trăgînd-o în jos ca două măciuci plumbuite la capete. Iar Mihai, s-ar zice că nu observă nimic, s-a plasat alături de ea, destul de departe, parcă sînt două popice răzlețe pe care fotograful trebuie să le nimerească dintr-o singură, nemaipomenit de abilă, lovitură (Mircea și Buba, surîzătoarea și hollywoodiana pereche, au plecat de mult!), de aceea se și foiește atît într-o parte, într-alta, mai în față, în spate, face semne nervoase acelora care, socotește el, îi stau în drum,

și Valeria se pierde tot mai mult, silueta ei e strîmbă, bazinul i s-a răcit, arată dintr-o dată scobit, iar surîsul îi este zgîrcit, din buze încreţite şi vinete.

— Luaţi vă rog cartea aceea şi ţineţi-o în mînă, aude Valeria ca prin vis.

În locul cărţii simte că Mihai i-a pus în mînă două lalele luate de alături, dintr-o vază, chipul lui uşor transpirat se întoarce spre ea cu blîndeţe, cu acea asigurătoare solicitudine a fratelui mai mare, din ochii lui mijiţi izvorăşte o bună lumină albastră, buzele groase au părăsit grimasa lor obişnuită, s-au ridicat la colţuri într-un discret surîs fără sfîrşit şi continuînd s-o fixeze afectuos, îşi furişează mîna sub braţul ei, presîndu-l cu uşoară fermitate, şi îndelung.

Fusese primul semn al acelei seri de pomină, al acelei seri mereu dulce-chinuitoare, al acelei seri de salt în violenţă, fericire, exasperare şi abjecţie.

O, ce motoare se declanşaseră în ea, cum se umpluse pe dată de forţă, cum i se rotunjiseră coapsele amforate, frigul se retrăsese brusc şi în locul lui se instalase o atmosferă propice, animală, acea căldură pe care o au pisicile, o căldură discretă care-i împlinise pîntecele, redîndu-i capacitatea de centru ordonator al întregului trup, şi într-adevăr, bustul Valeriei se răsuci demn pe talia ei atît de subţire, rămase o idee aplecat spre Mihai, sînii îşi marcară deodată prezenţa întrerupînd cutele de pînă atunci ale rochiei, provocînd chiar altele, florile pe care le lipi de piept îi zgîriară electric sfîrcurile, iar în bulbii măriţi ai ochilor, ocupînd pînă la refuz cavităţile orbitale, simţi o serie de explozii mici, mute, ca acele de pe coaja

presată a mandarinelor și care de fapt alcătuia privirea ei de amor pentru Mihai.

— Parcă sînteți doi logodnici ! zise Miron, trecînd neglijent pe lîngă ei cu un pahar sclipitor în mînă.

Era prea mult.

Valeria primi o lovitură în piept, o clipă nu mai distinse nimic în jur, parcă un șalter nevăzut fusese răsucit și schimbase lungimea de undă a realității curente, intrase într-un univers roșu, opac, în care se ținea nemișcată, întîi pentru că îi era îngrozitor de bine, și în al doilea rînd, pentru că desigur nu avea de unde să știe cum să se orienteze, ce să facă, în această lume nu numai necunoscută dar și amenințătoare, pînă cînd înțelese că materia aceea roșie i se impregnase pe obraji, îi tumefia fața, buzele-i țipau congestionate și întredeschise, și atunci cînd șalterul nevăzut acționase din nou, zărise aproape de suflul ei regăsit, privirea tot albastră și tot blîndă a lui Mihai, își dăduse seama că este fericită, că el o iubește, cel puțin în clipa aceea o iubea, nu se putea să n-o iubească, altfel de ce palma lui și brațul ei gol nu mai aveau între ele decît o singură epidermă, de ce o frigea umărul lui atingîndu-l pe-al ei, de ce urcaseră amîndoi deasupra tuturor, în acea nacelă transparentă, dar atît de etanșă la restul lumii ?

O bună bucată de vreme după aceea, Valeria, circulînd la-ntîmplare prin saloane și printre grupurile de invitați, se mișcase și vorbise cu foarte multă grijă, temătoare să nu strice cumva acel nemaiîncercat, cu siguranță fragil, echilibru dintre mădularele ei, dobîndit atît de neașteptat, dătător de ase-

menea delicii, îndelung dorite și visate, echilibru pe care ea-l localiza sintetic în cavitatea toracică, undeva printre para zbuciumată a inimii și aripile roșii, fluturînde ale plămînilor, închipuindu-l ca pe un balon de spumă, pe a cărui peliculă ultrafină goneau caleidoscopic, în tonuri și contururi violente, imagini dintre cele mai hazardate : Mihai în genunchi declarîndu-i dragostea lui și ea în picioare curbîndu-se mult pe spate, frîngîndu-se de fericire și spaimă ; amîndoi „în fața altarului", el strecurîndu-i în deget inelul, preotul mormăind auriu și-n jur tenebre melodios ocrotitoare ; ea, Julieta, întinsă pe patul nupțial, el, Romeo, venind dinspre balcon îmbrăcat în razele lunii ; ea trezindu-se prima din somn o dată cu zorile, luînd capul lui în palme și așezîndu-l cu nesfîrșită încetineală pe sînul ei...

Mult timp deci, Valeria nu înregistrează decît sporadic și parțial ceea ce se petrece în jurul ei. Numai cînd Mihai se ivește pentru o clipă, fie departe, în trecere, privind-o fugar, fie alături, adresîndu-i vreun cuvînt, numai atunci lucrurile și ființele dimprejur ies din ceața cenușiu-aurie în care zace pentru ea întregul univers, ies și înaintează spre Valeria ca împinse din spate de niște nevăzuți manipulatori de decoruri, sau ca atrase și mărite de un teleobiectiv absorbant, își taie forme precise, se colorează, dobîndesc adîncime, dar nu pentru ele însele, ci pentru a alcătui tablouri vivante, menite să-l pună în pagină pe Mihai, să-i dea realitate, aureolă, viață, toate destinate ei, Valeriei.

Se ţinuseră discursuri, „bestia“ vorbise în limba aceea străină pe care Valeria se străduia de ani de zile, cu atît de mediocre rezultate, s-o deprindă (de data aceasta însă, neascultîndu-l, n-o mai umilise perfecta dicţiune a diplomatului, modul în care cuvintele, propoziţiunile se încastrau în largi şi elegante perioade, cu exactitatea şi rezerva de inedit a pieselor unui subtil „puzzle“) şi acum răspundea din partea invitaţilor un tînăr cu haine verzi şi cravată roşie, un tînăr care avea foarte mult păr roşcat, pornind mărunt şi lins de pe frunte, dar crescînd mereu în sus şi în lături ca o mătură, de sub sfîrşitul în evantai al căreia, creştetul capului apărea deodată acoperit cu mici tufe cenuşii — un ungher unde se dosesc rămăşiţele şi praful adunat... „Asta-i cretin şi pe româneşte, ce te miri“, spunea cuiva Mihai, „nu întîmplător l-au ales, ştii că face pe legionarul, dar e atît de imbecil, că nici ăia n-au vrut să-l primească. Ne face de rîs idiotul, uite-l cum se bîlbîie, cum îşi bulbucă ochii, şi mai e şi lingău. Pe cinstea mea, dacă nu-mi vine să iau eu cuvîntul, să le spun ăstora cîteva de mamă. Ce-şi închipuie ei...“ Aici Valeria-l luase de braţ — îndrăznise să-l ia singură de braţ ! — şi Mihai o privise surprins, o clipă ea se temuse să n-o repeadă, acolo, în mijlocul tuturor, dar albastrul mînios al ochilor lui se muiase treptat, rictusul gurii se îndulcise şi iar apăruse pe chipul lui acea expresie de bunătate adîncă şi ocrotitoare : — Ai dreptate, Valeria, hai mai bine să le bem şampania, tot nu ne-ntîlnim noi în fiecare zi cu aşa ceva distins“. Luase două cupe de pe una din tăvile ce

circulau solemn și mut (oratorul, transpirat, executase tocmai ultimele mișcări dezordonate ale mărului lui Adam, nu fusese oprit decît prin aplauze viclean premature, și acum, epuizat, își ștergea fruntea cu o batistă enormă, foarte colorată) pusese una, cu sila, în mîna retractilă a Valeriei. „Ai să bei cu mine!" o speriase el ; ridicase cupa lui pînă-n dreptul buzelor și așteptase amenințător pînă ce ea făcuse la fel.

Și iată că una din imaginile cultivate în ascuns de Valeria se împlinea aievea, ei doi, zîmbitori, fericiți, se priveau ochi în ochi, clinchetul subțire al cupelor, cînd acestea se atinseră, abia se auzi, înecat în acordul foarte acut și amplificat de bolți ca al unei orgi extatice, acord compus din sunetele tari ale privirii lui albastre și cele supuse, moi, aurii, ale privirii ei. Băură încet, fără să clipească dar și fără să ia cupele de la buze, fiecare simțind că cea mai mică șovăire sau întrerupere era de ajuns ca să spargă tuburile transparente, sonore, prin care în mod atît de neașteptat, ei comunicau atît de uimiți. Înghițiturile mici, răcoroase, ușor înțepătoare ale șampaniei pătrundeau în trupul Valeriei ca niște fulgi de zăpadă, pufoși, ultradelicați și a căror topire interioară năștea imediat mici zone de frenezie.

— Încă un pahar ! Hai ! poruncise Mihai.

De data aceasta însă, el își băuse cupa dintr-o sorbire. Valeria nu-l mai putuse urma și cînd ea terminase ingurgitarea ei înceată, treptată, el dispăruse, înghițit de mulțimea invitaților, care, odată eliberată de fixativul discursurilor, intrase într-o agitație generală, se spărsese în zeci și zeci de perechi

și grupuri, toate tinere, zgomotoase, sclipitoare, interferînd necontenit, schimbîndu-și mereu forma, culoarea și componența, mișcîndu-se cu viteză și veselie în acel aer unitar al sălii, aer suprasaturat de lumină și de luciri, încălzit și muiat de excesul prezenței umane, vibrînd în permanență la loviturile nenumărate pe care le primea sub forma rîsetelor, vorbelor, ciocnetelor de pahare, și a încă o mie de surse ascunse de sunet, la care, în cele din urmă, se adăugase, dominîndu-le pe toate, prezența discretă, ca amplasare dar nu și ca acustică, a unei mici orchestre de dans.

Valeria strînsese cupa la piept, privind în fundul ei ușor irizat, ca și cum căuta imagini ale viitorului într-o sferă magică, transparentă, dar de fapt urmărind răspîndirea în ființa ei a acelor zone de frenezie, provocate de șampanie și de gestul lui Mihai, în proporții acum neidentificabile, apoi, cînd ridicase privirea, primise în față lovitura acelui joc violent al formării și reformării perechilor și grupurilor de invitați, o imagine de o mobilitate amețitoare, în pulsația dezordonată a căreia nu reușea să-l regăsească Mihai, și se întoarse în sine, lăsîndu-se fermecată de supletea nemaiîncercată care-i invada plăcut mădularele, de bucuria subită ce-i umplea agresivă ființa. Dar curînd fu interpelată, cineva îi luă politicos cupa din mîini, se simți împinsă încoace și-ncolo de circulația celor din jur, o tavă i se înălță pînă sub bărbie, plină de mici și colorate sandvișuri și prăjituri, ca și de tot felul de băuturi, refuzul ei nu servea la nimic, mereu alți inși o abordau și alte tăvi

o asaltau, încît cînd percepu ţipătul crescînd al saxofonului şi înţelese că va începe dansul (urmat în curînd, după părerea ei, de toate acele semne ale unei aşa-zise „petreceri" : căldură, vacarm, transpiraţie, chipuri congestionate de dorinţă şi alcool, o delăsare generală şi condamnabilă, în gesturi şi atitudini !) se hotărî să iasă pe mica terasă în care dădea unul din saloane. Drumul pînă acolo decurse cu dificultăţi, nu numai din pricina înghesuielii şi a perechilor care dansau, dar, fu nevoită să constate Valeria, şi din pricină că ea n-avea parcă destulă siguranţă în mişcări, şampania mult citată în romane îşi făcea poate efectul asupra unei victime uşoare ca ea.

Acum, Valeria stă lungită într-un şezlong, l-a tras singură în partea cea mai îndepărtată a terasei — poziţia orizontală are s-o apere de efectul încă crescînd al şampaniei, ea ştie — pe terasă e întuneric, doar din uşa salonului iese un dreptunghi violent de lumină, care avansează pierzînd mereu din intensitate şi nu mai reuşeşte să-şi găsească a patra latură, a înghiţit-o verdele teatral al vegetaţiei micii grădini, în colţul Valeriei este beznă, nu una compactă, apăsătoare, ci una de vară, îndulcită de prezenţa, ascunsă de frunzişul marilor arbori, a lunii şi stelelor, în jurul ei este linişte şi consens, iar micul ecou strident al saxofonului este ucis încă de la primii metri de fiinţa de umbră şi tăcere a acestei nopţi festive. Căci Valeria este fericită astă-seară, probabil totuşi că asta este fericirea, această extraordinară uşurinţă a trupului, şi nu doar din pricina şampaniei, nu, au fost şi lalelele şi braţul lui Mihai, şi

surîsul lui și cupele băute împreună, și nu numai trupul ei este ușor, ci și sufletul, sufletul ei apăsat tot timpul de urîțenie, de sărăcie, de ucigătoarea mediocritate, este astăzi, acum, aici, liber, netemător, obraznic, îndrăzneț. Dar nu numai ființa ei întreagă exultă, ci și obiectele, șezlongul de pildă, este odihnitor, mîngîios, i se mulează pe coapse, pe șale, pe omoplați, o poartă cu delicatețe și plăcere, iar văzduhul, un văzduh negru și gros și moale, o îmbrățișează din toate părțile, depune asupra ei o ninsoare de atingeri aromate, și Valeria primește toate aceste delicii care îi sînt vădit adresate, întîi cu prudentă rezervă, apoi cu timiditate înfiorată și în cele din urmă cu lăcomie neascunsă, chiar cu deșănțare, căci șade tăcută, destinsă și oferită, și nici nu-i pasă că unele perechi mai ies din cînd în cînd pe terasă să ia aer, sau să se îmbrățișeze, ba chiar unii coboară cele cîteva trepte în mica grădină și se pierd în frunzișul întunecat, de unde se întorc mai tîrziu cu mișcări prelungi și ochii fosforescenți, și Valeria nici nu socotește cît timp a trecut de cînd ea stă aici, desfătîndu-se, legănîndu-se între cele două cuceriri ale ei : marea libertate a propriei ființe și surîsul din salon al lui Mihai, surîsul albastru și bun.

Cînd zărește, după multă vreme, silueta lui Mihai, clătinîndu-se ușor în baia dreptunghiulară de lumină, Valeria nu se miră, nu face nici un gest, nu-l strigă, el este atît de frumos, poleit și aureolat ca-n feerie, iar ea nu vrea să iasă din penumbra ei ocrotitoare, din culcușul abia construit, unde totul e dulce, moale

și ușor ; îi bate inima dureros la gîndul că existența ei de toate zilele ar putea să reapară într-o clipă, s-o înhațe și s-o cufunde din nou în trupul vechi, greoi, dinainte, s-o golească fără veste și cu cruzime de proaspetele miracole ce se nasc în ea, semne binecuvîntate și neîndoielnice ale unei fericiri posibile.

— Ah, tu ești, Valeria, tu stai aici, „pe lîngă plopii fără soț", foarte bine, fata mea, înăuntru toți își dau poalele peste cap, e un balamuc, se bîțîie ca niște dementi, ăsta-i dans, i-adevărat că eu nu știu să dansez. nici tu nu prea știi, noi nu știm Valeria să dansăm, ce dracu știm noi ! sîntem niște troglodiți, pînă și bestia manicurată a dansat, în „deschidere", bineînțeles cu secretara, și castelana s-a retras jignită în turnul lui Koch, iar ei doi au trecut în cabinetul de lucru. e o beție generală, și eu am băut. recunosc, ăștia ar cam vrea să ne dea afară, dar nu le convine, nu-i „diplomatic", vezi bine, cu toate că „distinsul" conferențiar a fost prins în „catch as catch can" cu o subretă, în oficiu, pe jos, un scandal ! să-l fi văzut în patru labe, numărînd romburile mozaicului, i-am tras și eu un șut. așa, mi-a făcut plăcere ! și ăla buzatul, profesorul de la Cluj, la plecare și-a înfundat buzunarele cu o jumătate de tavă de țigări străine, rînjeau lacheii între ei, imbecilul, îmi plesnea mie obrazul de rușine, am luat un platou plin cu aspic, zic : — Nu vreți să luați și d-aici ? — Ești beat, tinere ! — Eu am o scuză cel puțin. — Nu stau de vorbă cu dumneata ! și-a șters-o porcul, hal de profesor universitar, „bon pour l'Orient", mîine-poimîine ajunge ministru, pune țara la cale, pe tine și pe mine, un geambaș or-

dinar, parcă-i brînzarul meu, ăla la care dau eu meditații, analfabetul, are patru dughene cu penteleu în trei piețe de zarzavat și două blocuri cît toate zilele, mie-mi dă bani cu țîrîita, cîte-o sută două : „A zis Papa, că atîta are deocamdată, poate marți să...“

Mihai vorbește, vorbește, umblă-n jurul Valeriei, dă din mîini, țigara lui descrie subțiri și scurte traiectorii de foc pe fundalul de umbră, el se și clatină puțin, a băut mult probabil, se vede și din logoreea lui, în curînd are să-nceapă să rostească vorbe violente, necuviințe, iată-l că s-a așezat pe unul din brațele șezlongului, noroc că-i un șezlong străin, solid, ea se teme ca el să nu cadă, și se bucură cînd brațul lui s-a plasat echilibrant sus pe spătar, în timp ce mîna dreaptă continuă să agite țigara, pînă ce o zvîrle cu un bobîrnac, departe, la zece metri în față, o derizorie stea căzătoare, ceva care degradează, Valeria simte, acel cub de aer în care ea-și clădise începutul ei de fericire, de altfel și vorbăria lui nesfîrșită nu face altceva decît să rarefieze atmosfera specială în care ea se-nvăluise, și atunci îl apucă pe Mihai de mîna liberă, întîi ușor, apoi mai apăsat, pe urmă i-o trage spre pieptul ei, și o lipește de stern, sus de tot, lîngă gît — ea e o pudică și-i e și frică, și de Mihai și de sine însăși.

Oho, dă-ți seama ce faci, tu ești amețită, ai băut două pahare de șampanie, ți-ai pierdut prudența și buna creștere, te lași sedusă de cubul tău de aer, crezi că-l poți păstra, condensa, solidifica, ai vrea să rămîi închisă-n el ca-ntr-un chihlimbar, dacă se poate chiar împreună cu Mihai, sau cel puțin cu mîna lui, s-o

rupi chiar de rest, asta ţi-ar ajunge, n-ai nevoie de trupul lui întreg, de rîsul, ochii şi vorbele lui, ai putea oricînd să-l reconstitui ca pe-un mamut, pînă la ultimul fir de păr de pe ceafa netunsă, dar dacă el îşi va smulge mîna — adică n-o va smulge, o va retrage politicos sau doar neatent — acest gest nu va trage nemilos după el toate cortinele de „gaz" în care tu te-ai ascuns, în care vrei să te-nfăşori, ca un vierme ce se ţese-n cocon şi visează s-ajungă libelulă ?

Trebuia, trebuia să-l apuc de mînă : el nu ştie că trăncăneala lui mă ucide, mă proiectează îndărăt, în viaţa pe care o urăsc, el nu mă iubeşte, dar este totuşi destul de bun ca să nu vrea să mă lovească — ştiu eu asta foarte bine, de atîţia ani sîntem împreună — mîna lui e congestionată şi caldă, e chiar şi umedă, n-are a face şi pielea mea este umedă, toată seara aceasta e muiată într-o ceaţă rară şi încropită, şi uite că el a tăcut, deci am dreptate, tace, numai şoldul lui pulsează grav lîngă mine, simt în umăr stofa aspră a costumului nou, cubul meu de aer negru îşi recîştigă consistenţa, stau în centrul lui ca pe o mie de perne, aud voci în uşa salonului, dar sînt foarte, foarte departe, eu mă scald aici în desfătarea mea, aşa neînsemnată cum pare, mă scald secunde întregi, asta nimeni nu poate să ştie ce şi cît înseamnă pentru mine, şi chiar dacă acum observ că mîna lui se însufleţeşte, mişcă imperceptibil, poate vrea să se elibereze, să se despartă de gîtul meu, şi-apoi el întreg să se ridice şi să reintre în salon, ei bine, nu-mi pasă, nu-mi pasă, nu-mi pasă, am cubul meu prieten, şi complice şi gazdă, şi-am să stau aşa în el, pînă se va topi de tot !

Dar uite, vezi bine ce face el, s-a aplecat spre tine, degetele lui groase și lungi coboară pe pieptul tău, uite că ți-a cuprins în palmă sînul, sînul tău pe care „nici o mînă de bărbat nu l-a atins vreodată", doar cine știe cum, întîmplător, la dans sau la sport sau în tramvai, și ție ți s-a oprit răsuflarea, și ce spune el, ce vorbe sînt astea, „Dar tu ești frumoasă, Valeria! Ești foarte frumoasă!" și-și apropie fața de a ta, tot mai mult, iată că buzele lui vag unsuroase, care au gust de șampanie și aspic, de tutun și cafea, s-au depus dezordonat peste ale tale, este sărutarea apăsată, brutală și neglijentă, a unui bărbat aţîţat de alcool, e parcă prăbușit pe gura ta, cum poți tolera așa ceva. cum seamănă asta cu ce pretindeai tu?

Oh, mîna lui nu s-a retras de pe osul din capul pieptului, nu, nu s-a retras, lunecă doar în jos, încet, caută cu grijă forma cărnii mele, se lasă condusă de această formă și suie acum pe sînul meu, umblă în jurul lui, deasupra lui, în tremurul și-n densitatea lui, și eu știu, și rabd, și bucuria mi s-a urcat sufocantă în beregată. bate acolo neîncetat, nu, n-am să mă ridic, n-am să-l îndepărtez, am în jur cubul de aer care, uite, e compact și tare, care mă apără, iar gestul lui, e gestul meu din visuri, e gestul care vine de trei ani spre mine, zburînd mereu prin timp, planînd fără direcție, căzînd mereu în goluri de aer, ca o pasăre oarbă și încăpățînată și iată acuma a dat din întîmplare peste gura mea, și mi-a acoperit buzele, și simt gustul puternic și amărui al așteptării îndelungi și lovitura secundei care s-a umplut de materie și m-am strîns toată aici, sus, în această îmbrățișare, în vîrfurile

sînilor şi-n ţipla ruptă a buzelor, şi n-am de ce să accept că Mihai e ameţit, că e surescitat, că nu ştie ce face şi ce spune, n-am de ce să nu primesc sărutările lui neîntrerupte, mîngîierile brutale, „declaraţiile" lui, *orice fel de dragoste a lui.*

— Să mai bem un pahar de şampanie, Valeria ! Să sărbătorim dragostea, Valeria, frumoaso, iubito !

Mihai se depărtează, trupul lui de umbră, mare şi devorant, se micşorează pe măsură ce se apropie de zona dreptunghiului de lumină, îşi redobîndeşte culorile şi dimensiunile fireşti, cu cît se distanţează cu atît redevine cotidian şi vizibil, mişcările lui au ceva precipitat, care trădează o dezordine lăuntrică şi efortul exagerat de a domina, şi Valeria nu-şi dezlipeşte ochii de pe silueta lui, nervii ei optici sînt două corzi elastice care se pot întinde pînă la capătul lumii, acolo unde el ar merge ar continua să poarte săpate în carne mărcile pupilelor ei, din păcate ea n-a contat pe faptul că lumina se propagă în linie dreaptă şi o dată cu dispariţia lui Mihai pe uşa salonului, ochii ei s-au întors, şi acum privesc înăuntrul ei şi ea nu se poate ascunde şi de fapt nici nu vrea.

În primele clipe, în Valeria domneşte o vraişte binecuvîntată, e ca după ploaie sau ca după foc, şi o vreme stă în cubul ei de aer, şi-şi adună membrele, umorile, simţirile şi chiar ideile, le adună încet, zăbovind la unele dintre ele, la buzele şi la sînii ei, la gustul din palatul gurii şi la golurile din torace, la dragostea ei şi la dulcile vibraţii care încă o mai străbat, la declaraţia lui de amor — căci nu era o declaraţie ? — şi la pasivitatea cu care ea a primit-o,

doar a tăcut tot timpul ! A tăcut ca o fată bine crescută, siderată de gestul neanunțat și de scandalul posibil, jignită de nonșalanța degajată și agresiunea grăbită, pofticioasă, ale unui bărbat amețit ? Da, au trecut peste ea toate aceste gînduri, zbîrnîiau mereu în jurul ei în tot timpul acelor îmbrățișări, acelor săruturi. (Cum se lipeau buzele lui de ale ei, întîi dansînd ușor deasupra, poleind gura ei închisă cu un abur foarte scurt și fierbinte, apoi așezîndu-se încet de tot, cuprinzîndu-le pe ale ei și creindu-și în ele o odihnă din ce în ce mai deplină, pînă ce le deschideau, încă fără să le strivească, îndepărtîndu-le, îndemnîndu-le să-și modifice forma după ale lui, chemîndu-le în cele din urmă la vibrația cea mare, comună și unică, cea care oprea timpul !) Da, acele dezmierdări, acele sărutări au amuțit-o, nici n-avea cînd vorbi, mereu era cu gura încătușată sau paralizată, și cînd izbutea să-și tragă răsuflarea era copleșită de valurile interioare ale unei bucurii violente, un fel de voluptate — chiar acesta era cuvîntul, de ce să se ascundă ? — și dacă e să spună tot adevărul, în acel timp îi dăduseră tîrcoale și alte gînduri : că poate el nici nu crede ce spune, că ce face ea este necinstit, bucurîndu-se nemăsurat de un lucru înșelător și că de fapt cea mai mare minciună față de ea însăși era de a-și îngădui să nutrească ideea, că măcar pentru minutele acelea, gesturile și cuvintele lui erau adevărate, pentru simplul motiv că *existau*, și că năștea în ea acele realități, atît de bune și de data aceasta neîndoielnice. Este oare drept, drept față de sine și drept față de Mihai, și mai ales este drept față de cubul

ei de aer, care o ține acum în interiorul lui, așa răvășită, fericită, lungită pe șezlong ca pe un nor, este oare drept să dea răspunsuri acestor mici gînduri cotidiene, despre ce se cade și ce nu se cade să facă prietena de trei ani a lui Mihai, domnișoara studioasă, modestă și săracă de pe strada Cireșilor, sau chiar fecioara, nici foarte tînără și regretabil de neștiutoare și de „serioasă" ? Și pe urmă chiar dacă ar vrea să se ridice de pe șezlong, să fugă din fața bărbatului și a șampaniei, să se întoarcă în salon, să se piardă printre invitați — cîți mai sînt ! — să se strecoare la garderobă și să se mistuie pe ușa cea mare, grăbind singură pe străzi spre camera ei — antipatică, orice s-ar spune — știe bine că așa ceva nu e cu putință, căci pentru a ieși din cubul miraculos, ar trebui întîi să-l spargă, să sluțească armonia lui transparentă, și cine în lumea aceasta are dreptul să-i dea ei dreptul, să nimicească frumosul care a intrat în viața ei ?

Mihai a apărut iar în dreptunghiul de lumină, e cu brațele întinse, pumnii lui, doar scîntei și aur, sînt ca două mici făpturi în ham agitate, lacome și viclene, îl trag după ele pe traiectorii dictate de întrecerea lor și el intră în cubul de umbră al Valeriei, ea-l așteaptă supusă, greu de ghicit în fundul șezlongului, și curînd beau amîndoi din licoarea înțepătoare, între ei se află nu numai tuburile acelea abstracte, prin care comunicaseră prima dată, ci și liantul lumesc, material, semilichid, al sărutului și dezmierdărilor, și bineînțeles, marile arcane ale cuvintelor, aceste primejdioase și ambigue vietăți, cu carne de aer și sînge de

semnificații, care circulă tot mai arborescente de la unul la altul.

Recepția a rămas undeva în urmă, mulți plecaseră, ei doi, Valeria cu Mihai, nici n-au mai trecut prin saloane, s-au depărtat prin spate, prin grădină, apoi, prin curte, au ieșit în bulevardul pustiu, se sprijină tare unul de altul, poate nu merg prea drept nici unul nici altul, poate doar amorul lor subit i-a legat așa, brațul lui stîng pe umerii ei, brațul ei drept pe mijlocul lui, așa traversează strada cea largă, atît de frumos pietruită, sclipind metalic sub reverbere, și intră în ulicioara deodată dosnică, periferică, ultraprovincială, tivită de bălării cu tije groase, spongioase și frunze late, păroase, grele de lăptoasă clorofilă, și se pomenesc pe neașteptate în parcul pe jumătate sălbăticit, plin arbori, de foșnete, de torpori estivale, în parcul care-i eliberează de rigoarea geometriei citadine (acele lungi culoare de piatră sau asfalt, despărțind șirurile regulate de clădiri ce se privesc cu ură, gata parcă să se năpustească unele asupra altora). Au scăpat într-un univers natural, liber, cu dimensiunile ascunse, unde nu vezi cele patru laturi cardinale, și nici perpendiculara înălțimii, un univers fantomatic, pentru că doar lumina lunii, atît cît poate pătrunde prin spărturile plafonului de frunziș, creează făpturi întunecate, compuse din vegetație și umbră, în proporții și forme nedeslușite, și ei doi pășesc fermecați prin acest nocturn paradis, unde domnesc tăcerea și calmul, parfumurile și răsuflarea nopții de vară, pășesc pe solul mereu prietenos. Fie că-și scîrțîie cuminte pietrișul, fie că le absoarbe pașii în praful

complice sau în iarba supusă, fie că sclipește de arginturi vechi sau stă ascuns sub blana întunericului, tot timpul și pretutindeni, pămîntul pare să le spună că pentru ei e în stare de orice, să-i zică doar cît de dens vor ei ca el să fie, sau cînd ar vrea ei ca el să dispară, pentru că uite, la cîțiva metri mai încolo este fața tremurătoare și subțire a micului lac artificial, se și aude susurul fîntînii arteziene care, aici, în acest parc, fabrică cu modestie și perseverență timpul.

— Sîntem liberi, Valeria, liberi, sîntem numai noi doi în lumea întreagă, au dispărut oamenii, legile lor stupide, uită-te-n urma ta, așa-i că nu vezi nimic, că nici n-a fost nimic, că noi începem astăzi, aici, acum, sub privirile albe și oarbe ale astrului mort, în sînul negru al Terrei ? Ce curios, cum ne-am descoperit abia astă-seară, după trei ani, binecuvîntează alcoolul care ne-a dezlegat, care te face pe tine frumoasă și iubită, și pe mine permeabil la sentiment și la frumusețe, să dăm dracului mizeria, prejudecățile, hai să călcăm pe iarba lor din parc, hai cu mine, nu-ți fie frică, uite aici ce moale este hoața asta verde, se vede că trage puteri din lac, hai, stai pe haina mea, cubul tău de aer e un fleac pe lîngă universul acesta bloc-eminescian, *lună-lac, noapte-tăcere,* eu tolănit cu capul în poala ta, „deasupră-mi teiul sfînt să-și scuture creanga", tu, caldă femeie moale, destinsă și nebună, pentru că ești total nebună dac-ai venit cu mine-aici, eu sînt acuma blînd și încîntat, dar pot deveni rău și trivial, iar tu stai atît de cuminte, și degetele tale umblă neștiutoare prin

părul meu, eu mă umplu de plăcere și de forță, și s-ar putea să explodez de atîta furie și putere, iar tu stai tăcută, desigur, știu că de fapt ești speriată, ești o fecioară înspăimîntată, nu te supăra că-ți spun așa, iubesc teama ta care este curajul tău, mă bucur pînă la urlet de noaptea asta, de beția asta, de divorțul nostru cu lumea, ar trebui să mă ridic și să slobod un lung strigăt de luptă, de putere și de victorie, dac-aș avea cui și dacă mi s-ar răspunde...

Acum, sînt singură — gîndește sau crede sau nu știe că gîndește, Valeria — acum sînt foarte singură, de cum am pășit aici în parc, am știut că intru într-un loc unde n-am mai fost niciodată, un loc pe care îl visez de mult, de cînd m-am născut, l-am visat sub mii de forme, dar niciodată așa cum este acum, sînt singură în fața Femeii și singură în fața Bărbatului, pe nici unul din ei nu-i cunosc, nu i-am văzut niciodată. Cum arată ei, din ce sînt făcuți ei, ce vor face ei cu mine, ce pot face ei din mine? Îi simt pe amîndoi alături. El, Bărbatul, este în afară, e Mihai, e Mihai care vorbește năucitor ca de obicei, dar nu e numai Mihai cel de toate zilele, nu, mă sărută, mă brutalizează, mă duce undeva, are gesturi albe, bune, de copil, pe urmă strigă, la lună parcă, adineauri m-a strîns în el să mă înăbușe, are un miros ciudat, așa ca de carbid sau de var ce se stinge, se zbate în el celălalt, Bărbatul, e ca plodul într-un ou, nu știu ce va ieși de-acolo cînd se va sparge crusta, poate un înger, poate o fiară, în orice caz va fi el, Bărbatul, și mă cert că mi-e frică și mi-e teamă să nu fiu o gîscă, și nu vreau să fiu terfelită, dar aș

muri de rușine dacă m-aș refuza din lașitate principiului masculin pentru care de fapt sînt făcută și încă nu știu nimic, și stau și aștept ce se va întîmpla cu el, cu Mihai, și ce se va întîmpla cu mine. Iar ea. Femeia, ea nu-i aici, ea e ascunsă prin apropiere, ea mă așteaptă de douăzeci și doi de ani, ea are gata pentru mine o piele nouă și ochi noi, ea-mi zice : „Știi, eu am să ies chiar din tine, eu stau de mult în tine, mă porți ca pe un corp străin, dar ai să vezi tu, ai să vezi tu !“ și-ntr-adevăr, o simt cum crește-n mine, umblă ca o nebună prin vene, printre mădulare, se strecoară de-a lungul epidermei, acolo unde ajunge carnea mea se umflă ca o gîlcă și de cîte ori încerc s-o prind, e ca un ganglion călător, fuge, nu pot nici măcar forma să i-o presupun, dar îmi trimite mereu semnale, și mă amenință și mă ceartă, și-mi spune : „Tu ai să mori ! Tu ai să mori ! Dar n-avea grijă, am să te țin în mine ca pe o dulce amintire, am să te țin ascunsă, așa cum m-ai ținut tu pe mine ! Și nu doar douăzeci și doi de ani, nu, toată viața am să te țin ! Toată viața ! Ai să vezi tu, ai să vezi tu...“ Ce-am să văd, ce-am să văd eu ? Stau aici pe iarba moale și răcoroasă, alături e fața lacului și sus frunzișul negru, cu spărturile lui lunare, stau între forma de Mihai a Bărbatului și Femeia aceea care umblă furioasă prin mine, stau liniștită chipurile, dar de fapt mor și înviez la fiecare două secunde, ah ! e ca atunci, în copilărie, atunci era tot așa, noapte, am luat bilete la Moși, la tarabă, Montagne Russe, și ne-am suit într-un fel de vagonet pe șine, și am pornit încet-încet spre cer, mă urcam ca pe o

ră, tot mai sus, în văzduhul moale și negru și jos era balta de sclipiri și eu zburam spre Dumnezeu, trupul mi se făcea rotund și armonios ca o sferă, și înțelegeam fericirea lui Isus de Înălțare, abia mai răsuflam ca să nu stric minunea, și o clipă am popo it, ca la munte, pe un fel de brînă și deodată am pornit în jos, m-am rostogolit în prăpastie, cădeam vertiginos în beznă, înconjurată de tunete, și inima-mi ieșise din torace, îmi ieșise pe gură, abia se mai ținea într-o arteră sîngerîndă și subțiată, și eram sfîșiată și deznădăjduită, știam c-am să mor în adîncul pămîntului, dar cînd am ajuns acolo nu murisem și ceva m-a împins iar în sus și inima s-a întors încet în coșul pieptului, căci urcam din nou spre cer. trupul se rotunjea la loc, suișul era mult mai rapid ca prima dată și fericirea era dublă, scăpasem de moarte, eram proiectată iar spre înălțimi (dar era o fericire ce conținea în sine teama, teama de a nu cădea în sus, în haos) iar cînd a venit brîna, am știut că mă voi prăbuși iar, că mă voi sfîșia din nou, ceea ce s-a și întîmplat (numai că durerea deznădăjduită conținea în ea și fericirea posibilei salvări) și așa am zburat și m-am prăbușit de multe multe ori și cînd s-a terminat a trebuit să mă ia tata în brațe pentru că nu mai știam să umblu pe pămînt...

*

— Hei ! Scoal' d-acolo !

Sunetele răgușite, tărăgănate profesional, ale cuvintelor, au fost precedate de explozia puțină a

unei lanterne. Pe iarba violetă de pe malul bazinului artificial se află o pereche. Ea e întinsă pe o rînă, se sprijină în cot, capul i se odihnește în palma dreaptă. Pare să asculte, fără să audă efectiv, spusele tînărului, care e în picioare, cu un braț ridicat curios spre cer.

— Vorbește mai frumos, rostește cam absent tînărul, poate întrerupîndu-se, îndreptîndu-se spre lanternă.

— Actele ! continuă vocea din umbră cu același ton echivoc.

Tînărul se scotocește prin buzunare.

— Ce se-ntîmplă ? Am călcat pe iarbă ?

— Vedem noi ce-ați călcat ! Actele !

De data aceasta silueta din spatele lanternei s-a aplecat spre fată, care privește de jos, vizibil înspăimîntată.

— Las-o-n pace. Nu-i ce crezi dumneata, se irită tînărul.

Fata s-a ridicat.

Stă țeapănă, fără să scoată o vorbă.

— O să spună ea la secție, ce-i cu ea !

Omul în uniformă dă s-apuce brațul fetei.

Tînărul îl îmbrîncește.

— Ia mîna de pe ea !

Lanterna s-a stins. Bezna a năvălit compactă. Treptat, luna nevăzută o subțiază. Un țignal șfichiuie văzduhul, după care se aude un mîrîit :

— Dai în mine, ai... ?

Alte țignale răspund din parc.

— Fugi ! șoptește tînărul fetei.

În acea clipă, primește un baston de cauciuc pe umăr ! Abia a apucat să-și ferească țeasta.

— Fugi odată ! strigă de data aceasta, fără măcar să privească silueta rigidă a fetei.

Se năpustește în direcția de unde a venit lovitura

Fata a fugit.

În liniștea parcului, nu se aud decît loviturile înfundate ale celor doi. Sînt zgomotele seci, scurte, a doi bărbați care se bat pe întuneric. Pe urmă răsună un tropăit tot mai apropiat și apar alte două umbre.

— Uite-i, rostește unul din noii-veniți, care a aprins pentru o clipă lanterna.

Acum zgomotele s-au înmulțit și s-au diversificat : lîngă cele surde, ale loviturilor, se adaugă scrîșnetul pietrișului, icnete, gîfîieli, frînturi de fraze, de sudalme.

Tînărul se bate cu cei trei. O energie sălbatică îl posedă. Nu pare să simtă loviturile, se repede mereu ca un berbec. Dar iată-l pe jos. Capătă izbituri de bocanc în coaste. Se ridică. Lovește cu turbare, deseori în vînt. Iată-l iar pe jos, zvîrcolindu-se.

Lupta lui e fără speranță.

— Rupe-i zotca, anafura lui de derbedeu !...

Doi inși încearcă să-l țină și-al treilea se străduiește să-l calce în picioare. Talpa țintuită a bocancului întîlnește fața celui de jos. Se răsucește deasupra ei cu sadism. Apoi „dansatorul" cade, tînărul zvîcnește totuși în picioare, și fuge.

— Pune mîna pe el...

Cei trei bărbați se iau după fugar. Tînărul se depărtează însă tot mai mult de ei. Are o fugă mecanică, o traiectorie rigidă, dacă ar întîlni vreun obstacol nu l-ar putea ocoli : s-ar lovi și ar bufni jos, ca o insectă ce s-ar izbi de un zid și ar cădea amețită, cu aripile încurcate. Dar obstacolele s-au ferit din calea lui. A ieșit de mult din parc. E pe bulevardul umbros și pustiu. Continuă să alerge, ca la suta de metri. După un timp încetinește și se uită înapoi : urmăritorii nu se văd, nici nu se mai aud. În față se zărește o răspîntie foarte luminată, unde-i circulație mare. Tînărul aleargă mai încet, trece în marș forțat. Se vede că își impune să ajungă la un mers normal. Din cînd în cînd se uită-n spate, pe bulevardul umbros. Acum sînt și alți trecători. Unii dintre ei se holbează și se feresc din calea fugarului. El se oprește în fața unei vitrine. Își privește hainele boțite. Încearcă să le netezească. Își trece palma pe față. Degetele-i sînt pline de sînge. Rămîne o clipă în fața vitrinei, apoi rotește în jur o privire înghețată. Pornește subit într-o direcție precisă. A intrat în frizeria de vizavi. Lumina orbitoare din salon nu-l avantajează, după cum observă foarte bine în fața unei oglinzi. Clienții întîrziați, lucrătorii, ucenicul, coafeza, „patronul", toți îl privesc în tăcere : s-ar putea să fie vreun criminal, sau vreun nebun !

— Vă rog... să-mi dați voie... să mă spăl puțin... articulează el cu greutate.

Nimeni nu răspunde.

— Permiteți ? spune el iar. M-am bătut... cu un prieten... pentru o fată... mai spune și încearcă să surîdă.

Strîmbătura de pe fața lui îl declanșează pe patron.

— Vă rog... Poftiți... Du-te și ajută pe domnu', zice și-i dă una după ceafă ucenicului.

Tînărul se spală încet, meticulos.

Salonul și-a reluat activitatea. Toți furișează din cînd în cînd priviri curioase asupra insului misterios.

La sfîrșit, tînărul arată ca un boxer „încasator" E numai plasturi, echimoze născînde, zgîrieturi, totul e ud, proaspăt spălat, pe el : hainele, fața roșie, părul, pînă și pantofii...

— Îmi pare rău, zice. N-am nici un ban. Pot lăsa stiloul...

— Nu-i nevoie ! Nu. Vai de mine.

Patronul e mulțumit să scape de bucluc. A și ieșit de două-trei ori în ușa prăvăliei, uitîndu-se cercetător, după posibilii urmăritori.

Tînărul se îndreaptă spre ieșire. Umblă curios, ca și cum și-ar calcula pe rînd fiecare pas. Chiar șchioapătă puțin.

— Mulțumesc... Bună seara.

Iese, în tăcerea generală.

Cu aceiași pași laboroși o pornește pe stradă.

O umbră i se alătură.

Tînărul tresare.

E fata.

— Ce-i cu tine ?

Tonul lui e străin, ciudos.

— Te-am văzut în frizerie. Te-am așteptat.

— De ce ?
— Cum de ce ?
— Ai pățit ceva ?
— Nu. Am fugit. Dar tu ? Ți-e rău ?
— Mi-e foarte bine. Du-te-acasă. E tîrziu.
— De ce mă gonești ?
— Ai bani ?
— Am ceva.
— Birjar !
O trăsură oprește lîngă ei.
— Urcă !
— Dacă vii și tu !
— Bine.
Urcă și el.
Dă o adresă birjarului.
E adresa ei.
Trăsura rulează cam săltăreț. E un caldarîm din pietre grosolane. Cei doi stau drepți și muți, pe pernele negre. După un timp, el o privește.
— Noapte bună ! zice pe neașteptate.
Și lunecă din mers în afara trăsurii.

1967

CUPRINS

La rîu	5
Masca	21
Şi iarba şi stelele	47
Dragostea mea	67
În remiză	83
Al treilea autobuz	103
Varniţa	115
Fata cu codiţe	133
Cuplul	151
De vorbă !	173
Cubul de aer	181

Redactor : NICOLAE IOANA
Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS

Dat la cules 02.07.1968. Bun de tipar 17.10.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 5188. Tiraj 14.120 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt B de 63 g/m². Coli editoriale 7,25. Coli de tipar 6,75 A 9542. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 1715 la Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, Bucureşti, Republica Socialistă România.

Lei 3,75

editura tineretului